

«Αγία Γραφή»: Το μεγαλύτερο παραμύθι τού κόσμου - Η Βίβλος τού μίσους, τής κτηνωδίας και τής πλαστογραφίας

«Οσάκις διαβάζουμε τις άσεμνες εικόνες, τις φιλήδονες ακολασίες, τις σκληρές και αισχρές εκτελέσεις, την αδιάλειπτη μνησικακία και εκδικητικότητα, με τις οποίες είναι γεμάτη η Βίβλος, θα ήταν πιο συνεπές να την ονομάσουμε βιβλίο ενός δαίμονα παρά ενός θεού. Είναι μια ιστορία της κακίας που έχει χρησιμοποιηθεί για τη διαφθορά και αποκτήνωση της ανθρωπότητας. Ειλικρινά αηδιάζω με αυτήν, όπως αηδιάζω με όλα τα σκληρά πράγματα».

Tom Paine (Άγγλος συγγραφέας)

Το «βιβλίο των βιβλίων» για τους χριστιανούς είναι η Βίβλος και η οποία θεωρείται ότι είναι «ιερό κείμενο». Στην ιστορία των θρησκειών τα ιερά κείμενα, τα ιερά βιβλία, οι ιερές Γραφές ανήκουν στο επάγγελμα, στη μπίζνα, είχαν και έχουν στενή σχέση με αυτή· όχι μόνο με τη χρηματική, αλλά και με την πολιτική, με το εμπόριο της ανθρωπίνης καρδιάς γενικά.

Οι Βίβλοι της ανθρωπότητας είναι επομένως πολλές: Η τριπλή «Βέδα» της αρχαίας Ινδίας π.χ., τα πέντε «Σινγκ», οι κανόνες της κινεζικής αυτοκρατορικής θρησκείας, το «Σιντάτα (Siddhata)» του Ζαϊνισμού, το «Τιπιτάκα» του Βουδισμού της Θεραβάντα, η «Ντάρμα» του ινδικού Βουδισμού της Μαχαγιάννα, το «Τριπιτάκα» του θιβετιανού Βουδισμού, το «Τάο-τε-σινγκ» των ταιοιστών μοναχών, η «Αβέστα» του περσικού Μαζνταϊσμού, το «Κοράνι» του Ισλάμ, το

«Γκρανθ» των Σιχ, το «Γκίνζα» του Μανδαϊσμού. Πλήθος ιερών κειμένων υπήρχαν στα ελληνιστικά μυστήρια, όπου ήδη σε προχριστιανικές εποχές παρέπεμπαν με την απλή λέξη «Γραφή» και με τη διατύπωση «βρίσκεται γραμμένο» ή «όπως γράφεται». Στην Αίγυπτο τα ιερά κείμενα έφταναν μέχρι τους αρχαιότατους χρόνους, αφού ήδη την 3η χιλιετία π.Χ. αποκαλούσαν τα ιερά κείμενα «λόγο του θεού».

Τώρα, ωστόσο, γνωρίζουμε ότι η Βίβλος δεν είναι μόνο ένα βιβλίο ανάμεσα στα βιβλία, αλλά το βιβλίο των βιβλίων. Επομένως δεν είναι κάποιο βιβλίο που θα μπορούσε κανείς να τοποθετήσει «δίπλα στον Πλάτωνα ή το Κοράνι ή τα αρχαία ινδικά βιβλία της σοφίας». Ο Χριστιανισμός επιμένει στην μοναδικότητα, όπως και όλες οι μονοθεϊστικές θρησκείες (και γι' αυτό το λόγο διακρίνονται ειδικά αυτές από μοναδική στο είδος της αδιαλλαξία!). «Όπως ο κόσμος δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τους ανέμους, έτσι δεν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τον Ισραήλ», ισχυρίζεται το Ταλμούδ. Στο Κοράνι αναφέρεται: «Μας επέλεξες από όλους τους λαούς... Μας σήκωσες πάνω από όλα τα έθνη...». Ακόμη και ο Λούθηρος θριαμβολογεί: «Εμείς οι χριστιανοί είμαστε μεγαλύτεροι και περισσότεροι από όλα τα πλάσματα...». Με λίγα λόγια, η Βίβλος έχει μια ιδιαιτερότητα, πράγμα το οποίο συμπεραίνεται, εκτός πολλών άλλων, και από το γεγονός ότι ο χριστιανικός κόσμος κατά τον πρώτο ενάμιση αιώνα δεν διέθετε δικό του «ιερό κείμενο» -και γι' αυτό έκλεψε την Αγία Γραφή των Ιουδαίων, την Παλαιά Διαθήκη.

Το όνομα Παλαιά Διαθήκη (στη βιβλική γλώσσα αποτελεί απόδοση στα ελληνικά μιας εβραϊκής λέξης που σημαίνει «συνθήκη», «συμμαχία», «σύμβαση» ή «συμφωνία») προέρχεται από τον Παύλο ο οποίος το αναφέρει στη Β' Επιστολή προς Κορινθίους (3,14). Η Συναγωγή, η οποία φυσικά δεν έχει Καινή Διαθήκη, δεν αναφέρεται ούτε σε Παλαιά Διαθήκη, αλλά στο Tenak, μια τεχνητή λέξη η οποία σχηματίστηκε από τα αρχικά γράμματα των λέξεων Thora, NTn'im και Ketubim: Νόμος, Προφήτες και Λοιπά Βιβλία. Αυτά είναι τα κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης, στο βαθμό που προέρχονται από την εβραϊκή παράδοση, η «Αγία Γραφή» των Ιουδαίων μέχρι σήμερα. Οι Ιουδαίοι της Παλαιστίνης καθόρισαν τον οριστικό κατάλογο τους μόλις στη Σύνοδο της Ιάμνειας ανάμεσα στο 90 και 100 μ.Χ., δηλαδή 24 βιβλία, σίγουρα σε ταύτιση με τον αριθμό των γραμμάτων του εβραϊκού αλφαβήτου (τα ιουδαϊκά βιβλία απέκτησαν μόλις το 15ο αιώνα άλλη διάταξη και έφτασαν τα 39 κανονικά βιβλία.) Ο Θεός πάντως, στον οποίο οφείλεται βέβαια αυτή η «Αγία Γραφή», από τον οποίο ουσιαστικά προέρχεται, χρειάστηκε για τη συγγραφή και την οριστική σύνθεση της, όπως και να το

κάνουμε, πάνω από χιλιετία· αν και δεν είναι τόσο μεγάλο διάστημα, αν σκεφτούμε ότι για Εκείνον χίλια χρόνια είναι μια ημέρα.

Η ιδιαιτερότητα της χριστιανικής Βίβλου φαίνεται, εκτός αυτού, και από το γεγονός ότι τα διάφορα δόγματα έχουν και διαφορετικές Βίβλους που δεν συμφωνούν καν ως προς την έκταση τους, από το γεγονός ότι οι μεν θεωρούν ιερά όσα για τους άλλους είναι μάλλον περίεργα και ύποπτα.

Ο κανόνας του Ιουδαϊσμού της ελληνιστικής περιόδου, η μετάφραση των Εβδομήκοντα (συμβολίζεται: Ο΄) ήταν το ιερό αποκαλυπτικό βιβλίο των ελληνόφωνων Ιουδαίων. Έγινε από διάφορους μεταφραστές του 3ου αιώνα π.Χ. για τους Ιουδαίους της διασποράς στην Αλεξάνδρεια και είναι η αρχαιότερη και σημαντικότερη μεταφορά της Παλαιάς Διαθήκης στα ελληνικά, την οικουμενική γλώσσα της ελληνιστικής περιόδου, βρήκε δε αποδοχή στη Συναγωγή ως επίσημη Βίβλος των Ιουδαίων της διασποράς. Η μετάφραση των Ο΄ περιλάμβανε όμως περισσότερα κείμενα από όσα δεχόταν ο εβραϊκός κανόνας και αργότερα και ο καθολικός. Ωστόσο τα χωρία της Παλαιάς Διαθήκης που παρατίθενται στην Καινή Διαθήκη προέρχονται κατ' εξοχήν από αυτή τη μετάφραση των Ο΄. Ακόμη και για τους Πατέρες της Εκκλησίας, οι οποίοι τη χρησιμοποιούσαν με ζήλο, ήταν η Παλαιά Διαθήκη και αποτελούσε «Αγία Γραφή».

Τον 2ο αιώνα, όταν ακόμη οι χριστιανοί δεν εκπαιδεύονταν για πόλεμο, όπως θα γινόταν συνεχώς μετά από λίγο, υπήρχαν ανάμεσα τους ίσως περισσότεροι αντίπαλοι της Παλαιάς Διαθήκης από ό,τι υπερασπιστές. Και κανείς δεν ένοιωσε τότε την ασυμφωνία της με τις κεντρικές διδασκαλίες του βιβλικού Ιησού τόσο, όσο ο «αιρετικός» Μαρκίωνας, τουλάχιστον κανείς δεν έβγαλε αυτό το συμπέρασμα με τον ίδιο τρόπο και με τέτοια επιτυχία. Στις (μη σωζώμενες) «Αντιθέσεις» του κατέγραψε τις αντιφάσεις και δημιούργησε τον πρώτο κανόνα χριστιανικών κειμένων, και μάλιστα βάσει του Ευαγγελίου του Λουκά που έχει τις λιγότερες επιρροές από τον Ιουδαϊσμό, και βάσει των επιστολών του Παύλου

Ειδικά οι «αιρετικοί» κύκλοι πολέμησαν την Παλαιά Διαθήκη. Πολλοί χριστιανοί γνωστικιστές την αποδοκίμασαν συλλήβδην. Διακόσια χρόνια μετά το Μαρκίωνα η αντίθεση ανάμεσα στον Γιαχβέ και τον Ιησού σοκάρει και τον Απόστολο των Βησιγόθων Ουλφίλα, έναν ειρηνόφιλο αρειανιστή. Στη μετάφραση της Βίβλου στα Γοτθικά που έκανε γύρω στο 370, το αρχαιότερο γερμανικό λογοτεχνικό μνημείο, ο επίσκοπος δεν μετάφρασε τα ιστορικά βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης.

Καίρια κριτική άρχισε να κινείται εκ νέου αργότερα από τον αιώνα του Διαφωτισμού.

Ο οξυδερκής Lessing, ο οποίος θεωρεί αμφίβολες και τις ιστορικές βάσεις του χριστιανισμού, αναφωνεί βλέποντας το αρχαίο ιουδαϊκό βιβλίο: «Σε αυτή τη λάσπη, σε αυτή τη λάσπη, μεγάλε Θεέ! Κι αν υπήρχαν ανάμεσα μερικοί κόκκοι χρυσού... Θεέ! Θεέ! Πάνω σε τι μπορούν οι άνθρωποι να θεμελιώσουν πίστη, με την οποία ελπίζουν ότι θα κερδίσουν την αιώνια ευτυχία;».

Με ακόμη μεγαλύτερο πάθος στηλιτεύει ο Percy Bysshe Shelley (1792-1822) «ολόκληρη την περιφρόνηση της αλήθειας και την περιφρόνηση των στοιχειωδών ηθικών αρχών», την «άνευ προηγουμένου βλασφημία να ισχυρίζονται ότι ο Παντοδύναμος διέταξε ρητά το Μωυσή να επιτεθεί σε έναν άκακο λαό και εξαιτίας μίας διαφορετικής λατρείας να αφανίσει κάθε ένα από τα πλάσματα του, να δολοφονήσει ψυχρά κάθε παιδί και κάθε άοπλο άντρα, να σφάξει τους αιχμαλώτους, να κομματιάσει τις συζύγους και να φυλάξει μόνο τα νεαρά κορίτσια, ώστε να συνουσιάζονται μαζί τους και να τα βιάζουν».

Ο Μαρκ Τουέιν (1835-1910) δεν μπορούσε πλέον παρά να χλευάζει: «Η Παλαιά Διαθήκη καταπιάνεται ουσιαστικά με το αίμα και τον αισθησιασμό· η Καινή Διαθήκη με τη σωτηρία, τη λύτρωση. Τη λύτρωση με τη φωτιά».

[tab:Ο Σιναϊτικός Κώδικας και τα παραποιημένα Ευαγγέλια]

Στις 4 Φεβρουαρίου 1859, ο διακεκριμένος θεολόγος Constantin von Tischendorf (1815-1874) ανακάλυψε στους κλίβανους του απόμερου μοναστηριού της Αγίας Αικατερίνης στο Σινά, 346 φύλλα από έναν αρχαίο κώδικα. Ήταν γραμμένος στα ελληνικά πάνω σε δέρμα όνου και περιείχε την Παλιά και την Καινή Διαθήκη. Οι αρχαιολόγοι αποφάνθηκαν ότι χρονολογείται περί το 380 μ.Χ. και τον ονόμασαν Σιναϊτικό. Η ανακάλυψή του τάρραξε τον χριστιανικό κόσμο, καθώς το περιεχόμενό του αποκάλυπτε σε όλο της το μεγαλείο την παραποίηση των επίσημων χριστιανικών κειμένων και το γεγονός ότι αποτελούσαν απλό «συναρμολόγημα μύθων» (Encyclopedie, Diderot, 1759).

Ο Tischendorf είχε μελετήσει και άλλες αρχαίες Βίβλους. Την Αλεξανδρινή, για την οποία πίστευε ότι είναι η δεύτερη αρχαιότερη Βίβλος στον κόσμο και την Βίβλο του Βατικανού, την τρίτη κατ' αυτόν αρχαιότερη, αλλά υποστήριξε ότι ο Σιναϊτικός κώδικας αποτελεί την αρχαιότερη όλων Βίβλο. Τον 19ο αι., όταν κυκλοφόρησαν αγγλικές μεταφράσεις του κώδικα, οι εκκλησιαστικοί κύκλοι

θορυβήθηκαν, καθώς κινδύνευαν να γκρεμιστούν οι καθιερωμένες θεωρίες περί Χριστιανισμού. Η ολοκληρωτικά διαφορετική εκδοχή της ιστορίας του Ιησού Χριστού, που έδινε ο Σιναϊτικός κώδικας, οδήγησαν την εκκλησία σε απεγνωσμένες προσπάθειες ακύρωσής του. Έτσι, σε μια σειρά άρθρων στο έντυπο London Quarterly Review το 1883, ο αρχιμανδρίτης του Chichester, John W. Burgon, χρησιμοποιεί κάθε θεωρητικό τέχνασμα, για να υποβιβάσει το περιεχόμενο του κώδικα: *«Χωρίς ψήγμα δισταγμού, ο Σιναϊτικός κώδικας διαφθείρει σκανδαλωδώς... εκθέτοντας τα πιο αισχρά και λειψά κείμενα ως τώρα. Αυτά που είναι παρακαταθήκες μιας μεγάλης ποσότητας πλαστών γραπτών... και σκόπιμων διαστρεβλώσεων της αλήθειας...»*.

Το 1933, το Βρετανικό Μουσείο αγόρασε τον Σιναϊτικό κώδικα -που βρισκόταν ως τότε στην αυτοκρατορική βιβλιοθήκη της Ρωσίας και ήταν ακριβοθώρητος- και τον μελέτησε με την χρήση υπεριώδους φωτός. Ο κώδικας είχε υποστεί αντικαταστάσεις πολλών χωρίων από διάφορους διορθωτές, αλλά η εξέτασή του με την παραπάνω τεχνική φανέρωσε τα πρωτότυπα κείμενα, χάρη στο μελάνι που είχε διατηρηθεί βαθιά στους πόρους του δέρματος.

Αρκεί μια απλή συγκριτική μελέτη μεταξύ του Σιναϊτικού κώδικα και της καθιερωμένης εκδοχής της Καινής Διαθήκης για να εντοπίσει κανείς αλλεπάλληλες διαφορές στην κύρια θεματολογία τους -14.800 συνολικά διαφορές! Αλλά αυτό που φέρνει σε αμηχανία την Εκκλησία, δεν είναι τόσο όσα αναφέρονται στην αρχαιότερη όλων Βίβλο, αλλά κυρίως εκείνα που δεν αναφέρονται και ειδικότερα: Η πλήρης απουσία σημαντικών δεδομένων της χριστιανικής πίστης, όπως η παρθενογένεση του Ιησού Χριστού. Στην Encyclopedia Biblica (Adam & Charles Black, London, 1899), η Εκκλησία διαπραγματεύεται το παραπάνω ζήτημα, με τον εξής τρόπο: *«Έχει αναφερθεί προ πολλού, ότι, όπως του Παύλου, έτσι και τα νεότερα Ευαγγέλια δεν γνώριζαν την θαυματουργή γέννηση του Σωτήρα μας»*. Δεν τη γνώριζαν ή απλά δεν συνέβη ποτέ;

Βάση των στοιχείων, ο Ευσέβιος πρώτος δημιούργησε μία αυθεντική έκδοση της Καινής Διαθήκης. Σήμερα αποκαλείται το Ευαγγέλιο του Μάρκου και η Εκκλησία δέχεται ότι είναι «το πρώτο Ευαγγέλιο που γράφτηκε» (Catholic Encyclopedia, Farley ed., vol vi, p.657). Στο παραπάνω ευαγγέλιο στηρίχτηκαν και οι αντιγραφείς των Ευαγγελίων του Ματθαίου και Λουκά. Το Ευαγγέλιο του Ιωάννη δεν σχετίζεται με αυτά τα γραπτά και η θεωρία του 15ου αι. ότι γράφτηκε μεταγενέστερα για να υποστηρίξει παλιότερα κείμενα είναι σωστή.

Γι' αυτό το λόγο, το Ευαγγέλιο του Μάρκου, που περιέχεται στον Σιναϊτικό κώδικα, μεταφέρει πιθανότατα την πρώτη ιστορική περιγραφή της ζωής του Ιησού Χριστού. Ξεκινάει με τον Ιησού «στην ηλικία των τριάντα περίπου» (Κατά Μάρκου 1:9) και δεν αναφέρεται στην Μαρία, στην άμωμο σύλληψη της, ούτε στη μαζική δολοφονία των αρσενικών βρεφών από τον Ηρώδη. Αναφορές στον Ιησού ως «Υιό του Θεού» δεν υπάρχουν, όπως εμφανίζονται στην επίσημη εκδοχή της Βίβλου (Κατά Μάρκου 1:1), ούτε και οι «μεσσιανικές προφητείες» ή το «μεσσιανικό» οικογενειακό δέντρο του Χριστού. Τέλος, ο Σιναϊτικός κώδικας περιέχει ασύμβατες με τα σημερινά δεδομένα εκδοχές γεγονότων σχετικά με την έγερση του Λαζάρου και παραλείπει εντελώς την νεκρανάσταση του Ιησού και την ανάληψή του στον παράδεισο, στοιχεία που, μαζί με την παρθενογένεση, συγκροτούν το βασικότερο δόγμα του Χριστιανισμού και αποτελούν μακροσκελείς διηγήσεις στην επίσημη Καινή Διαθήκη (Κατά Μάρκου 16:9-20).

Είναι ενδεικτικό ότι αυτά τα στοιχεία απουσιάζουν απ' όλες τις σωζόμενες αρχαίες βίβλους: την Αλεξανδρινή, την Βίβλο του Βατικανού, την Βίβλο του Βεζά (ή Κανταβρύγιο Κώδικα) και το αρχαίο λατινικό χειρόγραφο του Μάρκου, το οποίο οι αναλυτές βαφτίζουν «Κ». Λείπουν επίσης από την αρχαιότερη αρμενική εκδοχή της Καινής Διαθήκης, από τις αιθιοπικές εκδοχές του 6ου αι. μ.Χ. και τις αγγλοσαξονικές βίβλους του 9ου αι. μ.Χ. Κατά μια περίεργη σύμπτωση όμως, εμφανίζονται στα Ευαγγέλια του 12ου αι. ως αναφορές με αστερίσκους... Δηλαδή υπό την μορφή συμπληρώσεων των εκάστοτε αντιγραφών!

Σ' αυτό το σημείο, αξίζει να αναφέρουμε μερικά ακόμα παράδοξα. Στις νεότερες και αποδεκτές εκδοχές του Ευαγγελίου του Μάρκου, τα χωρία που αναφέρονται στην νεκρανάσταση του Ιησού θεωρούνται πλαστά από την ίδια την Εκκλησία: «Τα συμπεράσματα του Μάρκου είναι πράγματι πλαστά... σχεδόν όλο το χωρίο αποτελεί μεταγενέστερη προσθήκη» (Encyclopedia Biblica, vol ii, p.1880, vol iii, pp.1767,1781 και Catholic Encyclopedia, vol iii: The evidence of its Spuriousness και Catholic Encyclopedia, Farley ed., vol iii, pp.274-9: Canons). Πλαστογραφία του 6ου αι. μ.Χ αποτελεί επίσης το χωρίο για την νεκρανάσταση στο τελευταίο κεφάλαιο του Ευαγγελίου του Ιωάννη. Κι εδώ η Εκκλησία παραδέχεται: «Το μόνο συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί είναι ότι το 21ο κεφάλαιο (του ευαγγελίου του Ιωάννη) προστέθηκε μεταγενέστερα και γι' αυτό πρέπει να θεωρηθεί παράρτημα του Ευαγγελίου» (Catholic Encyclopedia, Farley ed., vol viii, pp.441-442 και New Encyclopedia (NCE), Gospel Of John, p.1080, vol xii, p.407).

Κι όμως, η Εκκλησία δέχεται αυτές τις πλαστογραφίες στο δόγμα της και ακόμα

περισσότερο, στηρίζει πάνω τους τα θεμέλια του Χριστιανισμού... Κι είναι φυσικό, καθώς η ανάσταση και ανάληψη του Ιησού αποτελούν το *sine qua non* (χωρίς αυτό, τίποτα) της χριστιανικής κοσμοθεωρίας (Catholic Encyclopedia, Farley ed., vol xii, p.792).

«Αν ο Χριστός δεν αναστήθηκε, τότε η πίστη σας είναι ανώφελη».

Απόστολος Παύλος (1 Cor.5:17)

[tab:«Ιερές γραφές» γεμάτες...αίμα, σπέρμα, μίσος, ανωμαλία και ιλαρότητα]

Από τις πρώτες κιόλας γραμμές, η «θεόπνευστη» Αγία Γραφή, επιχειρεί να δοκιμάσει την νοημοσύνη μας... Έτσι, για λόγους που μόνο ο «πάνσοφος» Θεός γνωρίζει, την πρώτη μέρα τής Δημιουργίας δημιούργησε το φως και την τέταρτη τον ήλιο! Κι αναρωτιέται τώρα ο κάθε αφελής: Και το φως τής πρώτης ημέρας από που προέρχονταν, αφού δεν ήταν τού ήλιου; Και τα φυτά που δημιούργησε την τρίτη μέρα, πως στο καλό μπορούσαν να ζήσουν χωρίς την απαραίτητη διαδικασία τής φωτοσύνθεσης, όπου βασικό ρόλο παίζει το ηλιακό φως;

«Στην αρχή δημιούργησε ο Θεός τον ουρανό και τη γη... Και είπε ο Θεός: “Ας γίνει φως”· και έγινε φως. [...] Και είπε ο Θεός: “Ας βλαστήσει η γη χλωρό χορτάρι, που κάνει σπόρο, και καρποφόρο δέντρο που κάνει καρπό σύμφωνα με το είδος του, του οποίου το σπέρμα να είναι μέσα του επάνω στη γη”. Και έγινε έτσι... Και έγινε εσπέρα, και έγινε πρωί, ημέρα τρίτη. Και είπε ο Θεός: “Ας γίνουν φωστήρες στο στερέωμα του ουρανού, για να διαχωρίζουν την ημέρα από τη νύχτα· κι ας είναι για σημεία, και καιρούς, και ημέρες, και χρόνους· και ας είναι για φωστήρες στο στερέωμα του ουρανού, για να φέγγουν επάνω στη γη”. Και έγινε έτσι... Και έγινε εσπέρα, και έγινε πρωί, ημέρα τέταρτη» (Γένεσις, 1: 1-5, 11-19).

Οι αμόρφωτοι συγγραφείς τής Παλαιάς Διαθήκης, προσδίδουν την ανθρώπινη αδυναμία τής κούρασης, σε έναν θεό. Μάλλον, όχι και τόσο τιμητικό για τον...«Παντοδύναμο»...

«Και ο Θεός είχε συντελεσμένα κατά την έβδομη ημέρα τα έργα του, που έκανε· και αναπαύθηκε την έβδομη ημέρα από όλα τα έργα του, που έκανε» (Γένεσις, 2: 2).

Ο «παντογνώστης» Θεός, αγνοεί που βρίσκονται τα δημιουργήματά του και...ρωτά να μάθει!

«Και ο Κύριος ο Θεός κάλεσε τον Αδάμ, και του είπε: “Αδάμ πού είσαι;”»

(Γένεσις, 3: 9).

Το βασανιστικό ερώτημα, εξακολουθεί να πλανάται έως και τις μέρες μας: Πού στο καλό βρήκε γυναίκα ο Κάιν, αφού μέχρι τότε -και σύμφωνα με τα γραφόμενα τής Αγίας Γραφής- οι μόνοι άνθρωποι επί γης, ήταν αυτός και οι γονείς του, Αδάμ και Εύα; Και με βάση αυτό το δεδομένο, ποιοί στο καλό θα κατοικούσαν την πόλη που έχτισε;

«Και ο Κάιν γνώρισε τη γυναίκα του, κι εκείνη συνέλαβε, και γέννησε τον Ενώχ· έκτιζε μάλιστα μια πόλη, και αποκάλεσε το όνομα της πόλης σύμφωνα με το όνομα του γιου του, Ενώχ» (Γένεσις, 4: 17).

Ο «γενάρχης» Αβραάμ, φοβούμενος για τη ζωή του, αλλά και για προσωπικά οφέλη, ουσιαστικά εκπορνεύει τη γυναίκα του Σάρα (όχι μία, αλλά δύο φορές...), υποχρεώνοντάς την να πει στους Αιγύπτιους, ότι δεν είναι σύζυγός του, αλλά αδερφή του. Στην περίπτωση αποκάλυψης της απάτης τους (όπως συνέβη αργότερα, που επανέλαβαν το «κόλπο τής αδερφής»), ο Αβραάμ έχει έτοιμη την απάντηση: «Κι όμως, στ' αλήθεια είναι αδελφή μου, θυγατέρα του πατέρα μου, αλλ' όχι θυγατέρα τής μητέρας μου· και έγινε γυναίκα μου» (Γένεσις, 20: 12). Το ίδιο ψέμα θα πει κι αργότερα ο γιος του, Ισαάκ, ο οποίος εκπορνεύει με τον ίδιο τρόπο την γυναίκα του, Ρεβέκκα (Γένεσις, 26: 6-9)...

«Ο Αβραάμ κατέβηκε στην Αίγυπτο για να παροικήσει εκεί· επειδή, η πείνα στη γη ήταν βαριά. Και όταν πλησίαζε να μπει μέσα στην Αίγυπτο, είπε στη Σάρα, τη γυναίκα του: Δες, γνωρίζω ότι είσαι μια όμορφη γυναίκα· θα συμβεί, λοιπόν, ώστε καθώς σε δουν οι Αιγύπτιοι θα πουν: Γυναίκα του είναι αυτή· και θα με φονεύσουν, εσένα όμως θα σε διαφυλάξουν ζωντανή· πες, λοιπόν, ότι είσαι αδελφή μου, για να γίνει σε μένα καλό εξαιτίας σου, και να διαφυλαχθεί η ζωή μου, για χάρη σου. Και όταν ο Άβραμ μπήκε μέσα στην Αίγυπτο, είδαν οι Αιγύπτιοι τη γυναίκα ότι ήταν υπερβολικά ωραία. Και οι άρχοντες του Φαραώ την είδαν, και την επαίνεσαν στον Φαραώ· και πήραν τη γυναίκα στο σπίτι του Φαραώ. Και μεταχειρίστηκαν τον Άβραμ καλά για χάρη της· και είχε πρόβατα, και βόδια, και γαϊδούρια, και δούλους, και δούλες, και θηλυκά γαϊδούρια και καμήλες...» (Γένεσις, 12: 10-16).

Από τις ανεπανάληπτες και «all time classic» στιγμές τής «θεόπνευστης» Βίβλου: Ο Αβραάμ κάνει το...τραπέζι στον...Θεό και τρία...αγγελάκια του! Οι λεπτομέρειες τού γεύματος ωστόσο, παραμένουν άγνωστες... Χόρτασε ο Κύριος; Έπεσε σε «μαλακό» κρέας άραγες; Όταν τελείωσε το φαγητό του, εξέφρασε την

ικανοποίησή του με ένα ηχηρό...ρέψιμο; Ποιος ξέρει...

«Και ο Αβραάμ έσπευσε στη σκηνή στη Σάρα, και είπτε: “Βιάσου, ζύμωσε τρία μέτρα σιμιγδάλι, και κάνε ψωμιά στη στάχτη”. Και ο Αβραάμ έτρεξε στα βόδια, και πήρε ένα μοσχάρι απαλό και καλό, και το έδωσε στον δούλο· κι εκείνος έσπευσε να το ετοιμάσει· έπειτα, πήρε βούτυρο και γάλα, και το μοσχάρι, που ετοίμασε, και τα έβαλε μπροστά τους· κι αυτός στεκόταν κοντά τους κάτω από το δέντρο· κι αυτοί έφαγαν» (Γένεσις, 18: 6-8).

Από τις πιο «πιπεράτες» στιγμές τής «θεόπνευστης» Βίβλου: Οι ανήθικοι και ακόλαστοι Σοδομίτες, έχουν καυλώσει άγρια και ζητούν επίμονα από τον «δίκαιο» Λωτ, να τούς παραδώσει τούς αγγέλους που φιλοξενεί για να τούς γαμήσουν. Κι ο «δίκαιος» Λωτ τί κάνει; Τούς αντιπροτείνει τις κόρες του, διαφημίζοντας μάλιστα και την...παρθενία τους! Λίγο αργότερα, αυτό το «ηθικό» στοιχείο που ονομάζεται Λωτ, δεν διστάζει να πηδηχτεί με τις κόρες του και να τις γκαστρώσει! (Γένεσις 19: 36). Κατά τ' άλλα, οι ανήθικοι τής ιστορίας ήταν οι Σοδομίτες και ο Λωτ ο «δίκαιος»! Τι όμορφα και «ηθικά» διδάγματα από ένα «ιερό» και «θεόπνευστο» βιβλίο, όπως είναι η Αγία Γραφή...

«Και οι δύο άγγελοι ήρθαν το δειλινό στα Σόδομα· και ο Λωτ καθόταν δίπλα στην πύλη των Σοδόμων· ο δε Λωτ, βλέποντάς τους, σηκώθηκε σε συνάντησή τους, και προσκύνησε με το πρόσωπό του μέχρι το έδαφος... Και μπήκαν μέσα στο σπίτι του· και τους έκανε συμπόσιο, και έψησε άζυμα, και έφαγαν. Και πριν κοιμηθούν, οι άνδρες τής πόλης, οι άνδρες των Σοδόμων, περικύκλωσαν το σπίτι, νέοι και γέροντες, ολόκληρος ο λαός μαζί, από παντού· και έκραζαν στον Λωτ, και του έλεγαν: “Πού είναι οι άνδρες, εκείνοι που μπήκαν μέσα σε σένα τη νύχτα; Βγάλ' τους έξω σε μας, για να τους γνωρίσουμε” (σ.σ.: σε απλά ελληνικά η σημασία είναι **«για να τούς γαμήσουμε»**). **Και ο Λωτ βγήκε σ' αυτούς στο πρόθυρο, και έκλεισε πίσω του την πόρτα, και είπτε: “Μη, αδελφοί μου, μη πράξετε ένα τέτοιο κακό· δέστε, έχω δύο θυγατέρες, που δεν γνώρισαν άνδρα· να σας τις φέρω, λοιπόν, έξω· και κάντε σ' αυτές, όπως σας φανεί αρεστό· μόνον σ' αυτούς τους άνδρες να μη πράξετε τίποτε, επειδή για τούτο μπήκαν κάτω από τη σκιά τής στέγης μου”**» (Γένεσις, 19: 1-8).

Άλλο και τούτο πάλι... Έχει χρεία όρκων ένας θεός και μάλιστα στον...εαυτό του; Κι αν δηλαδή -λέμε τώρα- καταπατούσε τον όρκο του, ποιες θα ήταν οι συνέπειες; Θα έκανε μήπως...χαρακίρι;

«“Ορκίστηκα στον εαυτό μου”, λέει ο Κύριος...» (Γένεσις, 22: 16).

«Αν δεν ακούσετε τα λόγια αυτά, ορκίζομαι στον εαυτό μου, λέει ο Κύριος, ότι ο οίκος αυτός θα κατασταθεί έρημος» (Ιερεμίας, 22: 5).

Ο Θεός, ο οποίος δεν είναι και τόσο...«φανατικός» πολέμιος τής δουλείας, θέτει κάποιες προϋποθέσεις για την απελευθέρωση ενός δούλου. Μία απ’ αυτές...

«Αν κάποιος χτυπήσει το μάτι τού δούλου του ή το μάτι τής δούλης του, και τον τυφλώσει, θα τον αφήσει ελεύθερο, εξαιτίας του ματιού του» (Έξοδος, 21: 26).

Ο «Παντοκράτωρ» δεν είναι υλιστής, όπως οι κοινοί θνητοί. Ή μήπως είναι;

- **«Τις απαρχές τού αλωνιού σου και του ληνού σου δεν θα τις καθυστερήσεις· τον πρωτότοκό σου από τους γιους σου θα δώσεις σε μένα· το ίδιο θα κάνεις για το βόδι σου, και το πρόβάτο σου· επτά ημέρες θα είναι μαζί με τη μητέρα του, την όγδοη ημέρα θα το δώσεις σε μένα»** (Έξοδος, 22: 29-30).

- **«Δικό μου είναι το ασήμι, και δικό μου είναι το χρυσάφι, λέει ο Κύριος των δυνάμεων»** (Αγγαίος, 2: 8).

- **«Εσείς είστε καταραμένοι με κατάρα· επειδή, εσείς με κλέψατε, ναι, εσείς, ολόκληρο το έθνος. Φέρτε όλα τα δέκατα στην αποθήκη, για να είναι τροφή στον οίκο μου...»** (Μαλαχίας, 3: 9-10).

Αν κάποιος κτηνοβατήσσει, τιμωρείται με θάνατο. Σύμφωνα όμως με την «θεϊκή» λογική θα πρέπει να θανατώνεται και το ζώο. Λες κι αυτό προκάλεσε ή συναίνεσε στον βιασμό του! Αν μη τι άλλο, ένα χαρακτηριστικό δείγμα «θεϊκής» σοφίας και «τυφλής» δικαιοσύνης...

«Αν κάποιος συνουσιαστεί με κτήνος, θα θανατωθεί οπωσδήποτε· και θα φονεύσετε το κτήνος» (Λευιτικόν, 20: 15).

Αγάπα με ή...κάηκες... Η θεϊκή «αγάπη» σε όλο της το μεγαλείο· ήτοι κατάρας το ανάγνωσμα... Πάρτε βαθειά ανάσα πριν ξεκινήσετε την ανάγνωση...

«Αν δεν υπακούσεις στη φωνή τού Κυρίου τού Θεού σου, για να προσέχεις να εκτελείς όλες τις εντολές του, και τα διατάγματά του, που εγώ σήμερα σε προστάζω, όλες οι κατάρες αυτές θά ‘ρθουν επάνω σου, και θα σε βρουν. Καταραμένος θα είσαι στην πόλη, και καταραμένος θα είσαι στο χωράφι. Καταραμένο το καλάθι σου, και η σκάφη σου. Καταραμένος ο καρπός τής κοιλιάς σου, και τα γεννήματα της γης σου, οι αγέλες των βοδιών σου, και τα κοπάδια των προβάτων σου. Καταραμένος θα είσαι

όταν μπαίνεις μέσα, και καταραμένος θα είσαι όταν βγαίνεις έξω. Ο Κύριος θα στείλει επάνω σου την κατάρα, τη θλίψη, και τη φθορά, σε όλα όσα βάλεις επάνω το χέρι σου για να κάνεις, μέχρις ότου εξολοθρευτείς, και μέχρις ότου γρήγορα αφανιστείς, εξαιτίας της πονηρίας των έργων σου, επειδή με εγκατέλειψες. Ο Κύριος θα προσκολλήσει σε σένα το θανατικό, μέχρις ότου σε εξολοθρεύσει από τη γη, όπου πηγαίνεις να την κληρονομήσεις. Ο Κύριος θα σε πατάξει με μαρασμό, και με πυρετό, και με ρίγος, και με φλόγωση, και με μάχαιρα, και με ανεμοφθορία, και με ερυσίβη· και θα σε καταδιώκουν μέχρις ότου αφανιστείς. Και ο ουρανός σου, που είναι επάνω από το κεφάλι σου, θα είναι χαλκός, και, η γη που είναι από κάτω σου, σίδηρος. Ο Κύριος θα δώσει τη βροχή της γης σου σκόνη και χώμα· από τον ουρανό θα κατεβαίνει επάνω σου, μέχρις ότου εξολοθρευτείς. Ο Κύριος θα σε κάνει να συντριφτείς μπροστά στους εχθρούς σου· από έναν δρόμο θα βγεις εναντίον τους, και από επτά δρόμους θα φύγεις από μπροστά τους· και θα διασκορπιστείς σε όλα τα βασίλεια της γης. Και το πτώμα σου θα είναι τροφή σε όλα τα όρνεα του ουρανού, και στα θηρία της γης, και δεν θα υπάρχει εκείνος που θα τα αποδιώχνει. Ο Κύριος θα σε χτυπήσει με την Αιγυπτιακή Πληγή, και με αιμορροΐδες, και με ψώρα, και με φαγούρα, ώστε να μη μπορείς να γιατρευτείς. Ο Κύριος θα σε χτυπήσει με αφροσύνη και με τύφλωση, και με έκσταση καρδιάς· και θα ψηλαφίζεις καταμεσήμερα, όπως ψηλαφίζει ο τυφλός στο σκοτάδι, και δεν θα ευοδώσεις στους δρόμους σου· και θα είσαι μονάχα κάτω από καταδυνάστευση και αρπαγή όλες τις ημέρες της ζωής σου, και δεν θα υπάρχει εκείνος που σώζει. Θα αρραβωνιαστείς γυναίκα, και άλλος άνδρας θα κοιμηθεί μαζί της· θα οικοδομήσεις σπίτι, και δεν θα κατοικήσεις σ' αυτό· θα φυτέψεις αμπελώνα, και δεν θα τον τρυγήσεις. Το βόδι σου θα είναι μπροστά σου σφαγμένο, και δεν θα φας απ' αυτό· το γαϊδούρι σου θα αρπαχτεί από μπροστά σου, και δεν θα σου αποδοθεί· τα πρόβατά σου θα παραδοθούν στους εχθρούς σου, και δεν θα υπάρχει για σένα εκείνος που σώζει. Οι γιοι σου και οι θυγατέρες σου θα παραδοθούν σε έναν λαόν, και τα μάτια σου θα βλέπουν και θα μαραίνονται γι' αυτούς όλη την ημέρα· και δεν θα υπάρχει δύναμη στο χέρι σου. Τον καρπό της γης σου, και όλους τούς κόπους σου, θα φάει ένα έθνος που δεν το γνωρίζεις· και θα είσαι μονάχα κάτω από καταδυνάστευση, και από καταπάτηση όλες τις ημέρες της ζωής σου. Και θα παραφρονήσεις εξαιτίας των θεαμάτων των ματιών σου, τα οποία θα δεις. Ο Κύριος θα σε χτυπήσει στα γόνατα και στα σκέλη με κακή πληγή,

ώστε να μη μπορείς να γιατρευτείς, από το πέλμα των ποδιών σου, μέχρι την κορυφή του κεφαλιού σου. Ο Κύριος θα φέρει εσένα και τον βασιλιά σου, που θα βάλεις επάνω σου, σε έθνος που δεν γνώρισες, ούτε εσύ ούτε οι πατέρες σου· και εκεί θα λατρεύσεις άλλους θεούς, ξύλα και πέτρες. Και θα είσαι σε έκπληξη, σε παροιμία και σε περίγελο ανάμεσα σε όλα τα έθνη, όπου και αν σε φέρει ο Κύριος. Πολύ σπόρο θα φέρεις στο χωράφι, και λίγο θα μαζέψεις· επειδή, θα τον καταφάει η ακρίδα. Θα φυτέψεις αμπελώνες, και θα καλλιεργήσεις, και κρασί δεν θα πιεις ούτε θα τρυγήσεις· επειδή, το σκουλήκι θα τους καταφάει. Θα έχεις ελαιόδεντρα σε όλα τα όριά σου, και με λάδι δεν θα χριστείς· επειδή, τα ελαιόδεντρά σου θα αποβάλουν τον καρπό τους. Θα γεννήσεις γιους και θυγατέρες, και δεν θα είναι δικοί σου· επειδή, θα πάνε σε αιχμαλωσία. Όλα τα δέντρα σου, και τον καρπό τής γης σου, θα τα καταφθείρει ο βρούχος. Ο ξένος, που θα είναι ανάμεσά σου, θα ανεβαίνει πιο πάνω από σένα, επάνω-επάνω, εσύ όμως θα κατεβαίνεις κάτω-κάτω. Εκείνος θα σου δανείζει, κι εσύ δεν θα δανείζεις σ' αυτόν· αυτός θα είναι η κεφαλή, κι εσύ θα είσαι η ουρά. Και θάρθουν επάνω σου όλες αυτές οι κατάρες, και θα σε καταδιώξουν, και θα σε βρουν, μέχρις ότου εξολοθρευτείς· επειδή, δεν υπάκουσες στη φωνή τού Κυρίου τού Θεού σου, για να τηρείς τις εντολές του, και τα διατάγματά του, που σε πρόσταξε. Κι αυτά θα είναι επάνω σου, κι επάνω στο σπέρμα σου, ως σημείο και υπερμεγέθες θαύμα, παντοτινά. Επειδή, δεν λάτρευσες τον Κύριο τον Θεό σου με ευφροσύνη, και με αγαθότητα καρδιάς, εξαιτίας τής αφθονίας όλων των αγαθών· γι' αυτό, θα γίνεις δούλος των εχθρών σου, που ο Κύριος θα στείλει εναντίον σου, με πείνα, και με δίψα, και με γύμνια, και με έλλειψη των πάντων· και θα βάλει επάνω στον τράχηλό σου σιδερένιον ζυγό, μέχρις ότου σε εξολοθρεύσει. Ο Κύριος θα φέρει εναντίον σου ένα έθνος από μακριά, από την άκρη τής γης, σαν με ορμή αετού· έθνος, που δεν θα καταλαβαίνεις τη γλώσσα του· έθνος αγριοπρόσωπο, που δεν θα σεβαστεί το πρόσωπο του γέροντα ούτε θα ελεήσει τον νέο· και θα τρώει τον καρπό των κτηνών σου, και τα γεννήματα της γης σου, μέχρις ότου εξολοθρευτείς· το οποίο δεν θα αφήσει σε σένα σιτάρι, κρασί ή λάδι, τις αγέλες των βοδιών σου ή τα κοπάδια των προβάτων σου, μέχρις ότου σε εξολοθρεύσει. Και θα σε πολιορκήσει σε όλες τις πόλεις σου, μέχρις ότου πέσουν τα ψηλά και οχυρωμένα τείχη σου, στα οποία έλπιζες, σε ολόκληρη τη γη σου· και θα σε πολιορκήσει σε όλες τις πόλεις σου, σε ολόκληρη τη γη σου, που ο Κύριος ο Θεός σου έδωσε σε σένα. Και θα φας τον καρπό τής κοιλιάς σου,

τις σάρκες των γιων σου και των θυγατέρων σου, που ο Κύριος ο Θεός σου έδωσε σε σένα, στην πολιορκία, και στη σύνθλιψη, με την οποία θα σε συνθλίψει ο εχθρός σου· ο απαλός άνδρας ανάμεσά σου, και ο υπερβολικά τρυφερός, θα κοιτάξει με πονηρό βλέμμα στον αδελφό του, και στη γυναίκα τού κόρφου του, και στα παιδιά του που εναπέμειναν, όσα θα εναπομείνουν· ώστε να μη δώσει σε κανέναν απ' αυτούς από τις σάρκες των παιδιών του, που θα έτρωγε· επειδή, δεν του έμεινε τίποτε στην πολιορκία, και στη σύνθλιψη, με την οποία ο εχθρός σου θα σε συνθλίψει σε όλες τις πόλεις σου. Η απαλή και τρυφερή γυναίκα ανάμεσά σου, της οποίας το πόδι δεν δοκίμασε να πατήσει επάνω στη γη, λόγω της τρυφερότητας και απαλότητας, θα κοιτάξει με βλέμμα πονηρό στον άνδρα τού κόρφου της, και στον γιο της, και στη θυγατέρα της, και στο βρέφος της, που βγήκε από μέσα από τα πόδια της, και στα παιδιά που γέννησε· επειδή, θα τα φάει κρυφά, εξαιτίας της έλλειψης των πάντων, στην πολιορκία και στη σύνθλιψη, με την οποία ο εχθρός σου θα σε συνθλίψει στις πόλεις σου. Αν δεν προσέχεις να κάνεις όλα τα λόγια αυτού τού νόμου, που είναι γραμμένα σ' αυτό το βιβλίο, ώστε να φοβάσαι το ένδοξο και φοβερό αυτό όνομα, ΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΤΟΝ ΘΕΟ ΣΟΥ, τότε ο Κύριος θα κάνει τις πληγές σου τρομερές, και τις πληγές τού σπέρματός σου, πληγές μεγάλες και ασταμάτητες, και νόσους κακές και ασταμάτητες. Και θα φέρει επάνω σου όλες τις οδύνες τής Αιγύπτου, για τις οποίες τρόμαξες· και θα προσκολληθούν σε σένα· και κάθε ασθένεια, και κάθε πληγή, που δεν είναι γραμμένη στο βιβλίο αυτού τού νόμου, αυτές θα τις φέρει ο Κύριος επάνω σου, μέχρις ότου εξολοθρευτείς. Και θα εναπομείνετε λιγοστοί στον αριθμό, ενώ ήσασταν όπως τα άστρα τού ουρανού σε πλήθος· επειδή, δεν υπάκουσες στη φωνή τού Κυρίου τού Θεού σου. Και όπως ο Κύριος ευφράνθηκε σε σας στο να σας αγαθοποιεί και να σας πολλαπλασιάζει, έτσι ο Κύριος θα ευφρανθεί σε σας, στο να σας εξαλείψει, και να σας καταστρέψει· και θα αρπαχθείτε από τη γη, όπου πηγαίνετε να την κληρονομήσετε. Και ο Κύριος θα σε διασπείρει σε όλα τα έθνη, από τη μια άκρη τής γης μέχρι την άλλη άκρη τής γης· και εκεί θα λατρεύσετε άλλους θεούς, που δεν γνώρισες, ούτε εσύ ούτε οι πατέρες σου, ξύλα και πέτρες. Αλλά, και ανάμεσα στα έθνη αυτά, δεν θα βρεις ανάπαυση ούτε θα έχει στάση το πέλμα τού ποδιού σου· αλλ' ο Κύριος θα σου δώσει εκεί καρδιά που τρέμει, και μάτια που μαραίνονται και ψυχή που λιώννει. Και η ζωή σου θα είναι μπροστά σου σε αμφιβολία και θα φοβάσαι νύχτα και ημέρα, και δεν θα έχεις ασφάλεια της ζωής σου.

Το πρωί θα πεις: Είθε να ήταν εσπέρα! Και την εσπέρα θα πεις: Είθε να ήταν πρωί! Εξαιτίας του φόβου της καρδιάς σου, τον οποίο θα φοβάσαι, και εξαιτίας των θαμάτων των ματιών σου, τα οποία θα βλέπεις. Και ο Κύριος θα σε επαναφέρει στην Αίγυπτο με πλοία, από τον δρόμο για τον οποίο σου είπα: Δεν θα τον δεις πλέον άλλη φορά· και θα πουλιέστε εκεί στους εχθρούς σας ως δούλοι και δούλες, και δεν θα υπάρχει αγοραστής» (Δευτερονόμιον, 28: 15-68).

Είναι βέβαιον ότι ο Θεός κατοικοεδρεύει κάπου...«εκεί ψηλά»; Γιατί από τα λεγόμενά του δεν προκύπτει κάτι τέτοιο...

- **«Μη μολύνετε, λοιπόν, τη γη, που θα κατοικήσετε, στο μέσον τής οποίας κατοικώ εγώ· επειδή, εγώ ο Κύριος είμαι που κατοικώ στο μέσον των γιων Ισραήλ» (Αριθμοί, 35: 34).**

- **«Εγώ υψώνω το χέρι μου στον ουρανό, και λέω: “Εγώ ζω στον αιώνα”» (Δευτερονόμιον, 32: 40).**

Μοναδική συνομιλία ανθρώπου με...γαϊδούρι!

«Και ο Κύριος άνοιξε το στόμα τού γαϊδουριού· και είπε στον Βαλαάμ: “Τι σου έκανα και με χτύπησες για τρίτη φορά τώρα;”. Και ο Βαλαάμ είπε στο γαϊδούρι: “Επειδή, με ενέπαιξες· είθε να είχα μάχαιρα στο χέρι μου, επειδή, τώρα θα σε θανάτωνα”. Και το γαϊδούρι είπε στον Βαλαάμ: “Δεν είμαι εγώ το γαϊδούρι σου, επάνω στο οποίο καθόσουν από την εποχή που με έχεις, μέχρι την ημέρα αυτή; Ήμουν ποτέ συνηθισμένο να κάνω έτσι σε σένα;”. Κι εκείνος είπε: “Όχι”» (Αριθμοί, 22: 28-30).

Ο «Πάνσοφος» έχει πολύ «σοβαρό» λόγο που απαγορεύει την βρώση χοιρινού κρέατος: Το γουρούνι είναι δίχηλο ζώο (έχει δύο νύχια). Η δε βρώση τού λαγού απαγορεύεται για έναν άλλον «σοβαρό» λόγο: Αναμασάει την τροφή του. Ως εκ τούτου, αυτά τα ζώα (και μερικά άλλα) θεωρούνται ακάθαρτα. Απλή «θεϊκή» λογική που σπάει καρύδια...

«Τούτα, όμως, δεν θα τρώτε, από εκείνα που αναμασούν ή από εκείνα που έχουν το νύχι τους δίχηλο: Την καμήλα, και τον λαγό, και τον δασύποδα· επειδή, αναμασούν μεν, όμως δεν έχουν χωρισμένο το νύχι· αυτά είναι σε σας ακάθαρτα· και το γουρούνι, επειδή έχει μεν το νύχι του δίχηλο, όμως δεν αναμασάει· είναι σε σας ακάθαρτο· από το κρέας τους δεν θα τρώτε, ούτε θα αγγίζετε το ψοφίμι τους» (Δευτερονόμιον, 14: 7-8).

Ο «Κύριος» απαγορεύει την σύζευξη βοδιού και γαϊδουριού στο ίδιο άροτρο. Το

σκεπτικό γι' αυτή την τόσο «σοβαρή» απόφασή του εξακολουθεί να αγνοείται...

«Δεν θα αροτριάσεις με βόδι και γαϊδούρι μαζί» (Δευτερονόμιον, 22: 10).

Η ονείρωξη (ακούσια εκσπερμάτιση κατά την διάρκεια τού ύπνου) συνιστά αμάρτημα κι ως εκ τούτου επιφέρει προσωρινή...εξορία μετά καθαρμού...

«Αν είναι ανάμεσά σου ένας άνθρωπος, που δεν είναι καθαρός, επειδή συνέβη σ' αυτόν τη νύχτα να έχει ρεύση, θα βγει έξω από το στρατόπεδο, δεν θα μπει μέσα στο στρατόπεδο· και προς την εσπέρα θα λουστεί με νερό· και καθώς θα δύει ο ήλιος θα μπει μέσα στο στρατόπεδο» (Δευτερονόμιον, 23: 10-11).

Ένα ακόμη «θεόπνευστο» χωρίο τής Βίβλου: Οι Ισραηλίτες θα πρέπει να προσέχουν που και πως...χέζουν, γιατί ο Θεός όταν περπατά ανάμεσα στις...σκηνές απεχθάνεται να βλέπει...σκατά!

«Και θα έχεις έναν τόπο έξω από το στρατόπεδο, και θα βγεις εκεί, έξω· και θα έχεις ένα μικρό φτυάρι ανάμεσα στα όπλα σου· και όταν κάθεται έξω και αποπατείς, θα σκάβεις μ' αυτό, και θα γυρίσεις και θα σκεπάσεις τις ακαθαρσίες σου. Επειδή, ο Κύριος ο Θεός σου περπατάει στο μέσον τού στρατοπέδου σου, για να σε ελευθερώσει, και για να παραδώσει τους εχθρούς σου μπροστά σου· γι' αυτό, το στρατόπεδό σου θα είναι άγιο· για να μη βλέπει κάποια ακαθαρσία σε σένα, και αποστρέψει από σένα» (Δευτερονόμιον, 23: 12-14).

«Θεϊκές» οδηγίες, για το πως μπορεί να γίνει κάποιος, ευσεβής...κλέφτης!

«Όταν μπαίνεις μέσα στα σπαρτά τού πλησίον σου, μπορείς να αποσπάς στάχνα με το χέρι σου· δρεπάνι, όμως, δεν μπορείς να βάλεις στα σπαρτά τού πλησίον σου» (Δευτερονόμιον, 23: 25).

Σύμφωνα με την «θεόπνευστη» Βίβλο, η γη είναι θεμελιωμένη κι ως εκ τούτου ακίνητη κι ο ήλιος κινείται σε σχέση μ' αυτήν...

- **«Τότε, ο Ιησούς μίλησε στον Κύριο, την ημέρα που ο Κύριος παρέδωσε τους Αμορραίους μπροστά στους γιους Ισραήλ, και είπε μπροστά στον Ισραήλ: “Στάσου, ήλιε, επάνω στη Γαβαών, κι εσύ φεγγάρι, επάνω στη φάραγγα Αιαλών”. Και ο ήλιος στάθηκε, και το φεγγάρι έμεινε ακίνητο, μέχρις ότου ο λαός εκδικήθηκε τους εχθρούς του. Δεν είναι αυτό γραμμένο στο βιβλίο του Ιασήρ; Και ο ήλιος στάθηκε στο μέσον τού ουρανού, και δεν έσπευσε να δύσει μέχρι μια ολόκληρη ημέρα»** (Ιησούς τού Ναυή, 10: 12-13).

- **«Και φάνηκαν οι πυθμένες της θάλασσας, ανακαλύφθηκαν τα θεμέλια της οικουμένης...»** (Σαμουήλ Β', 22: 16).
- **«Αυτός σείει τη γη από τον τόπο της, και οι στύλοι της σαλεύονται»** (Ιώβ, 8: 6).
- **«Και ο ήλιος ανατέλλει, και ο ήλιος δύει· και σπεύδει στον τόπο απ' όπου ανέτειλε»** (Εκκλησιαστής, 1: 5).
- **«Όταν διέτασσε τα θεμέλια της γης...»** (Παροιμίες, 8: 29).
- **«Και το χέρι μου θεμελίωσε τη γη...»** (Ησαΐας, 48: 13).

Ο ήλιος κάνει...όπισθεν!

«Και ο Ησαΐας ο προφήτης βόησε στον Κύριο· και εκείνος έκανε τη σκιά, η οποία είχε κατεβεί, να οπισθοχωρήσει σταδιακά πάνω στις βαθμίδες της σκάλας τού Άχαζ, κατά δέκα βαθμίδες» (Βασιλέων Β', 20: 11).

Η γη είναι επίπεδη και τετράγωνη... Εκτός κι αν έχει δει κάποιος, σφαίρα με...άκρες και...γωνίες...

- **«Και ο Κύριος θα σε διασπείρει σε όλα τα έθνη, από τη μια άκρη τής γης μέχρι την άλλη άκρη τής γης...!»** (Δευτερονόμιον, 28: 64).
- **«Κι εσύ, γιε ανθρώπου, άκουσε... Έτσι λέει ο Κύριος ο Θεός προς τη γη τού Ισραήλ: “Τέλος, ήρθε το τέλος, επάνω στα τέσσερα άκρα τής γης”»** (Ιεζεκιήλ, 7: 2).
- **«Και...είδα τέσσερις αγγέλους να στέκονται επάνω στις τέσσερις γωνίες τής γης...»** (Αποκάλυψη, 7: 1).

Παιχνίδι ζωής ή θανάτου: 42.000 Εφραϊμίτες, χάνουν τη ζωή τους επειδή δεν μπορούν να προφέρουν σωστά τη λέξη «Σχίββωλεθ». Είναι άγνωστος ο αριθμός αυτών που τελικά κατάφεραν να λύσουν αυτόν τον γλωσσοδέτη και να φτάσουν στον...τελικό τού παιχνιδιού...

«Και οι Γαλααδίτες έπιασαν διαβάσεις τού Ιορδάνη πριν από τους Εφραϊμίτες· και όταν κάποιος από τους Εφραϊμίτες φυγάδες έλεγε “Θέλω να περάσω”, τότε οι άνδρες τής Γαλαάδ τού έλεγαν: “Μήπως είσαι Εφραϊμίτης;”. Αν εκείνος έλεγε “Όχι”, τότε του έλεγαν: “Πες, λοιπόν, Σχίββωλεθ”· κι εκείνος έλεγε Σίββωλεθ· επειδή, δεν μπορούσε έτσι να το προφέρει. Τότε, τον έπιασαν και τον φόνευσαν, στις διαβάσεις τού Ιορδάνη. Και έπεσαν εκείνο τον καιρό 42.000 Εφραϊμίτες» (Κριτές, 12: 5-6).

Ο Κύριος σπέρνει κουτσούβελα... Κατά τ' άλλα, ο Ιησούς είναι ο μοναδικός μονογενής «υιός τού Θεού»...

«Και ο Κύριος επισκέφθηκε την Άννα· και συνέλαβε, και γέννησε τρεις γιους και δύο θυγατέρες» (Σαμουήλ Α', 2: 21).

Ο Δαβίδ, σε μια κρίση...μετριοφροσύνης, θαυμάζει και επαινεί τον εαυτό του, κάνοντας ιδιαίτερη μνεία στην απεγάδιαστη κι άμεμπτη ηθική του. Κι όμως... Λίγα μόλις κεφάλαια πριν (Σαμουήλ Β', 12: 7-15), ο Θεός τον τιμωρεί διά τού θανάτου τού παιδιού του, επειδή έκλεψε την γυναίκα ενός αξιωματικού του, τον οποίο και έστειλε να σκοτωθεί στον πόλεμο για να έχει το πεδίο ελεύθερο. Ο δε Δαβίδ, παραδέχτηκε ότι αμάρτησε. Προφανώς, είτε οι συγγραφείς τής βρομερής Βίβλου έπασχαν από Αλτσχάιμερ, είτε οι παραχαράκτες έγραφαν χωρίς να κοιτάζουν τι είχαν γράψει οι προηγούμενοι. Ο ορισμός τής...«θεοπνευστίας»...

«Ο Κύριος με αντάμειψε σύμφωνα με τη δικαιοσύνη μου· μου ανταπέδωσε σύμφωνα με την καθαρότητα των χεριών μου. επειδή, φύλαξα τους δρόμους τού Κυρίου, και δεν ασέβησα παρεκκλίνοντας από τον Θεό μου. Επειδή, όλες οι κρίσεις του ήσαν μπροστά μου· και από τα διατάγματά του δεν απομακρύνθηκα. Και στάθηκα απέναντί του άμεμπτος, και φυλάχτηκα από την ανομία μου» (Σαμουήλ Β', 22: 21-24).

Όποιος...κατουράει στον...τοίχο, την «έβαψε»...

- **«Θα εξολοθρεύσω τον Ιεροβοάμ εκείνον που ουρεί στον τοίχο...»** (Βασιλέων Α', 14: 10).

- **«Πάταξε ολόκληρη την οικογένεια του Βαασά· δεν άφησε σ' αυτόν κάποιον που ουρεί σε τοίχο...»** (Βασιλέων Α', 16: 11).

- **«Δες, λέει ο Κύριος: “Εγώ θα φέρω κακό επάνω σου, και θα σαρώσω πίσω σου, και θα εξολοθρεύσω από τον Αχαάβ εκείνον που ουρεί προς τον τοίχο”...»** (Βασιλέων Α', 21: 21).

Μην κάνετε το «λάθος» να αποκαλέσετε τον Γιαχβέ, «Θεό τών βουνών» κι όχι «Θεό τών κοιλάδων», γιατί οι συνέπειες θα είναι βαρύτερες (πιο βαριές δεν γίνονται). 127.000 Σύριοι το «εμπέδωσαν» πολύ καλά και γνώρισαν από πρώτο χέρι τι εστί Κύριος...

«Και ήρθε ο άνθρωπος του Θεού, και μίλησε στον βασιλιά τού Ισραήλ, και είπει: Έτσι λέει ο Κύριος: “Επειδή, οι Σύριοι είπαν: Ο Κύριος είναι Θεός των βουνών, και όχι Θεός των κοιλάδων, γι' αυτό θα παραδώσω στο χέρι σου ολόκληρο αυτό το μεγάλο πλήθος, και θα γνωρίσετε ότι εγώ είμαι ο Κύριος”. Και ήσαν μεταξύ τους στρατοπεδευμένοι αντικρυστά επτά ημέρες. Και την έβδομη ημέρα συγκροτήθηκε η μάχη· και οι γιοι Ισραήλ χτύπησαν τους Συρίους 100.000 πεζούς σε μία ημέρα. Κι εκείνοι που

εναπέμειναν, έφυγαν στην Αφέκ, προς την πόλη· και το τείχος έπεσε επάνω σε 27.000 από τους άνδρες που είχαν εναπομείνει» (Βασιλέων Α' 20: 28-30).

Πώς είναι άραγες, να ξυπνάς το πρωί και να ανακαλύπτεις ότι είσαι...νεκρός;!;!;! **«Και τη νύχτα εκείνη βγήκε ο άγγελος του Κυρίου, και πάταξε στο στρατόπεδο των Ασσυρίων 185.000· και όταν σηκώθηκαν το πρωί, τι να δουν, ήσαν όλοι νεκρά σώματα»** (Βασιλέων Β', 19: 35).

«100 η αλεπού, 101 το αλεπουδάκι» γίνεται; Μην βιαστείτε να απαντήσετε αρνητικά, γιατί στην Βίβλο γίνεται! Ο βασιλιάς Ιωράμ ξεκίνησε την βασιλεία του σε ηλικία 32 ετών κι αφού βασίλευσε για 8 χρόνια, πέθανε στην ηλικία των 40 ετών. Ως εδώ όλα φαίνονται φυσιολογικά. Τα «ωραία» αρχίζουν λίγες γραμμές παρακάτω, όπου πληροφορούμαστε ότι τον Ιωράμ διαδέχθηκε ο νεότερος γιος του, Οχοζίας, σε ηλικία...42 ετών! Δηλαδή ο γιος (και μάλιστα ο μικρότερος!) ήταν 2 χρόνια μεγαλύτερος από τον πατέρα!!!

«Ήταν ηλικίας 32 χρόνων όταν βασίλευσε ο Ιωράμ· και βασίλευσε στην Ιερουσαλήμ οκτώ χρόνια, και έφυγε χωρίς να είναι ποθητός· και τον έθαψαν στην πόλη τού Δαβίδ, όμως όχι στους τάφους των βασιλιάδων. Και οι κάτοικοι της Ιερουσαλήμ έκαναν βασιλιά αντ' αυτού τον Οχοζία, τον νεότερο γιο του... Ο Οχοζίας ήταν 42 χρόνων όταν βασίλευσε, και βασίλευσε έναν χρόνο στην Ιερουσαλήμ» (Χρονικών Β', 21: 20 & 22: 1-2).

Από είπαμε ότι προέρχεται το κακό;

«Αυτός που κατασκεύασε το φως, και έφτιαξε το σκοτάδι· αυτός που κάνει ειρήνη, και κτίζει κακό· εγώ ο Κύριος τα κάνω όλα αυτά» (Ησαΐας, 45: 7).

Ο «προφήτης» Ιεζεκιήλ καθιστά σαφές πως το ανατολικό σημείο κοιτάζει προς την...Ανατολή. Αυτή η διευκρίνιση, σε περίπτωση που κάποιος έχει την εντύπωση ότι κοιτάζει προς την...Δύση.

«Και το πνεύμα με σήκωσε, και με έφερε στην ανατολική πύλη τού οίκου τού Κυρίου, αυτή που έβλεπε στα ανατολικά...» (Ιεζεκιήλ, 11: 1).

Ο Κύριος είναι μέγας «φιλέλλην», έχει δε, μια ολοφάνερη «εκτίμηση» στους Κρήτες...

- **«Έτσι λέει ο Κύριος ο Θεός: “Δείτε, εγώ θα απλώσω το χέρι μου ενάντια στους Κρήτες, και θα αποκόψω τούς Χερεθαίους, και θα αφανίσω το**

υπόλοιπο των λιμανιών τής θάλασσας”» (Ιεζεκιήλ, 25: 16).

- **«Ο λόγος τού Κυρίου είναι εναντίον σας, Χαναάν, γη των Φιλισταίων· και θα σε αφανίσω, ώστε να μη υπάρχει κάποιος που να κατοικεί»** (Σοφονίας, 2: 5).

- **«Θα πατήσω σαν τόξο μου τον Ιούδα. Το τόξο θα το γεμίσω με τον Εφραΐμ, και θα ξυπνήσω τους γιους σου, Σιών, εναντίον των γιων σου, Ελλάδα...»** (Ζαχαρίας, 9: 13).

[Σημείωση: Φιλισταίοι=Κρήτες.]

Ο Ματθαίος «εξιστορεί» την σφαγή τών νηπίων τής Βηθλεέμ από τον Ηρώδη. Η Εκκλησία μάλιστα, τιμά αυτό το «γεγονός», στις 29 Δεκεμβρίου, ως την «Μνήμη των υπό τού Ηρώδου αναιρεθέντων δεκατεσσάρων χιλιάδων νηπίων εν Βηθλεέμ» (14.000 νήπια, σε μια πολίχνη που δεν ξεπερνούσε τούς 1.000 κατοίκους!). Αν παραβλέψουμε το δεδομένο ότι καμμία ιστορική πηγή δεν αναφέρει τέτοιου είδους σφαγή και μάλιστα από τον Ηρώδη (η ύπαρξη τού οποίου είναι ιστορικά τεκμηριωμένη, σε αντίθεση με τού Ιησού), θα πρέπει να προβληματιστούμε με το ότι, κανείς από τούς υπόλοιπους τρεις Ευαγγελιστές, δεν αναφέρει το παραμικρό περί σφαγής νηπίων. Άραγες, να το θεώρησαν τόσο «ασήμαντο» γεγονός, για να μην το αναφέρουν, ή απλά το αγνοούσαν;...

«Ο Ηρώδης, βλέποντας ότι ξεγελάστηκε από τους μάγους, θύμωσε υπερβολικά, και, στέλνοντας, φόνευσε όλα τα παιδιά που ήσαν στη Βηθλεέμ, και σε όλα τα όριά της, από δύο χρόνων και κάτω...» (Κατά Ματθαίον, 2: 16).

Δάσκαλε που δίδασκες και νόμο δεν εκράτεις...

- **«Όποιος σε ραπίσει στο δεξί σου σαγόνι, στρέψε σ' αυτόν και το άλλο»** (Κατά Ματθαίον, 5: 39).

- **«Ένας από τους υπηρέτες, που στεκόταν κοντά, έδωσε ένα χαστούκιμα στον Ιησού...κι ο Ιησούς αποκρίθηκε σ' αυτόν: “Αν μίλησα κακώς, πες για το κακό· αν, όμως, καλώς, γιατί με δέρνεις;”»** (Κατά Ιωάννην, 18: 22-23).

Ο Ιησούς στα χνάρια τού «πατέρα» του: Αγάπε με ή κήκες...

- **«Όποιος δεν είναι μαζί μου, είναι εναντίον μου...»** (Κατά Ματθαίον, 12: 30).

- **«Εκείνους τους εχθρούς μου, που δεν με θέλησαν να βασιλεύσω επάνω τους, φέρτε τους εδώ, και κατασφάξτε τους μπροστά μου»** (παραβολή) (Κατά Λουκάν, 19: 27).

- **«Αν κάποιος δεν μείνει ενωμένος μαζί μου, ρίχνεται έξω, όπως το κλήμα, και ξεραίνεται· και τα μαζεύουν και τα ρίχνουν σε φωτιά, και**

καίγονται» (Κατά Ιωάννην, 15: 6).

Ο Ιησούς καταριέται μια...συκιά, επειδή δεν έκανε σύκα...εκτός εποχής!!!

«Και την επόμενη ημέρα, αφού βγήκαν από τη Βηθανία, πείνασε. Και βλέποντας από μακριά μια συκιά να έχει φύλλα, ήρθε μη τυχόν βρει σ' αυτή κάτι· και μόλις ήρθε κοντά της, δεν βρήκε τίποτε, παρά μονάχα φύλλα· επειδή, δεν ήταν καιρός των σύκων. Και ο Ιησούς, αποκρινόμενος, είπε σ' αυτή: “Κανένας πλέον, στον αιώνα, να μη φάει καρπό από σένα”. Και το άκουγαν αυτό οι μαθητές του» (Κατά Μάρκον, 11: 12-14). **«Κι αμέσως η συκιά ξεράθηκε. Και οι μαθητές βλέποντας θαύμασαν, λέγοντας: “Πώς ξεράθηκε αμέσως η συκιά!”»** (Κατά Ματθαίον, 21: 19-20).

Μπορεί ένας άνθρωπος να πεθάνει με δύο διαφορετικούς...τρόπους; Εξαρτάται από ποιο βιβλίο τής Αγίας Γραφής, διαβάζει κάποιος...

- **«Τότε, ο Ιούδας, αυτός που τον παρέδωσε, βλέποντας ότι καταδικάστηκε, αφού μεταμελήθηκε επέστρεψε στους πρεσβύτερους τα 30 αργύρια...και ρίχνοντας τα αργύρια μέσα στον ναό, αναχώρησε· και φεύγοντας κρεμάστηκε»** (Κατά Ματθαίον, 27: 3-5).

- **«Ο Ιούδας, λοιπόν, απέκτησε ένα χωράφι από τον μισθό τής αδικίας, και αφού έπεσε μπρούμυτα, σχίστηκε στο μέσον, και ξεχύθηκαν όλα τα εντόσθιά του»** (Πράξεις Αποστόλων, 1: 18).

Οι θέσεις τού Παύλου -και πραγματικού ιδρυτή τού Χριστιανισμού- για την δουλεία... Βοήθα φτωχέ να μην σου μοιάσω...

- **«Κλήθηκες δούλος; Μη σε μέλει...»** (Προς Κορινθίους Α', 7: 21).

- **«Οι δούλοι, υπακούτε στους κατά σάρκα κυρίους σας με φόβο και τρόμο...»** (Προς Εφεσίους, 6: 5).

- **«Όσοι είναι κάτω από ζυγό δουλείας, ας θεωρούν τούς κυρίους τους άξιους κάθε τιμής, για να μη δυσφημείται το όνομα τού Θεού και η διδασκαλία...»** (Προς Τιμόθεον Α', 6: 20).

- **«Τους δούλους να τους νουθετείς να υποτάσσονται στους δικούς τους κυρίους, να τους ευαρεστούν σε όλα, να μη αντιμιλούν...»** (Προς Τίτον, 2: 9).

Λοιπόν... Υπάρχουν καλά και κακά νέα... Τα καλά νέα είναι, ότι «υπάρχει» Παράδεισος. Τα κακά νέα είναι, ότι η συντριπτική πλειοψηφία τών Ιουδαιοχριστιανών θα μείνει απ' έξω. Οι «τυχεροί», θα είναι μόνο 144.000 Εβραίοι κι αυτοί θα πρέπει απαραίτητως να μην έχουν «μολυνθεί» με γυναίκα (άρα, εξ

ορισμού οι γυναίκες μένουν κι αυτές απ' έξω)...

«Και είδα έναν άλλον άγγελο που ανέβηκε από την ανατολή τού ήλιου, έχοντας τη σφραγίδα τού ζωντανού Θεού· και έκραξε με δυνατή φωνή προς τους τέσσερις αγγέλους, στους οποίους δόθηκε να βλάψουν τη γη και τη θάλασσα, λέγοντας: “Μη βλάψετε τη γη ούτε τη θάλασσα ούτε τα δέντρα, μέχρις ότου σφραγίσουμε τους δούλους τού Θεού μας επάνω στα μέτωπά τους”. Και άκουσα τον αριθμό των σφραγισμένων· 144.000 ήσαν σφραγισμένοι από κάθε φυλή των γίων Ισραήλ... Αυτοί είναι εκείνοι που δεν μολύνθηκαν με γυναίκες· επειδή, είναι παρθένοι» (Αποκάλυψις, 7: 2-4 & 14: 4).

[tab:Τα πέντε βιβλία του Μωυσή, που...δεν έγγραψε ο Μωυσής]

Η Καινή Διαθήκη είναι μια αρκετά τυχαία, πολύ αποσπασματική επιλογή από τα υπολείμματα της παράδοσης. Η ίδια η Βίβλος αναφέρει 19 τίτλους μη σωζόμενων κειμένων, ανάμεσα τους το «Βιβλίο των ηρώων», το «Βιβλίο των πολέμων του Γιαχβέ», το «Βιβλίο του προφήτη Ιδδώ». Αλλά η έρευνα δέχεται ότι υπήρχαν και πολλά άλλα βιβλικά κείμενα, από τα οποία δεν σώζεται ούτε ο τίτλος.

Σώζονται κυρίως τα δήθεν αρχαιότερα και σεβαστότερα, τα αποκαλούμενα πέντε βιβλία του Μωυσή, δηλαδή η «Τορά», η «Πεντάτευχος», ονομασία η οποία εμφανίστηκε γύρω στο 200 μ.Χ. σε γνωστικούς και χριστιανούς συγγραφείς. Έως και τον 16ο αιώνα πίστευαν ομόφωνα ότι αυτά τα κείμενα είναι τα αρχαιότερα της Παλαιάς Διαθήκης και ότι χρονικά βρίσκονταν στην αρχή. Περί αυτού ούτε λόγος πλέον. Και η Γένεση, το πρώτο βιβλίο, λανθασμένα βρίσκεται στην πρώτη θέση. Και, παρόλο που τον 19ο αιώνα περιώνυμοι γνώστες της Βίβλου πίστευαν ότι μπορούσαν να ανασκευάσουν ένα «αρχέτυπο» της Βίβλου, ένα πραγματικό πρωτότυπο, και αυτή η γνώμη έχει απορριφθεί. Μάλιστα ακόμη χειρότερα: «Κατά πάσα πιθανότητα δεν υπήρξε ποτέ τέτοιο πρωτότυπο κείμενο» (Cornfeld/Botterweck).

Η Παλαιά Διαθήκη παραδίδεται (στο μεγαλύτερο μέρος της) ανώνυμα, αποδίδει όμως την Πεντάτευχο στο Μωυσή, και οι χριστιανικές Εκκλησίες διακήρυσσαν έως και τον 20ό αιώνα τη συγγραφική του πατρότητα. Ενώ οι πατριάρχες Αβραάμ, Ισαάκ, Ιακώβ, οι προπάτορες και πατριάρχες του Ισραήλ, λέγεται ότι έζησαν ανάμεσα στον 21ο και τον 15ο αιώνα π.Χ., ή ανάμεσα στο 2000 και 1700 π.Χ., αν γενικά έζησαν ποτέ, ο Μωυσής λέγεται ότι έζησε τον 14ο ή 13ο αιώνα, εάν γενικά έζησε ποτέ...

Εκτός Βίβλου, πάντως, δεν υπάρχουν «γραπτά τεκμήρια» αυτών των σεβάσμιων (και ακόμη πιο νέων) προσώπων. Δεν υπάρχουν αποδείξεις της ύπαρξής τους. Πουθενά δεν άφησαν κάποιο χειροπιαστό ιστορικό ίχνος· ούτε σε πέτρα, μπρούντζο ή παπύρους, ούτε σε κεραμικές πλάκες ή κυλίνδρους, και αυτό συμβαίνει, παρόλο που είναι νεότεροι από ό,τι παραδείγματος χάρη πολλοί Αιγύπτιοι ηγεμόνες οι οποίοι τεκμηριώνονται με τρανά ιστορικά στοιχεία, από ό,τι παραδείγματος χάρη πολλοί διάσημοι τάφοι, ιερογλυφικά, κείμενα σφηνοειδούς γραφής, κοντολογίς, γνήσιες μαρτυρίες της ύπαρξής τους. Επομένως, όπως γράφει ο Ernest Garden, *«είτε θα τείνουμε να διαψεύσουμε την ύπαρξη των μεγάλων βιβλικών μορφών είτε, σε περίπτωση που παρ' όλα αυτά θελήσουμε να τους παραχωρήσουμε ιστορική ελλείψει οποιασδήποτε γραπτής ιστορικής πηγής, θα πρέπει να δεχτούμε ότι η ζωή τους και η εποχή τους διαδραματίστηκαν με τον τρόπο που τις παρουσιάζει η Βίβλος η οποία συντάσσεται οριστικά μόνο με το υλικό μύθων και αφηγήσεων της Ανατολής που κυκλοφόρησαν στο διάστημα πολλών γενεών»*.

Για τον Ιουδαϊσμό ο Μωυσής είναι η σημαντικότερη μορφή της Παλαιάς Διαθήκης - τον αναφέρει πάνω από 750 φορές, η Καινή Διαθήκη 80 φορές ως νομοθέτη. Διότι με την πάροδο του χρόνου αντιμετώπιζαν όλους τους νόμους σαν να είχαν δοθεί στο Μωυσή στο όρος Σινά. Με αυτό τον τρόπο απέκτησε για τον Ισραήλ «τη σημασία μιας ολόκληρης εποχής» (Brookington). Δοξαζόταν όλο και περισσότερο. Θεωρείτο θεόπνευστος συντάκτης της Πεντατεύχου. Σε αυτόν, τον δολοφόνο (ενός Αιγυπτίου, επειδή σκότωσε έναν Εβραίο), απέδιδαν ακόμη και προηγούμενη ζωή. Τον ανήγαγαν σε πρώτη μορφή του Μεσσία, και τον Μεσσία σε δεύτερο Μωυσή.

Προέκυψε πλήθος θρύλων για τον Μωυσή, τον 1ο μ.Χ. αιώνα ένα μυθιστόρημα για τον Μωυσή και τέλος ένας τεράστιος αριθμός απεικονίσεων του στην τέχνη. Αλλά άγνωστος παραμένει κάποιος τάφος του Μωυσή. Οι προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης τον αναφέρουν συνολικά πέντε φορές. Ο Ιεζεκιήλ δεν τον αναφέρει ποτέ! Και αυτοί οι προφήτες ανατρέχουν μεν στην εποχή του Μωυσή, αλλά όχι στον ίδιο. Δεν τον επικαλούνται ποτέ στις θρησκευτικές ηθικές εκκλήσεις τους. Και ο πάπυρος Σαλτ δεν γνωρίζει «Μωυσή με γραπτές ιστορικές πηγές» (Cornelius). Και η αρχαιολογία δεν μας δίνει καμία ένδειξη ύπαρξης του Μωυσή. Οι συροπαλαιστινιακές επιγραφές δεν αναφέρουν τον Μωυσή, όπως και τα κείμενα σφηνοειδούς γραφής ή τα ιερογλυφικά και ιερατικά κείμενα. Ο Ηρόδοτος (5ος αιώνας π.Χ.) δεν γνωρίζει τίποτα για τον Μωυσή. Με λίγα λόγια, δεν υπάρχει

τεκμήριο ύπαρξης του Μωυσή έξω από τον Ισραήλ· η μοναδική πηγή μας σχετικά με το πρόσωπο του -όπως συμβαίνει και με τον Ιησού- είναι η Βίβλος (όπως και για την έξοδο από την Αίγυπτο).

Μεμονωμένοι αμφέβαλλαν ήδη στην αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα για τη συγγραφική πατρότητα του Μωυσή και τον ενιαίο χαρακτήρα της Πεντατεύχου. Θεωρούσαν ότι ο Μωυσής δύσκολα θα μπορούσε να παρουσιάζει τον ίδιο του τον θάνατο. Αλλά η πιο επισταμένη κριτική προήλθε μόνο από τους χριστιανούς «αιρετικούς». Ωστόσο, η πρώιμη Εκκλησία δεν έβλεπε κανενός είδους αντιφάσεις στην Παλαιά Διαθήκη και καμία αντίθεση της προς τον Ιησού και τους Αποστόλους.

Τον 20ό αιώνα μερικοί θρησκευολόγοι, ανάμεσά τους ο Eduard Mayer («δεν είναι δουλειά της ιστορικής έρευνας να επινοεί μυθιστορήματα»), και η σχολή του λόγιου Danik από την Πράγα, αμφισβήτησαν γενικά την ιστορική ύπαρξη του Μωυσή, αλλά διώχθηκαν από τους αντιπάλους τους. Περίεργο είναι το γεγονός ότι ακόμη και τα πιο διαυγή μυαλά, οι μεγαλύτεροι σκεπτικιστές και ερευνητές, κάτω από τις ατρόμητες επεμβάσεις των οποίων λιώνει και χάνεται το υλικό των πηγών, οι οποίοι επιχειρούν τη μια κριτική αφαίρεση στη Βίβλο μετά την άλλη, ώστε σχεδόν δεν απομένει πλέον χώρος για κάποια μορφή του Μωυσή -ούτε στο προσκήνιο ούτε στο παρασκήνιο, ούτε στον ενδιάμεσο χώρο-, παρ' όλα αυτά ακόμη και αυτοί οι αδέκαστοι παρουσιάζουν σαν ταχυδακτυλουργοί πάλι τον Μωυσή με όλο του το μεγαλείο, ως δεσπόζουσα μάλιστα μορφή ολόκληρης της ισραηλιτικής ιστορίας.

Ο Beek επίσης που η Παλαιά Διαθήκη δεν δίνει «κατά περίεργο τρόπο κανένα στοιχείο που θα επέτρεπε πιθανώς τον ακριβή χρονολογικό προσδιορισμό της εξόδου από την Αίγυπτο. Δεν ακούμε ούτε το όνομα εκείνου του Φαραώ τον οποίο γνώριζε και ο Ιωσήφ, ούτε το όνομα του Φαραώ που δυνάστευε τον Ισραήλ. Αυτό προκαλεί ακόμη μεγαλύτερη έκπληξη, αφού η Βίβλος διαφύλαξε κατά τα άλλα πολλές αιγυπτιακές αναφορές σε πρόσωπα, τόπους και αξιώματα... Σε μεγαλύτερες σκέψεις από ό,τι η απουσία χρονολογικών στοιχείων στην Παλαιά Διαθήκη μάς βάζει το γεγονός ότι σε κανένα αιγυπτιακό κείμενο που γνωρίζουμε δεν αναφέρεται κάποια καταστροφή η οποία έπληξε τον Φαραώ και το στρατό του κατά την καταδίωξη των φυγάδων Σημιτών. Καθώς οι γραπτές ιστορικές πηγές προσφέρουν πλήθος υλικού ειδικά για την εν λόγω εποχή, θα μπορούσαμε να περιμένουμε έστω κάποιον υπαινιγμό. Ούτε μπορούμε να κλείσουμε την υπόθεση της σιωπής των αιγυπτιακών πηγών π.χ. με την παρατήρηση ότι οι βασιλικοί

ιστοριογράφοι δεν συνήθιζαν να αναφέρονται στις ήττες· διότι τα γεγονότα τα οποία περιγράφονται στη Βίβλο είναι πολύ σπαρακτικά, για να μπορέσουν να αγνοηθούν εντελώς από τους Αιγυπτίους ιστοριογράφους».

«Και ο Μωυσής πέθανε σε ηλικία εκατόν είκοσι χρονών», αναφέρει η Βίβλος, αλλά τα μάτια του «δεν είχαν γίνει αδύναμα, και η δύναμη του δεν είχε χαθεί», ο ίδιος ο Θεός τον έθαψε και «κανείς δεν έχει μάθει για τον τάφο του έως και τη σημερινή ημέρα». Όπως και να το κάνουμε, αυτό το τέλος είναι παράξενο. Σύμφωνα με τον Γκαίτε, ο Μωυσής αυτοκτόνησε, σύμφωνα με τον Φρόιντ, δολοφονήθηκε από τον ίδιο του τον λαό. Έριδες υπήρχαν αρκετές με μεμονωμένους, με τον Ααρών, με τη Μαρία. Αλλά όπως και να έχει το πράγμα, το απερίφραστο τέλος του πέμπτου και τελευταίου βιβλίου, η πρόταση με την οποία τελειώνουν όλα, υπενθυμίζει άλλη μια φορά «τις μεγάλες φρικαλεότητες τις οποίες διέπραξε ο Μωυσής μπροστά στα μάτια ολόκληρου του Ισραήλ».

Αλλά όπως κι αν έχουν τα πράγματα στην περίπτωση του Μωυσή, η έρευνα είναι εντελώς διχασμένη σχετικά με τη σημασία του. Βέβαιο είναι σήμερα μόνο αυτό που αναγνώρισε σαφώς ήδη ο Σπινόζα, δηλαδή το γεγονός ότι τα πέντε βιβλία του Μωυσή τα οποία του υπαγορεύει άμεσα ο αλάθητος λόγος του Θεού, δεν είναι δικά του -αυτό είναι το ομόφωνο συμπέρασμα της έρευνας. Φυσικά υπάρχουν αρκετοί άνθρωποι με το χαρακτήρα του Alois Stiefvater, όπως και αρκετά ασήμαντα δοκίμια του χαρακτήρα του Λεξικού των Καθολικών Χριστιανών που έγραψε, οι οποίοι (αναγκάζονται να) συνεχίζουν να παρουσιάζουν ψευδώς στη μάζα των πιστών ότι τα πέντε βιβλία του Μωυσή «ναι μεν δεν γράφτηκαν όλα τους(!) άμεσα(!) από αυτόν, αλλά παρ' όλα αυτά οφείλονται σε αυτόν» (πόσα και ποια γράφτηκαν άμεσα από αυτόν, δεν τολμούν ωστόσο να πουν!) Βέβαιο είναι εκτός αυτού ότι οι Εντολές οι οποίες θεωρούνται ιδιόχειρα κείμενα του Μωυσή ή ανάγονταν ακόμη και στο «δάκτυλο του Θεού», είναι φυσικά το ίδιο πλαστές. (Παρεμπιπτόντως: αν και ο Θεός γράφει ο ίδιος το Νόμο σε δύο πλάκες - «κατασκευασμένες από το Θεό, και η γραφή ήταν θεϊκή γραφή χαραγμένη στις δύο πλάκες»- ο Μωυσής τις σέβεται τόσο λίγο, ώστε, πάνω στην «ιερή» οργή του για το χρυσό μοσχάρι, τις συντρίβει!).

Βέβαιο είναι εκτός τούτου ότι της καταγραφής αυτών των πέντε βιβλίων προηγήθηκε μια προφορική παράδοση εκατοντάδων χρόνων η οποία τα αναδιαμόρφωνε συνεχώς. Και ύστερα συμμετείχαν στη σύνταξη των κειμένων του Μωυσή συγγραφείς και συντάκτες, οι γραμματείς, μασορίτες, «στίκτες» πολλών γενεών, πράγμα που αντικατοπτρίζεται πρώτα από όλα στις μεγάλες διαφορές του

ύφους. Έτσι, παραδείγματος χάριν ολόκληρο το βιβλίο Αριθμοί, το 4ο βιβλίο, μοιάζει περισσότερο με ασύνδετη συλλογή υλικού. Έτσι προέκυψε μια συγκεχυμένη, χαώδης συλλογή γεμάτη από θρυλικά μοτίβα ευρείας διάδοσης, από αιτιολογικούς και λαϊκούς μύθους, από αντιφάσεις και επαναλήψεις (που αρκούν για να αποκλείσουν τη συγγραφή από ένα και μόνο συγγραφέα). Εδώ έρχεται να προστεθεί και μια πληθώρα ετερόκλητων ή πολύ αργά εξελισσόμενων αντιλήψεων ακόμη και στα σημαντικότερα ζητήματα. Έτσι η ιδέα της ανάστασης γεννήθηκε με πολύ αργό ρυθμό στην Παλαιά Διαθήκη, αφού από τα βιβλία Σειράχ, Εκκλησιαστής, Παροιμίες απουσιάζει γενικά η απόδειξη της ύπαρξης πίστης στην ανάσταση. Εκτός αυτού, οι εκάστοτε γραφείς και επιμελητές προέβαιναν διαρκώς σε αλλαγές, διορθώσεις, παρεμβάσεις. Τα κείμενα αποκτούσαν συνεχώς δευτερογενείς προσθήκες. Και αυτές οι διαδικασίες εκτείνονταν σε ολόκληρες ιστορικές περιόδους. Η αρχαιότερη μορφή του Δεκάλογου, οι Δέκα Εντολές τις οποίες ο Λούθηρος αντιλαμβανόταν ως την επιτομή της Παλαιάς Διαθήκης, προέρχεται ίσως από τις αρχές της εποχής των βασιλέων. Μεγάλα τμήματα της Πεντατεύχου μάλιστα, για την οποία ισχυρίζονται ότι συντάχθηκε από τον άνθρωπο που έζησε κατά τον 14ο ή 15ο αιώνα π.Χ. —αν γενικά έζησε ποτέ—, δηλαδή περίπου 60 κεφάλαια του 2ου, 3ου και 4ου βιβλίου, δημιουργήθηκαν ή συγκεντρώθηκαν μόλις κατά τον 5ο αιώνα π.Χ. από Ιουδαίους ιερείς.

[tab:Βίβλος και...παραλλαγή]

Βίβλος και...παραλλαγή

Το χάος που επικρατεί στην Βίβλο το δείχνει το πλήθος των επαναλήψεων: Μια διπλή αφήγηση της δημιουργίας, διπλή γενεαλογία του Αδάμ, διπλός κατακλυσμός (όπου ο κατακλυσμός σταματάει άλλοτε μετά από 150 ημέρες, άλλοτε μετά από ένα χρόνο και δέκα ημέρες, άλλοτε τελειώνει μετά από σαρανταήμερη βροχή και άλλες τρεις επταήμερες, όπου ο Νώε -ήταν τότε μόλις...600 ετών- σύμφωνα με τη Γένεση βάζει στην Κιβωτό από κάθε είδος ζώου επτά καθαρά και ένα ζευγάρι ακάθαρτων, σύμφωνα με τη Γένεση 6,19 και 7,16 από κάθε ζώο ένα ζευγάρι καθαρών και ένα ακάθαρτων -αλλά θα ανοίγαμε μεγάλες δουλειές, αν απαριθμούσαμε όλες τις αντιφάσεις, τις ασυμφωνίες, τις αποκλίσεις ενός θεόπνευστου βιβλίου, στο οποίο υπάρχουν συνολικά 250.000 παραλλαγές. Εκτός αυτού, τα πέντε βιβλία του Μωυσή περιέχουν ένα διπλό Δεκάλογο, μια επαναλαμβανόμενη νομοθεσία σχετικά με τους δούλους, με το Πάσχα και τα δάνεια, μια διπλή για το Σάββατο, δύο φορές αφηγούνται για την είσοδο του Νώε στην Κιβωτό, δύο φορές για την εκδίωξη της Άγαρ από τον Αβραάμ, δύο φορές για

το θαύμα των ορτυκιών και του μάννα, την κλήση του Μωυσή, τρεις φορές πραγματεύονται τις πράξεις βίας, πέντε φορές το εορτολόγιο, υπάρχουν τουλάχιστον πέντε νομοθεσίες για τη δεκάτη κ.ο.κ.

[tab:Δαβίδ ο...Μελωδός και Σολομών ο...πάνσοφος]

Όμοια όπως στην Πεντάτευχο έχουν τα πράγματα και με τα έργα που η «Αγία Γραφή» αποδίδει πανηγυρικά στο Δαβίδ και τον γιο του, Σολομώντα. Και οι δύο λέγεται ότι έζησαν, κυβέρνησαν και δημιούργησαν γύρω στο 1000 π.Χ., τα δήθεν έργα τους είναι όμως ως επί το πλείστον αιώνες νεότερα. Η ιουδαϊκή και η χριστιανική παράδοση της Βίβλου αποδίδουν ολόκληρο το βιβλίο των Ψαλμών, όπως και να το κάνουμε 150 ψαλμοί, στο βασιλιά Δαβίδ. Ωστόσο κατά πάσα πιθανότητα κανένας ψαλμός δεν είναι δικός του. Σύμφωνα με τη Βίβλο όμως τους έχει γράψει όλους ο Δαβίδ. Τώρα υπάρχουν μέθοδοι οι οποίες κάνουν την υπόθεση πιο αληθοφανή. Έτσι μια «Πραγματογνωμοσύνη επί της Βιβλικής Ιστορίας» υπό το λήμμα «ο υμνητής Δαβίδ» περιγράφει σχετικά λεπτομερώς τις «άρπες» εκείνης της εποχής. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτό το λήμμα μάς εξηγεί τη βασιλική συγγραφική πατρότητα τόσο, όσο και ο ισχυρισμός του M. A. Beek ότι η παράδοση, η οποία έκανε το Δαβίδ να περάσει στην ιστορία ως ψαλμωδός, έχει «σίγουρα ιστορικό υπόβαθρο», ιδίως όταν λάβουμε υπ' όψη τη διαβεβαίωση την οποία κάνει Beek λίγες μόνο γραμμές πριν, «*ότι εκτός της Βίβλου δεν γνωρίζουμε σχεδόν κανένα άλλο κείμενο που να ρίχνει φως στην περίοδο της βασιλείας του Δαβίδ ή να αναφέρει έστω το όνομα του*». Πράγμα που θυμίζει τώρα πάλι πολύ έντονα τον ιστορικό Μωυσή του Beek. Σχετικά με το Δαβίδ γνωρίζει ωστόσο: «*Ο Δαβίδ έπαιζε ένα έγχορδο όργανο το οποίο θα χαρακτηρίζαμε καλύτερα ως λύρα παρά ως άρπα. Η απεικόνιση μίας τέτοιας λύρας βρίσκεται σε ένα δοχείο το οποίο κατασκευάστηκε γύρω στο 1000 π.Χ...*».

Τώρα, εάν υπήρχε λύρα γύρω στο 1000 π.Χ., αν έχουμε μάλιστα και απεικόνιση της, τότε δεν θα μπορούσε να έπαιζε κιόλας λύρα ο Δαβίδ και να έγραψε και το βιβλίο της Βίβλου -ανάμεσα στις ληστρικές εκστρατείες του, τις σφαγές του, τις επιχειρήσεις ακρωτηριασμού και τις καμίνους; Το συμπέρασμα φαίνεται σχεδόν υποχρεωτικό! Μια και μάλιστα ο Δαβίδ εμφανίζεται πράγματι ως ποιητής και μουσικός στην Παλαιά Διαθήκη, δηλαδή στα δύο βιβλία του γηραιότερου σύγχρονου του, του προφήτη Σαμουήλ, ενός ανθρώπου που, ούτως ειπείν, τα είδε και τα άκουσε όλα. Ωστόσο, τα βιβλία του «Σαμουήλ» σύμφωνα με τις πληροφορίες της έρευνας, προέκυψαν σε ένα διάστημα το νωρίτερο περίπου 100, το αργότερο 400 χρόνων μετά το θάνατο του Σαμουήλ -όπως πολλοί από τους

ψαλμούς του «Δαβίδ» προέκυψαν συχνά μόλις την εποχή του δεύτερου ναού (μετά το 516 π.Χ.), μισή χιλιετία και περισσότερο μετά το θάνατο του Δαβίδ. Ψαλμοί οι οποίοι είχαν εν τω μεταξύ συγκεντρωθεί, συμπληρώνονταν συνεχώς, ανασυντάσσονταν, νέα στοιχεία προσθέτονταν (ανάμεσα σε άλλα και όλοι οι τίτλοι). Η επιλογή και σύνθεση μπορεί να διάρκεσε έως τον 2ο π.Χ. αιώνα. Δεν αποκλείεται και να έγιναν προσθήκες κατά τον 1ο μ.Χ. αιώνα.

Όπως μετέβαλαν τον «αιμοβόρο σκύλο» Δαβίδ σε «γλυκό ψαλμωδό», έτσι ανακήρυξαν και το γιο του (τον γέννησε με τη Βηρσαβεέ, τον άντρα της οποίας ο Δαβίδ έβαλε να σκοτώσουν) σε «σοφό βασιλιά Σολομώντα»· έγινε διάσημος κυρίως ως ποιητής θρησκευτικών ασμάτων. Δεν υπάρχει όμως καμία απόδειξη για το αν ο Σολομών είχε ποτέ του λογοτεχνική δραστηριότητα. Βέβαιο είναι, αντιθέτως, ότι άρπαξε πραξικοπηματικά το θρόνο με σύμμαχους τη μητέρα του, τον ιερέα Σαδώκ, τον προφήτη Νάθαν και τον αρχιστράτηγο Βεναΐα, ότι εκτέλεσε κάποιους αντιπάλους του, άλλους τους καθαίρεσε, τους εξόρισε, ύστερα επέβαλε στους υπηκόους του δυσβάσταχτους φόρους, καταναγκαστική εργασία, πράγμα που οδήγησε σε αυξανόμενη δυσαρέσκεια και γενική φτώχεια -ενώ εκείνος, σύμφωνα με τη Βίβλο, είχε ικανοποιήσει 700 επίσημες συζύγους και 300 παλλακίδες («και οι γυναίκες του επηρέασαν την καρδιά του»: Α' Βασιλέων 11,3), πράγμα που τουλάχιστον δεν μας αφήνει να συμπεράνουμε κάποια μεγάλη ποιητική παραγωγή. Η «Αγία Γραφή» όμως αποδίδει σε αυτόν τρία βιβλία: τον «Εκκλησιαστή», τις «Παροιμίες Σολομώντος», τη «Σοφία Σολομώντος».

Το βιβλίο «Εκκλησιαστής» ή «Κήρυκας Σολομών» (στα εβραϊκά «Kohelet») ισχυρίζεται με έμφαση ότι αποδίδει «τα λόγια του κήρυκα, του γιου του Δαβίδ, του βασιλιά της Ιερουσαλήμ» και γενικά ο Σολομών θεωρείτο παλαιότερα συγγραφέας. Μόνο γι' αυτό το λόγο μπήκε το επί μακρόν γενικά αμφισβητούμενο έργο στην Παλαιά Διαθήκη. Αλλά δεν γνωρίζουν τον πραγματικό συντάκτη, ούτε το όνομα του, ούτε την εποχή που έζησε. Βέβαιο είναι μόνο ότι -όπως διαπιστώθηκε για πρώτη φορά από τον H. Grotius το 1644— δεν το έγραψε ο Σολομών από τον οποίο ισχυρίζεται ότι προέρχεται στον πρώτο στίχο. Αντιθέτως, αυτό το έργο που, σύμφωνα με τη γλώσσα, το πνεύμα, τους υπαινιγμούς, προέκυψε πιθανώς τον 3ο π.Χ. αιώνα βρίθει από στωική και επικούρεια φιλοσοφία, από τις επιρροές της ελληνιστικής εποχής και του ελληνιστικού περιβάλλοντος. Και δεν υπάρχει βιβλίο της Βίβλου που να είναι τόσο μοιρολατρικό, που να επιβεβαιώνει τόσο έντονα τη ματαιότητα των επιγείων: «Μόνο μάταια, μόνο μάταια, όλα είναι μάταια» (hebel), ο πλούτος, η σοφία, όλα «υπό τον ήλιο». Ένα βιβλίο το οποίο κατηγορεί

ασταμάτητα τη συντομία της ζωής, τις απογοητεύσεις της, όπου ο ίδιος ο Θεός θροιάζει πολύ μακριά, αρκετά ομιχλώδης. Δεν είναι άξιον απορίας που το γέμισαν προσθήκες, που το αποδυνάμωσαν πολλές φορές, που η κανονικότητα του διασφαλίστηκε οριστικά μόλις το 96 μ.Χ. Μια εντυπωσιακή ιουδαϊκή πλαστογραφία πάντως, «ο ύμνος των σκεπτικιστών», ο οποίος δεν παραδέχεται ούτε την ανάσταση.

Σύμφωνα με τον συντάκτη των βιβλίων των Βασιλέων, ο Σολομών έγραψε και 3.000 παροιμίες, όπως και 1.005 ύμνους -σύμφωνα με άλλη παράδοση 5.000-: «...για τα δέντρα, ξεκινώντας από τον κέδρο του Λιβάνου μέχρι τον ύσσωπο που φυτρώνει μέσα από τους τοίχους. Επίσης έγραψε για τα ζώα της χώρας, για πουλιά, για σκουλήκια και για ψάρια» (Α' Βασιλέων 5,13). Έτσι αποδιδόταν επί μακρόν και το βιβλίο των Παροιμιών στο βασιλιά Σολομώντα. Αφού τα κεφάλαια 1 έως 9 φέρουν σήμερα ακόμη στη Βίβλο το γενικό τίτλο «Παροιμίες Σολομώντα», αλλά και τα κεφάλαια 25 έως 29 δηλώνονται σαφώς ως «Παροιμίες Σολομώντα». Στην πραγματικότητα όμως η δομή του βιβλίου δείχνει διαφορετικούς συγγραφείς οι οποίοι το συνέταξαν σε εντελώς διαφορετικές εποχές, τα κεφάλαια 1 έως 9 μετά τον 5ο αιώνα. Και συνολικά εκτείνεται η δημιουργία των μεμονωμένων ρήσεων σε ολόκληρη την εποχή της Παλαιάς Διαθήκης και η οριστική συγκέντρωση τους μπορεί να πραγματοποιήθηκε γύρω στα 200 π.Χ.

Και η «Σοφία Σολομώντος», την οποία δεν θαύμαζαν μόνο οι πρώτοι χριστιανοί, θεωρείτο δικό του έργο, καθώς μάλιστα ο συγγραφέας αυτοαποκαλείται σαφώς Σολομών, ο εκλεκτός βασιλιάς του λαού του Θεού, θεωρείτο προφητικό και θεόπνευστο βιβλίο. Ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, ο Ωριγένης, ο Τερτυλλιανός, ο Άγιος Ιππόλυτος πιστοποιούν την κανονικότητα του, ακριβώς όπως και ο Άγιος Κυπριανός ο οποίος το αναφέρει επανειλημμένα ως ιερό κείμενο. Οι περισσότεροι αρχαίοι ερμηνευτές το θεωρούσαν τέτοιο. Και, παρόλο που ένας άντρας όπως ο Ιερώνυμος είχε πιο κριτικό νου, εξακολουθούσε να επιτρέπει τη δημόσια ανάγνωση του. Τέλος, το βιβλίο φιγουράρει ακόμη και σήμερα στη Βίβλο της παπικής Εκκλησίας. Αλλά στην πραγματικότητα η «Σοφία Σολομώντος» είναι (σχεδόν) μια ολόκληρη χιλιετία νεότερη από το Σολομώντα, αφού η πρώτη γλώσσα του πλαστού κειμένου ήταν τα ελληνικά της ελληνιστικής περιόδου, αφού ο συντάκτης (πολλοί κριτικοί υποθέτουν δύο συντάκτες) ζούσε στην Αίγυπτο, πιθανώς στην πόλη των ελληνιστών λογίων, την Αλεξάνδρεια, και έγραψε το μεγάλο έργο το οποίο βάζει στο στόμα του (δήθεν) σοφότερου των Ισραηλιτών, είτε κατά τον 1ο αιώνα π.Χ. είτε κατά τον 1ο μ.Χ. Οι μετέπειτα επιδράσεις αυτής της

πλαστογραφίας στον κόσμο ήταν μεγάλες.

Το Σολομώντα ακολουθούν άλλα δύο νεότερα «απόκρυφα». Πρώτον οι «Ψαλμοί του Σολομώντα» οι οποίοι ανακαλύφθηκαν πάλι τον 17ο αιώνα. Ενώ ο περίφημος βασιλιάς δεν αναφέρεται σε κανένα από τους ίδιους τους 18 ψαλμούς, αποδόθηκαν σε αυτόν σίγουρα για λόγους γοήτρου, για να επιτύχουν το ενδιαφέρον για το έργο και τη διατήρηση του —ένας συσχετισμός με το κανονικό βιβλίο των Ψαλμών που το αποδίδουν στο Δαβίδ, τη μορφή του οποίου μιμούνται επίσης (κακά). Συντεταγμένοι αρχικά στα Εβραϊκά, αυτοί οι ψαλμοί γράφτηκαν από έναν (ή περισσότερους) ορθόδοξους Ιουδαίους, και προέρχονται με βεβαιότητα από τα μέσα του 1ου αιώνα π.Χ.

Οι «Ωδές του Σολομώντα», μια συλλογή από 42 άσματα που παραδίδονται στα Συριακά (εκτός από τη δεύτερη ωδή), ήταν όμως γραμμένα αρχικά στην ελληνική γλώσσα, προέρχονται από τους χριστιανικούς κύκλους του 2ου αιώνα, χωρίς να μπορεί να εντοπιστεί ο τόπος συγγραφής τους. Προφανώς για να δώσει στο κατασκευάσμα του την όψη της γνησιότητας, ο συγγραφέας ακολούθησε τον *parallelismus membrorum* (παραλληλισμό μερών) από την εβραϊκή ποίηση. Κατά περίεργο τρόπο η πλαστογραφία είναι η αρχαιότερη γνωστή σε εμάς χριστιανική συλλογή ύμνων. *«Τα άσματα τα οποία τελειώνουν όλα με “αλληλούια” σκοπό έχουν την πανηγυρική εξύμνηση του Θεού»* (Nauck).

[tab:«Ιερές» πλαστογραφίες στην Παλαιά Διαθήκη και «μετά Χριστόν προφήτες»...]

Εκτός από τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης τα οποία κατά λανθασμένο τρόπο αποδόθηκαν στο Μωυσή, το Δαβίδ και το Σολομώντα, και τα άλλα πρώιμα τμήματα της -Κριτές, Βασιλείς, Χρονικά κ.ά.- είναι προϊόντα πολύ μεταγενέστερης εποχής και ανώνυμα, αφού η οριστική σύνθεση τους έγινε πολύ καιρό μετά από τα συμβάντα τα οποία περιγράφουν. Για το βιβλίο του Ιησού του Ναυή, το οποίο το Ταλμούδ, πολλοί εκκλησιαστικοί Πατέρες αλλά και ακόμη και νεότεροι συγγραφείς αποδίδουν στον ίδιο τον Ιησού του Ναυή, πολλοί επιστήμονες της Βίβλου δεν δέχονται οποιαδήποτε ιστορική αξιοπιστία. Αλλά και για πιο καλοπροαίρετους παρατηρητές μπορεί «να χρησιμοποιηθεί...μόνο με επιφύλαξη» ως ιστορική πηγή. Είναι εντελώς προφανές ότι συντίθεται από πλήθος θρύλων, αιτιολογικών μύθων, τοπικών παραδόσεων τις οποίες συμπλήρωσαν σε διαφορετικές εποχές, τις ένωσαν αυθαίρετα και τις συνέδεσαν με τον Ιησού του Ναυή, σχετικά με τον οποίο ήδη ο Καλβίνος διαπίστωσε ότι δεν μπορεί να έχει γράψει το βιβλίο. Η τελική

σύνταξη προέρχεται μόλις από τον 6ο αιώνα π.Χ., από την εποχή της βαβυλώνιας εξορίας (η οποία σύμφωνα με τη Βίβλο διήρκεσε άλλοτε περίπου 67, άλλοτε 73, άλλοτε 49 χρόνια).

Με σχεδόν όμοιο τρόπο τα βιβλία του Σαμουήλ χρωστούν τη γέννησή τους σε μια ασυνάρτητη παράδοση, σε πολύ διαφορετικές παραδόσεις και κύκλους, σε πολύ διαφορετικούς συντάκτες ή επιμελητές, σε πολύ διαφορετικές εποχές.

Για το βιβλίο του Ησαΐα, ένα από τα μακροσκελέστερα και διασημότερα βιβλία της Βίβλου, ήδη ο Λούθηρος διαπίστωσε ότι δεν το εξέδωσε ο Ησαΐας, ο γιος του Αμώς. Η αποκαλούμενη Αποκάλυψη του Ησαΐα (κεφάλαια 24-27), μια συλλογή από προφητείες, άσματα, ύμνους, προστέθηκε σχετικά όψιμα (πήρε την τελική μορφή της τον 3ο ή τον πρώιμο 2ο αιώνα), όπως φαίνεται με σκόπιμη μίμηση του ύφους του Ησαΐα τον οποίο θεωρούσαν επί μακρόν ως το συγγραφέα. Και τώρα, το ιδιαιτέρως γνωστό και επιτυχημένο κεφάλαιο 53, δεν προέρχεται, όπως και όλα τα κεφάλαια 40-55, από τον Ησαΐα, ο οποίος θεωρείτο για πολύ καιρό ο συγγραφέας (έως τον Eichhorn, 1783). Μάλλον όμως το έγραψε κάποιος άγνωστος, κατά δύο αιώνες νεότερος συγγραφέας, την εποχή της βαβυλώνιας εξορίας, ένας άντρας ο οποίος εμφανίστηκε στις θρηνητικές εορτές των εξόριστων Ιουδαίων ανάμεσα στο 546 και 538 π.Χ., και αποκαλείται τις περισσότερες φορές Δευτεροησαΐας και σύμφωνα με ορισμένες απόψεις φαίνεται να είναι σημαντικότερος από τον Ησαΐα.

Όχι πολύ διαφορετικά από ό,τι με το βιβλίο του Ησαΐα της Βίβλου έχουν τα πράγματα με το βιβλίο του προφήτη Ζαχαρία, ο οποίος το έτος 521 άκουσε «τη φωνή του Κυρίου». Το κείμενό του, το οποίο συμπεριλήφθηκε παρομοίως στην Παλαιά Διαθήκη, περιλαμβάνει 14 κεφάλαια. Αλλά μόνο τα πρώτα οκτώ είναι δικά του. Όλα τα υπόλοιπα, τα κεφάλαια 9-14, προστέθηκαν αργότερα, όπως προκύπτει για διάφορους λόγους, σύμφωνα με πολλούς επιστήμονες της Βίβλου κατά τη διάρκεια των εκστρατειών του Μεγάλου Αλεξάνδρου (336-323 π.Χ.).

Όπως το έργο του Ησαΐα, έτσι και το βιβλίο του Ιεζεκιήλ, γραμμένο σχεδόν όλο σε πρώτο πρόσωπο, συνδυάζει προφητείες καταστροφής και σωτηρίας, μομφές και απειλές με ύμνους και δελεαστικές επαγγελίες. Επί μακρόν θεωρείτο αδιαμφισβήτητα ως κείμενο του σίγουρα πιο συμβολικού Ιουδαίου προφήτη, του άντρα ο οποίος το 597 π.Χ. πήγε μαζί το βασιλιά Ιωαχίν από την Ιερουσαλήμ στην εξορία της Βαβυλώνας. Μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα σχεδόν όλοι θεωρούσαν το βιβλίο του Ιεζεκιήλ έργο του ίδιου του προφήτη και αυθεντική ενότητα στο σύνολο του. Από τις ιλλογικοκριτικές έρευνες του R. Kraetzschmar (1900) και

ακόμη περισσότερο του J. Hermann (1908, 1924) επικράτησε ωστόσο η πεποίθηση ότι αυτό το δήθεν τόσο ενιαίο βιβλίο προέκυψε σταδιακά και δουλεύτηκε από μεταγενέστερα χέρια. Μερικοί ερευνητές αποδίδουν μάλιστα στον Ιεζεκιήλ πλέον μόνο τα ποιητικά μέρη, τα δε πεζά στον επεξεργαστή τους ο οποίος σύμφωνα με αυτά δημιούργησε, τουλάχιστον όσον αφορά την έκταση, το κύριο τμήμα που, όπως και να το κάνουμε, αποτελεί τα πέντε έκτα. Άλλοι ερευνητές επιμένουν μεν στην αυθεντικότητα του κειμένου, υποθέτουν όμως περισσότερες συντάξεις και συντάκτες οι οποίοι παρενέβαλαν, ανάμεσα στα κομμάτια που θεωρούνται γνήσια, πλαστά και έκαναν και άλλες ποικίλες επεμβάσεις. Χαρακτηριστικό είναι ότι η ιουδαϊκή παράδοση δεν αποδίδει το έργο στον προφήτη Ιεζεκιήλ, αλλά στους «άνδρες της μεγάλης Συναγωγής».

Πλαστό είναι και ολόκληρο το βιβλίο Δανιήλ, πράγμα το οποίο διαπίστωσε με εντυπωσιακή σαφήνεια ο μεγάλος εχθρός των χριστιανών Πορφύριος. Τα δικά του δεκαπέντε βιβλία Κατά Χριστιανών έπесαν μεν θύμα των διαταγών καταστροφής ήδη των πρώτων χριστιανών αυτοκρατόρων. Αλλά κάποια πράγματα σώζονται από αποσπάσματα και παραθέματα σε άλλα κείμενα, ανάμεσα τους και οι ακόλουθες προτάσεις του Ιερώνυμου στον πρόλογο του Υπομνήματος του στον Δανιήλ: *«Κατά του προφήτου Δανιήλ καταφέρθηκε ο Πορφύριος στο ΙΒ' βιβλίο (του έργου του)· αρνείται να αναγνωρίσει ότι το βιβλίο συγγράφηκε από το Δανιήλ το όνομα του οποίου φέρει στον τίτλο, αλλά θεωρεί ότι γράφτηκε από κάποιον ο οποίος ζούσε στην Ιουδαία την εποχή του Αντίοχου του Επιφανούς (δηλ. περίπου 400 χρόνια αργότερα), και πιστεύει ότι ο Δανιήλ δεν προφήτεψε μελλοντικά πράγματα, αλλά ότι ο πραγματικός συγγραφέας αφηγήθηκε εκ των υστέρων τα περασμένα. Λέει ότι όσα είπε για την εποχή του Αντίοχου αληθεύουν όταν όμως αναφερόταν σε πράγματα πέρα από αυτή, καθώς το μέλλον τού ήταν άγνωστο, έδωσε λανθασμένα στοιχεία».*

Έτσι όμως ο «προφήτης Δανιήλ», ο οποίος δρα τέσσερις αιώνες νωρίτερα ως υπηρέτης του βασιλιά Ναβουχοδονόσορα στη «Βαβέλ» και ξέρει καλά «όλων των ειδών τα οράματα και τα όνειρα», μπορεί εύκολα να κάνει προφητείες· αυτό το αποκάλυψε ήδη ο Πορφύριος. Αντιθέτως ο «προφήτης», όπως καταλαβαίνουμε, πέφτει σε αντιφάσεις στο ιστορικό τμήμα του κειμένου, στην εποχή στην οποία φέρεται ότι έζησε και την οποία περιγράφει. Σύμφωνα με αυτά ο Βαλτάσαρ, ο διοργανωτής του περίφημου συμποσίου, ήταν μεν για κάποιο διάστημα ηγεμόνας, αλλά όχι «βασιλιάς». Όπως και ο Βαλτάσαρ δεν ήταν γιος του Ναβουχοδονόσορα, αλλά του Ναβονίδη, του τελευταίου Βαβυλώνιου βασιλιά (555-539). Ο Αρταξέρξης δεν προηγείται του Ξέρξη, αλλά έπεται αυτού. Γενικά, ο «Δαρείος των Μήδων» δεν

είναι ιστορική μορφή. Κοντολογίς, ο «Δανιήλ» ήταν πολύ καλύτερος στον τομέα των οραμάτων από ό,τι στη γνώση της εποχής στην οποία λέγεται ότι έζησε. Ειδικές πλαστογραφίες, θα λέγαμε, μέσα στην πλαστογραφία είναι μερικά ιδιαιτέρως γνωστά κομμάτια της μετάφρασης των Ο΄, όπως η ιστορία των τριών παιδών στην κάμινο, της Σουσάννας, οι ιστορίες του Βηλ και του Δράκου. Και αυτές οι ειδικές πλαστογραφίες εξακολουθούν να υπάρχουν σήμερα στην καθολική Βίβλο.

Η «Διαθήκη των δώδεκα πατριαρχών» είναι μια ακόμη από τις αμέτρητες απάτες και ταυτόχρονα ένα ωραίο παράδειγμα για μια παραγωγική «συνεργασία» μεταξύ Ιουδαίων και χριστιανών η οποία διήρκεσε αιώνες. Διότι αυτή η «Διαθήκη» η οποία συντάχθηκε περίπου δύο χιλιετίες μετά την αμφίβολη εποχή που ζούσαν οι πατριάρχες, το νωρίτερο στα τέλη του 1ου μ.Χ. αιώνα, αποτελείται αρχικά από ένα ιουδαϊκό βασικό κείμενο, όπως απέδειξε εύστοχα, αγγίζοντας την ουσία του πράγματος, για πρώτη φορά το 1884 ο F. Schnarr σε μια λεπτομερή κριτική ανάλυση. Σε αυτό το ψεύτικο κείμενο ένας άλλος Ιουδαίος έκανε πολλές προσθήκες. Ακόμη και οι χριστιανοί έκαναν επεμβάσεις σε αυτό μετά τη Σύνοδο της Νίκαιας. Η «Διαθήκη των δώδεκα πατριαρχών» αποτελείται από δώδεκα αποχαιρετιστήριους λόγους των γιων του Ιακώβ προς τους απογόνους τους, όπως και από προφητείες που εύκολα προφητεύτηκαν δύο χιλιάδες χρόνια αργότερα. Σχετικά με τον ίδιο τον πατριάρχη Ιακώβ όμως, τον οποίο το Α΄ βιβλίο του Μωυσή (κεφ. 27) αποκαλεί «ενάρετο άντρα», διαβάζουμε ήδη στο 1, 36 ότι δικαίως ονομάζεται Ιακώβ, ο πανούργος, «διότι με έχει ήδη εξαπατήσει δύο φορές. Μου έκλεψε τα πρωτοτόκια, και δες, τώρα κλέβει και την ευλογία μου». Όταν ένας τέτοιος άνθρωπος, τον οποίο παρεμπιπτόντως ο Γιαχβέ επέλεξε ήδη από την κοιλιά της μάνας του, εξαγοράζει για ένα πιάτο φακές τα πρωτοτόκια και παίρνει με δόλο την ευλογία του πρωτότοκου από τον τυφλωμένο πατέρα του, όταν επομένως ο πατριάρχης της φυλής του Ισραήλ ήδη στο πρώτο βιβλίο της «Αγίας Γραφής» εμφανίζεται ως σεσημασμένος απατεώνας, τι τους εμπόδιζε να συνεχίσουν τις απάτες, παραδείγματος χάρη με λογοτεχνικές πλαστογραφίες;

[tab:Εσσαιϊσμός: Ο «εξαφανισμένος», απ΄ τα Ευαγγέλια, πατέρας του Χριστιανισμού]

Ο όρος «Μεσσίας» άλλαξε πολλές φορές στρατόπεδο, ανάλογα με τις καταστάσεις που έπρεπε να εξυπηρετήσει. Τον χρησιμοποιούσε η άρχουσα τάξη για να παρηγορεί τις απελπισμένες λαϊκές μάζες και να τις κρατά πειθήνιες στη μοιρολατρική προσδοκία. Εξυπηρέτησε, αιώνες μετά, τον Χριστιανισμό, που

περιορίσει τη σημασία του στον θεϊκό σωτήρα. Για τον εβραϊκό λαό όμως της εποχής που μας απασχολεί, ο Μεσσίας θα διαδραματίσει τελείως διαφορετικό ρόλο.

Το Ιερατείο καλλιεργούσε τη φαντασία του λαού και την αφιόνιζε με την προφητεία Εκείνου που πρόκειται να 'ρθει, του Μεσσία, δηλαδή, κρατώντας πάντα ένα όπλο, για κάποια στιγμή πιθανού αδιέξοδου. Θεϊκό Μεσσία φυσικά δεν περίμενε κανείς από δαύτους. Για την άρχουσα τάξη των Ιουδαίων, όπως και για όλες τις όμοιες της, Μεσσίας είναι κείνος που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της και τα διασφαλίζει.

Για τη μεγάλη εβραϊκή μάζα ωστόσο, ο ερχομός του Μεσσία γίνεται όλο και πιο επιτακτική ανάγκη. Κάποιος πρέπει να διώξει τον κατακτητή και να πατάξει τη διαφθορά των αρχόντων. Αλλά όλοι γνωρίζουν καλά πόσο άνισες είναι οι λαϊκές δυνάμεις σε σύγκριση με τις οργανωμένες δυνάμεις της αυτοκρατορίας. Γι' αυτό ο λαός ελπίζει στην εμφάνιση ενός υπεράνθρωπου ηγέτη, με ακατανίκητες ικανότητες πολέμαρχου, αλλά και κοινωνικού αναμορφωτή. Γιατί τα προβλήματα που περιμένουν κάθαρση δεν προέρχονται μόνο από τον ξένο κατακτητή. Χρειάζεται λοιπόν ένας όμοιος με τον Μωυσή, που βρήκε για όλα λύση και κάλυψε όλες τις ανάγκες της εποχής του: πολεμικές, πολιτικές και πολιτιστικές.

Εκείνο που ανησυχεί την εβραϊκή ηγεσία, σχετικά με τον Ιησού, είναι η ανακάλυψη μιας οργάνωσης που 'χε περάσει απαρατήρητη ως την εμφάνισή του, γιατί μέχρι τότε τα μέλη της ζούσαν απομονωμένα στην έρημο, αποκομμένα από τη ζωή των πόλεων. Η οργάνωση αυτή ήταν ο Εσσαϊσμός και οι οπαδοί της λέγονταν Εσσαίοι. Ο Ιησούς είναι ο πρώτος επίσημος εκπρόσωπος-προπαγανδιστής της οργάνωσης μέσα στις πόλεις της Γαλιλαίας. ο Εσσαϊσμός δεν ήταν άμεσα μαχητικός, τουλάχιστον ως την ώρα που χτυπήθηκε. Πρόκειται για μια οργάνωση που γεννήθηκε από την προδοσία των ίδιων τάξεων (Φαρισαίων και Σαδδουκαίων) που τρέφει και το ταξικό μίσος των Ζηλωτών, αλλά που προηγείται κατά πολύ της εμφάνισής τους. Και ο διαφορετικός τρόπος που καλλιεργεί το μίσος αυτό κάνει την οργάνωση πολύ πιο επικίνδυνη. Οι Εσσαίοι οργανώνουν με τρομερό σύστημα την εκδίκηση τους και την αποκατάσταση της ηθικής και θρησκευτικής τάξης στο Ισραήλ.

Τρεις διανοούμενοι της εποχής αναφέρονταν ήδη σ' αυτούς. Ο Φίλων της Αλεξάνδρειας στην Απολογία των Ιουδαίων, ο Ιώσηπος στις Εβραϊκές Αρχαιότητες και στον Ιουδαϊκό Πόλεμο και ο Πλίνιος στη Φυσική Ιστορία του. Και οι τρεις, που

γράφουν στα δυο τρίτα του πρώτου αιώνα, μαρτυρούν το ίδιο: Οι Εσσαίοι είναι μια από τις τρεις κύριες εβραϊκές αιρέσεις, ανάμεσα στην ανοικοδόμηση του Ναού της Ιερουσαλήμ από τους Μακκαβαίους ως την οριστική καταστροφή του το 70. Ο Ιώσηπος δίνει πολύτιμες πληροφορίες στον Ιουδαϊκό Πόλεμο (τ. Β. ΙΙ. 119-161) και βεβαιώνει ανάμεσα στ' άλλα: *«Είναι Εβραίοι, αλλά επιπλέον συνδέονται μεταξύ τους από μια αμοιβαία στοργή τελείως ιδιαίτερη»*. Αντίθετα, στα ευαγγέλια δεν γίνεται πουθενά και ποτέ λόγος γι' αυτούς.

Οι αρχές της οργάνωσης των Εσσαίων, με βάση τους παπύρους του Qumran, καθορίζονται με πολλή συντομία στα εξής: Πρόκειται για μια «Κοινότητα», τη μοναδική κληρονόμο των θείων εντολών, με την οποία ο θεός έκλεισε μια καινούρια Συμμαχία, οριστική, αιώνια. Οι Εσσαίοι θεωρούνται «οι άνθρωποι του Συμβουλίου του Θεού». Και προκειμένου να εξασφαλίσει (Ο Θεός) τη διάσωση των εκλεκτών, «των Υιών του Φωτός», τους συγκέντρωσε στο «Τάγμα», σ' έναν «Οίκο Αγιοσύνης» η «Τάγμα των φτωχών» η «Οίκο της Αλήθειας» που έγινε ο «θεματοφύλακας των Μυστηρίων Του». Τα μέλη της οργάνωσης χωρίζονται σε Νεοφώτιστους, Μετανοούντες, Φτωχούς, Δικαίους, Άγιους, αλλά όλοι αποτελούν τους Εκλεκτούς του Θεού.

Στην Κοινότητα γινόταν δεκτός κάθε Εβραίος. Αλλά, περνούσε πρώτα από ένα τεστ (δοκιμασία) «νοημοσύνης και ικανότητας του για πειθαρχία». Η πειθαρχία και η υποταγή στον κανονισμό είναι το άλφα και το ωμέγα της οργάνωσης. Εξυπακούεται ότι ο κάθε μνημένος διαχωρίζει αυτόματα τον εαυτό του απ' όλους τους διεφθαρμένους ανθρώπους που ζουν στην αμαρτία του «κόσμου». Μια αυστηρή ιεραρχία καθορίζει τις μεταξύ των μελών σχέσεις. Όλοι όμως κρίνονται απ' όλους. Τα αγαθά είναι κοινά. Κανείς δεν έχει τίποτα δικό του. Πιστεύουν πως συνέπεια της ιδιοκτησίας και του γάμου είναι η δουλεία. Ο Φίλων βεβαιώνει πως *«δεν καταργούν ούτε και απαγορεύουν το γάμο και τη διαιώνιση, αποφεύγουν όμως τη γυναίκα που μπορεί να παρασύρει στην ακολασία. Εξάλλου θεωρούν αφύσικη και κατά συνέπεια αστήρικτη την πεποίθηση πως μια γυναίκα μπορεί να μείνει αιώνια πιστή σε έναν μόνον άντρα»*. Τελικά, μας εξηγεί ο Ιώσηπος, δεν παίρνουν συζύγους για να μην αποκτούν σκλάβες. Πιστεύουν πως ο θεσμός (όπως επικρατεί) αποτελεί μια αδικία που οδηγεί μοιραία στη σύγκρουση. Ζουν λοιπόν μεταξύ τους αρσενικοί και θηλυκές και «αλληλοϋπηρετούνται» χωρίς τις δεσμεύσεις του γάμου (Ιουδ. Πόλεμος, Τ. Β. 119-122). Κανείς όμως δεν εμποδίζεται να παντρευτεί, αν επιθυμεί ν' αποκτήσει δικά του παιδιά. Τότε πλαγιάζουν με τη γυναίκα δοκιμαστικά για τρεις μήνες, για να γίνει η κάθαρση και

να βεβαιωθούν ότι συλλαμβάνει. Αφού βεβαιωθούν, την παντρεύονται. Δε διατηρούν όμως σεξουαλικές σχέσεις μαζί της. Έρχονται σ' επαφή μόνο όταν θέλουν να τεκνοποιήσουν. Οι υπόλοιποι, που είναι και οι περισσότεροι, υιοθετούν παιδιά. Ο Πλίνιος, που θεωρείται πιθανό πως επισκέφτηκε την Παλαιστίνη κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 66-70, μαζί με τον Τίτο, γράφει στη Φυσική Ιστορία του: «Οι Εσσαίοι (της Νεκρής θάλασσας), είναι ένας μοναδικός λαός στο είδος του και θαυμάζεται πάνω από όλους, στον κόσμο ολόκληρο: χωρίς γυναίκα, έχει απαρνηθεί τελείως τον έρωτα, χωρίς λεφτά, μόνος μέσα στην κοινωνία των φοινίκων. Αναγεννιέται καθημερινά σε ανάλογο αριθμό, χάρη στα πλήθη που καταφτάνουν. Πράγματι, συρρέουν σε μεγάλο αριθμό, άνθρωποι κουρασμένοι κι έτοιμοι να υιοθετήσουν τα ήθη και τα έθιμα τους. Έτσι, στη διάρκεια χιλιάδων αιώνων, πράγμα απίστευτο, υπάρχει ένας λαός που είναι αιώνιος και που στους κόλπους του, παρ' όλ' αυτά, δε γεννιέται κανείς. Τόσο γόνιμη είναι η μετάνοια που έχουν οι άλλοι για την περασμένη τους ζωή» (V, 17, 4).

Εργάζονται όλοι χωρίς εξαίρεση και σκληρά γύρω στις 9-10 ώρες τη μέρα, με διακοπή δυο ωρών το μεσημέρι για να φάνε. Το φαγητό είναι η μεγάλη τελετή. Τρώνε δυο φορές τη μέρα, όλα τα μέλη ταυτόχρονα. Το ίδιο φαγητό και σε κανονισμένες μερίδες. Στο δεύτερο μισό του πρώτου αιώνα ο Ιώσηπος ζει στην Ιερουσαλήμ και βεβαιώνει πως *«αιτία της ήσυχης ζωής τους είναι η μόνιμη μετριοπάθεια τους, γιατί τρώνε και πίνουν τόσο μόνο όσο τους χρειάζεται για να διατηρηθούν στη ζωή»*. Για να φάνε, διακόπτουν σε ορισμένη ώρα τη δουλειά, γδύνονται τελείως, πλένονται με κρύο νερό, φορούν λευκά και τα βγάζουν αμέσως μετά τη λήξη της ιεροτελεστίας του φαγητού.

Παρ' όλη την αυστηρότητα των κανόνων, τη δίχρονη «δοκιμασία» που περνά ο κάθε μούμενος προκειμένου να γίνει επίσημα μέλος του Κοινοβίου, ύστερα από καθημερινές «καθάρσεις»-βαφτίσεις, η ιδεολογία του Εσσαϊσμού παρουσιάζει σημαντικές αντιφάσεις. Από τη μια απορρίπτει πολλές από τις σκουριασμένες εβραϊκές ιδέες και παραδόσεις, ενώ παράλληλα απαιτεί μια απόλυτη πειθαρχία στους πολύ αυστηρούς κανόνες του Κοινοβίου. Όλοι εξάλλου χαρακτηρίζουν τους Εσσαίους σαν ιδιαίτερα θρήσκους Ιουδαίους. Πάνω στις Γραφές τους και τις μωσαϊκές εντολές θεμελιώνουν κι αυτοί τη ζωή τους, που όμως διαφέρει ριζικά από τη θρησκευτική και κοινωνική συμπεριφορά των Φαρισαίων και Σαδδουκαίων.

Κρατούν τόσο αυστηρά την αργία του Σαββάτου, ώστε δεν πηγαίνουν ούτε στο αποχωρητήριο. Είναι απόλυτα μοιρολάτρες. Και τηρούν σιγή για τους όρκους που 'δωσαν κατά τη μύηση τους, ακόμα και αν θανατωθούν. Για μεγάλα παραπτώματα

-παραβάσεις του κανονισμού- αποβάλλονται από την Κοινότητα. Γεγονός που τους καταδικάζει να πεθάνουν στην έρημο από πείνα. Γιατί είναι δέσμοι των όρκων τους και αποκλείεται να επιστρέψουν ξανά στις κατοικημένες πόλεις και να ζήσουν με τον διεφθαρμένο «κόσμο». Όλες οι λεπτομερειακές περιγραφές του Ιώσηπου, αλλά και του Φίλωνα, αποδεικνύονται απόλυτα αυθεντικές καθώς συμπίπτουν με τους πάπυρους του Qumran ή της Νεκρής θάλασσας.

Τέσσερα είναι τα κραυγαλέα αντιϊουδαϊκά πιστεύω της Κοινότητας:

1. Ο «χρυσός κανόνας» της αδελφικής αγάπης, που βρίσκουμε πιστά αντιγραμμένο από τα κείμενα του Ντοκουμέντου της Δαμασκού
2. Απαγορεύεται ο όρκος. Δείγμα συνείδησης και υψηλού ήθους.
3. Απαγορεύεται η θυσία ζώων. Οι Εσσαίοι βρίσκονται σε πλήρη διάσταση με τον Ναό της Ιερουσαλήμ και τους «εκμεταλλευτές» Φαρισαίους-Σαδδουκαίους.
4. Τέλος, οι Εσσαίοι θεωρούνται «μανιακοί της καθαριότητας». Σύμφωνα με τα ιουδαϊκά ήθη το πλύσιμο θεωρείται αμαρτία γιατί είναι έθιμο των ειδωλολατρών (Α' Μακκαβ. 14), αντίληψη που πήραν οι χριστιανοί στις αποσκευές τους και τη φυλάνε ακόμη. Καθιερώνοντας οι Εσσαίοι τα καθαρτήρια λουτρά (βάφτιση) διαιωνίζουν το πιο αρχαίο ειδωλολατρικό έθιμο, επιδιώκοντας να εκπολιτίσουν το λαό.

Εκείνο όμως που πρέπει να μας εντυπωσιάσει είναι ότι ο Εσσαϊσμός αναπτύσσει ιδιαίτερα την αλληλεγγύη, στοιχείο απαραίτητο για έναν κοινό αγώνα διεκδίκησης μαζικών δικαιωμάτων. Όχι μόνο γιατί πρόκειται για σύνθημα πρωτοφανές στο βαρβαρισμό της εποχής και στη μισανθρωπία που ιδιαίτερα καλλιεργείται στους Εβραίους, αλλά και γιατί δείχνει πόσο εξονυχιστικά εξέτασε ο οργανωτής του Κοινοβίου τα μειονεκτήματα που χαρακτήριζαν το λαό και μεθόδευσε τους στόχους.

Οι Εσσαίοι δεν έχουν διαφορές με κανέναν μη Εβραίο, ούτε και φιλοδοξίες επεκτατισμού στους «εθνικούς». Οι Εσσαίοι έχουν εσωτερικό πρόβλημα. Μιας τάξης προς μίαν άλλη τάξη, που η πρώτη, πιστεύουν, πως έχει από κάθε άποψη προδώσει το λαό, στο σύνολό του, και τον θεό.

Απορία προκαλεί το γιατί όλοι οι θεολόγοι, ακαδημαϊκοί, ερευνητές, θρησκευολόγοι, κόπτονται ν' αποδείξουν ότι ο Ιησούς δεν ήταν Εσσαίος. Από την άλλη, τα ευαγγέλια που γράφτηκαν στο τέλος του 1ου αιώνα δεν αναφέρουν τίποτα σχετικό με το κοσμοϊστορικό για τους Εβραίους κίνημα που βρίσκεται σε έξαρση, κατά την περίοδο δράσης του Ιησού, και εμφανίζουν τον Χριστιανισμό σαν

σωτήριο θρησκευτικό κίνημα που στοχεύει να σώσει την ανθρωπότητα από την ειδωλολατρία, παραποιώντας την πραγματικότητα.

Η επίδραση του Εσσαϊσμού στον Χριστιανισμό (των ευαγγελίων) είναι προφανής και αναφέρονται ενδεικτικά:

Οι Δώδεκα Απόστολοι είναι πιστό αντίγραφο του «Συμβουλίου του Θεού» της Εσσαϊκής Κοινότητας. Οι τρεις ιερείς, όπως οι επικεφαλής του Εσσαϊκού Συμβουλίου, γίνονται η προνομιά ομάδα του Ιησού, από τους Πέτρο, Ιάκωβο και Ιωάννη.

Απαγορεύει ο Ιησούς τον όρκο (Ματθαίος, 35-7), τον απαγορεύουν οι Εσσαίοι.

Η πρώτη εμφάνιση του ενήλικου Ιησού στον κόσμο γίνεται με τη βάπτιση -την καθιερωμένη εσσαϊκή τελετουργία.

Η καθιέρωση να φορούν λευκή πουκαμίσια οι βαφτιζόμενοι τότε, και οι χριστιανοί μετά, αποτελεί μια συνέχεια του λευκού ρούχου που φορούσαν οι μνημένοι στο Κοινόβιο των Εσσαίων.

Η καθιέρωση της προσευχής προς την ανατολή του ήλιου ξεκινάει από τους Εσσαίους, τελείως αντίθετα με τις κατηγορηματικές εντολές των προφητών (Ιεζεκιήλ, 8, 16) πως κάθε προσευχόμενος πρέπει να κοιτάει προς την Ιερουσαλήμ. Το εσσαϊκό έθιμο της προς ανατολάς προσευχής έχει προέλευση ελληνική η ανατολική.

Η μορφή του Μυστικού Δείπνου είναι πιστό αντίγραφο των γευμάτων των Εσσαίων στο Qumran.

«Η απάρνηση των αγαθών» των Εσσαίων και το «ο έχων δυο χιτώνες» του Ιησού, καθώς και η πρωτοφανέρωτη εντολή «αγάπα τον πλησίον σου ως σε αυτόν», αποτελούν τη βάση της εσσαϊκής διδασκαλίας και του κηρύγματος του Ιησού.

Παράλληλα, πάλι από τους παπύρους, προκύπτει ότι ο Ιησούς ήταν Εσσαίος. Οπότε δε δικάστηκε, ούτε εκτελέστηκε σαν απεσταλμένος του Θεού, αλλά σαν απεσταλμένος των Εσσαίων. Τον σταυρώνουν λοιπόν σαν αναρχικό και αντικαθεστωτικό, όπως χιλιάδες άλλους πατριώτες του. Και τότε;

Ο Πάυλος, η λυσσαλέα πολεμική του κατά των ειδωλολατρών Ελλήνων, εν ονόματι του υιού του Θεού, ολόκληρο δηλαδή το παυλικό οικοδόμημα, το τόσο προσφιλές, αλλά και εξυπηρετικό για τη Δύση, καταρρέει. Η Ιστορία πρέπει να ξαναγραφτεί, καθαρμένη από την παυλιανή παραχάραξη. Και κυρίως ν' αποδοθούν στα μυριάδες εγκλήματα οι πραγματικοί σκοποί που προκάλεσαν τον αφανισμό του πολιτισμού και το θάνατο αμέτρητων, εκατομμυρίων αθώων.

Και καλά να πλαστογραφούν την υπόσταση του Ιησού. Οι Εσσαίοι όμως; Πως γλιτώνουν απ' αυτούς; Γιατί ένα από τα αξεπέραστα προβλήματα των Γραφών και των μελετητών, καθολικών θεολόγων και θρησκευολόγων, είναι το ερώτημα που υποχρεώνονται να αντιμετωπίσουν: Γιατί οι Εσσαίοι δεν αναφέρονται ΠΟΤΕ μέσα στα ευαγγέλια;

Μεταφράζοντας κατά λέξη τη θλιβερή εξήγηση του Danielou, αν αυτή μπορεί να θεωρηθεί εξήγηση, «Οι Εσσαίοι δεν επονομάζονται ποτέ μέσα στα Ευαγγέλια και η αιτία γι' αυτό φαίνεται να είναι ότι, για τον Χριστό, αυτοί αντιστοιχούν στους "αληθινούς Ισραηλίτες", στους "Φτωχούς του Ισραήλ"». Μα αφού τα ευαγγέλια δεν τά 'γραψε ο Χριστός, αλλά οι ευαγγελιστές, γιατί δεν μας αναφέρουν τουλάχιστον το ότι ο Ιησούς ήταν ιδιαίτερα άφογο άτομο, μια και ανήκε στους «αληθινούς Ισραηλίτες», δηλαδή τους Εσσαίους;

Ύστερα από την ανακάλυψη των παπύρων του Qumran η ανακολουθία, οι αντιφάσεις, οι ψευδολογίες, θαύματα και μαγείες, όλα μα όλα τα αλλοπρόσαλλα των ευαγγελίων εξηγούνται. Οι συγγραφείς των Συνοπτικών, υποχρεωμένοι να μην αναφερθούν ποτέ στους Εσσαίους και στη δράση τους, καταργώντας δηλαδή ένα σημαντικό μέρος της ιστορικής πραγματικότητας, αποδεικνύονται οι μεγαλύτεροι παραμυθάδες των αιώνων. Και να γιατί:

Όσο οι Εσσαίοι ζούσαν αποτραβηγμένοι στην Έρημο -της Νεκρής θάλασσας- δεν ενοχλούν κανέναν, αλλά οργανώνονται τέλεια, με δική τους παραγωγή, βιοτεχνία, και απόλυτη οικονομική ανεξαρτησία, απόδειξη πως κόβουν και δικό τους νόμισμα. Ανάμεσα σ' αυτούς και στο επίσημο εβραϊκό κράτος υπάρχει ένα αγεφύρωτο χάσμα. Είναι οι ηθικοί, οι ευλαβείς, οι διατηρητές της αλήθειας και οι πολέμιοι της διαφθοράς των κρατούντων. Σύμφωνα με τα κείμενά τους, η συντέλεια του κόσμου είναι προ των θυρών. Στο Τάγμα τους μόνο αγνές και πολλαπλά δοκιμασμένες και ενάρετες ψυχές ζουν, και μέσα από τους κόλπους τους θα αναδειχθεί ο μέγας Τιμωρός του έθνους: του εβραϊκού. Αυτό μην το ξεχνάμε. Είναι λοιπόν και γι' αυτούς, μια άμεση προσδοκία ο Μεσσίας. Όταν ο Εσσαϊσμός αποφασίζει να σπάσει τη σιωπή και να διακηρύξει επίσημα τις αρχές του, με τον Πρόδρομο Ιωάννη πρώτα και με τον Ιησού αμέσως μετά, έχει πια θεμέλια και χιλιάδες μέλη. Πρόκειται

λοιπόν για κοινωνικοπολιτική οργάνωση με αρχές και επίσημο πρόγραμμα. Το πρόγραμμα αυτό προπαγανδίζει ο Ιησούς αναγγέλλοντας την κατάργηση της ιδιοκτησίας, την από κοινού χρήση των αγαθών, την ανηθικότητα του Ιερατείου και την τιμωρία του, με μια μαχητική εκδήλωση, που θα είχε σαν αποτέλεσμα να

μη μείνει πέτρα πάνω στην πέτρα. Ο προορισμός του Ιησού είναι να ξεσηκώσει το ταξικό μίσος, που, διαμορφωμένο σε συγκεκριμένη θεωρία, προσδίδει καινούριες διαστάσεις Στον εξαθλιωμένο και απελπισμένο άνθρωπο-Εβραίο. Προσπαθεί να του αποκαλύψει την από αιώνες ναρκωμένη συνείδηση του, για να τον στρατέψει σαν υπεύθυνο κοινωνικό άτομο στην επανάσταση. Καλλιεργώντας του ταυτόχρονα την αρχή της αλληλεγγύης που τον βγάζει από τη μοναξιά.

Πολλοί ωστόσο θα ισχυριστούν πως τίποτα τέτοιο δεν προκύπτει από τα ευαγγέλια και από τη μορφή του «γλυκύτατου Ιησού».

Τί δίδασκε αλήθεια ο Ιησούς και κινδύνεψε τόσες φορές από το λιθοβολισμό των ακροατών του, σύμφωνα με τα ευαγγέλια; Πως, σαν σε σκαμπιλίζει ο ισχυρός, να του προσφέρεις και τ' άλλο μάγουλο, για να μη μείνει παραπονεμένο κι αταπείνωτο; Πως όσο πιο πολύ πεινάμε στη ζωή μας, τόσες περισσότερες πιθανότητες έχουμε να πάμε στον Παράδεισο σαν πεθάνουμε από υποσιτισμό; Ή να 'μαστε καλά παιδιά, γιατί έτσι και γίνει δεύτερη παρουσία θα πάμε στην Κόλαση; Μα γιατί θά 'ταν δυσαρεστημένο το Ιερατείο με όλα αυτά; Αλλά και γιατί τον γιουχάιζαν κι έφευγε κυνηγημένος από πόλη σε πόλη; Τί εννοούσε ο Καϊάφας όταν είπε στο Συνέδριο, «καλύτερα να χαθεί ένας Εβραίος (ο Ιησούς) παρά ολόκληρο το έθνος»; Κινδύνευε το έθνος από τη διδασκαλία της απόλυτης υποταγής; Με τους Ζηλωτές στις πόρτες του; Δεν είναι λογικό εξάλλου να εκτεθεί το Ιερατείο παραδίδοντας έναν φτωχό, ταπεινό, θρησκευόμενο Εβραίο στον Ρωμαίο έπαρχο. Και τον παραδίδει, γιατί ο ταπεινός, φτωχός, θρησκευόμενος των Γραφών πρέπει να βγει για πάντα από τη μέση. Και μόνο οι ρωμαϊκές αρχές έχουν τη δικαιοδοσία να εκδώσουν θανατική ποινή και να την εκτελέσουν. Τα δικαιώματα της ντόπιας διοίκησης περιορίζονταν στην επίλυση μικροδιαφορών και την επιβολή μικροποινών. Όστε η παρουσία του Ιησού είναι επικίνδυνη. Τόσο, ώστε κρίνεται αναγκαίο να παραδοθεί στους Ρωμαίους, προκειμένου να θανατωθεί. Ήταν λοιπόν τόσο επικίνδυνος ο Ιησούς;

Για τους καιρούς του Ιησού, το να βρεθεί κάποιος να ξεμπροστιάσει κείνους που κρατούν τη μοίρα του λαού στα χέρια τους, κείνους τους αλάνθαστους προστάτες, τους προασπιστές της ηθικής, του ανθρωπισμού και της ευσέβειας, ήταν ανήκουστο. Κάποιος που τους απογυμνώνει, καταγγέλλοντας τους σαν ψεύτες και εκμεταλλευτές του ανθρώπου, που στην πραγματικότητα δεν είναι γι' αυτούς παρά ένα σκουλήκι που δεν το βλέπουν καν σαν το πατούν. Όχι! Ένας τέτοιος κατήγορος δεν μπορεί να ζήσει. Ο Ιησούς πρέπει να το γνώριζε. Ανέλαβε ωστόσο ν' αποκαλύψει την ασκήμια του «κόσμου» δαπάναις του, σε μια εποχή

απόλυτα δουλική. Τόλμησε ακόμη να απαιτήσει από τους συνανθρώπους του ν' αναλάβουν την ευθύνη του πεπρωμένου τους, ν' αγωνιστούν για την αλλαγή του, βεβαιώνοντας τους πως και ο θεός είναι σύμφωνος μαζί του. Γιατί, όπως μαρτυρεί ο ίδιος, αυτός τον ενέπνευσε, τον «υιόν του ανθρώπου». Γιατί, αν αγανακτεί για κάτι, αυτός ο θεός, είναι η πείνα των πολλών, η απληστία των ολίγων και η συγκέντρωση των αγαθών στα χέρια τους.

Η εκτέλεση του Ιησού δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα. Γιατί ο Ιησούς δεν ήταν κάποιος βλαμμένος, «λιγάκι» αναρχικός που γύριζε σε πόλεις και χωριά κι έβγαζε λόγους, όπως μας άφησαν να πιστέψουμε με τα ευαγγέλια. Ο Ιησούς ήταν στέλεχος κι επίσημος απεσταλμένος μιας στερεής οργάνωσης, θεμελιωμένης πάνω σε αρχές και κανονισμούς με χιλιάδες κρυφούς ως τότε οπαδούς. Ο Ιησούς δεν ήταν μόνος ούτε αυτόφωτος. Ήταν ο βλαστός ενός εκατόχρονου δέντρου, που οι ρίζες του απλώνονταν σ' όλο τον ιουδαϊκό λαό. Ο θάνατός του δε ζημιώνει καθόλου το Κίνημα ούτε και τ' αποδυναμώνει. Αντίθετα, προσφέρει στον Εσσαιϊσμό έναν ήρωα, ίσως ένα σύμβολο, που στην εποχή εκείνη, για τον εβραϊκό λαό, ήταν ο Μεσσίας. Κι ένα καινούριο όπλο στο Κίνημα: Την επαλήθευση των κατηγοριών του Εσσαιϊσμού και του Ιησού κατά της άρχουσας εβραϊκής τάξης που, παραδίδοντας τον στα χέρια του Ρωμαίου κατακτητή, για να τον εκτελέσει, ταυτίζεται με την ξένη τυραννία. Αν λοιπόν ο Ιησούς δεν ήταν Εσσαιός ούτε και απεσταλμένος από το Qumran, κρίστηκε μόνος του Μεσσίας και Σωτήρας. Μα τότε δε θα τον σταυρώνανε, ένα βλαμμένο ανθρωπάκι. Θα το κλείνανε σε φρενοκομείο.

[tab:Το σύμπλεγμα κατωτερότητας των Ιουδαίων έναντι των Ελλήνων - Οι πλαστογραφίες συνεχίζονται...]

Τον πρώτο αιώνα πριν την εμφάνιση του Ιησού, οι Εβραίοι θ' αναπτύξουν αρετές και ικανότητες που η ανθρωπότητα θ' αργήσει πολύ να εκτιμήσει τη σημασία τους. Παρ' όλες τις απώλειες από τους αντιστασιακούς πολέμους, τις αντιδικίες ανάμεσα στις θρησκευτικές αιρέσεις, τους κινδύνους που όλο και καιροφυλακτούν, απειλώντας τη φυλετική γνησιότητα τους, οι Εβραίοι δε θα εγκαταλείψουν ούτε στιγμή αυτό που θα λέγαμε σήμερα τα μακρόπνοα σχέδια τους. Έτσι, όταν θα τελειώσει η μετάφραση της Βίβλου από τους Εβδομήκοντα, το γεγονός θα χαιρετιστεί με ανακούφιση, καθώς η Βίβλος θα υιοθετηθεί αμέσως από τις εβραϊκές κοινότητες της Διασποράς. Για πρώτη φορά ο Εβραίος της Διασποράς, κομπλεξαρισμένος τόσα χρόνια από την προκλητική πνευματική ακτινοβολία και ανωτερότητα των ειδωλολατρών, με τη σωρεία των ποιητών, των δραματικών

συγγραφέων και φιλοσόφων, έχει επιτέλους κι αυτός να επιδείξει μια δική του αποκλειστικά φιλοσοφία.

Είναι φυσικό ν' αναρωτηθεί κανείς γιατί και καλά ν' ανακατεύει ο Ιησούς τον θεό σε μια τέτοια γήινη διεκδίκηση. Δεν πρέπει να λησμονούμε ούτε στιγμή, πως ο εβραϊκός λαός είχε μια μοναδική και υποτυπώδη κουλτούρα, αποκλειστικά θρησκευτική. Κι αυτοί οι Ζηλωτές, οι ανενδοίαστοι δολοφόνοι της ανώτατης τάξης, συνδέουν τον αμείλικτο αγώνα τους με το θεό τους και την προδοσία των εντολών του απ' αυτήν ακριβώς την τάξη που πολεμούν. Εξάλλου, *Thora*=Νόμος και ιουδαϊκός εθνικισμός ήταν αλληλένδετα.

Στην επιχείρηση «Μετάφραση Βίβλου» πρέπει να δούμε τη σατανικότερη επινόηση του Ιουδαϊσμού. Προσποιούμενος ότι προσηλυτίζεται στην πραγματικότητα προσηλυτίζει. Η μετάφραση είχε κάποιο συγκεκριμένο προορισμό. Οι Εβδομήκοντα φτάνουν σ' ένα αποτέλεσμα που ξαφνιάζει. Αν και δούλευαν χωριστά, υποτίθεται, ο καθένας, παρουσιάζουν κείμενα μιας καταπληκτικής ομοιογένειας. Η προσαρμογή όλων τους σε μια εκ των προτέρων καθορισμένη «γραμμή» είναι φανερή. *«Περιορίζοντας τους ανθρωπομορφισμούς του εβραϊκού κειμένου, επενδύοντας με όρους και νοήματα δανεισμένα από την (ελληνική) φιλοσοφία τις χτυπητές σημειτικές θέσεις και απόψεις, εγγυάται την επιρροή των μορφών της ελληνικής σκέψης. Προορισμένη αρχικά για τους Εβραίους η Βίβλος, ανταποκρίνεται τελικά στην επιθυμία να βρεθεί στη διάθεση των ειδωλολατρών. Κι έτσι γίνεται ένα αποτελεσματικό όργανο θρησκευτικής προπαγάνδας».* (Marcel Simon).

Απόδειξη της σκοπιμότητας που παρακίνησε στη μετάφραση είναι ότι η μοίρα της μεταφρασμένης Βίβλου θά 'ναι η ίδια με τη μοίρα των έργων του Φίλωνα, για τον καθαρά εβραϊκό χώρο: Αμέσως μετά την καταστροφή της Ιερουσαλήμ (70 μ.Χ.), θ' απορριφτεί και δε θα ξαναχρησιμοποιηθεί σ' αυτή τη μορφή και το περιεχόμενο. Τον καιρό όμως που κυκλοφόρησε διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο. Γιατί το πρόβλημα του Εβραίου της Διασποράς και του εξελληνισμού του αποτελούσε μια συμφορά για την ιουδαϊκή ηγεσία. Αλλά να που κατάφερε αυτό το ίδιο, αγχώδες, τεράστιο πρόβλημα να το μετατρέψει σε δικό της θρίαμβο. Οι εξελληνισμένοι Εβραίοι θα αξιοποιηθούν, καθώς νιώθουν αποκαταστημένοι, και θα μεταβληθούν σε όργανο προπαγάνδας. Εδώ μπορούμε να αποκαλυφτούμε για τη μεγαλοφυΐα του εβραϊσμού: Η τεράστια εξάπλωση της ελληνικής γλώσσας θα γίνει το όπλο που θα εξοντώσει τον πολιτισμό της.

Το αποτέλεσμα μας είναι γνωστό. Το μεσσιανικό μήνυμα θα κατακλύσει τον κόσμο και θα προκαλέσει την εμφάνιση όχι του Ιησού, αλλά του Παύλου και ενός Χριστιανισμού μπολιασμένου από τις ρίζες με τη φανατική μισαλλοδοξία κατά του ελληνικού πνεύματος, χαρακτηριστικό αποκλειστικά και τεκμηριωμένα ιουδαϊκό.

Αρκετές λογοτεχνικές πλαστογραφίες των Ιουδαίων χρωστούν την ύπαρξή τους στην προσπάθεια να αναγάγουν ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής φιλοσοφίας στην Πεντάτευχο, την οποία είχαν δήθεν καταληστέψει οι Έλληνες. Για την απόδειξη αυτής της θρασείας κατηγορίας οι Ιουδαίοι πλαστογράφησαν παραδείγματα χάρη σχετικούς ορφικούς ύμνους· έβαλαν με απάτη στα έργα του Ησίοδου και άλλων ειδωλολατρών επικών κείμενα από την Παλαιά Διαθήκη· έκαναν τον Όμηρο αυστηρό υπέρμαχο των διατάξεων του Σαββάτου! Ο Αβραάμ παρουσιαζόταν ως ο πατέρας της αστρονομίας, ο Μωυσής προεξοφλούσε ήδη τον Πλάτωνα, σύμφωνα μάλιστα με τον Κλήμεντα τον Αλεξανδρέα ακόμη και ο Μιλτιάδης κέρδισε τη μάχη του Μαραθώνα (490 π.Χ.) με χριστιανικό στρατήγημα: την εκστρατευτική τέχνη του Μωυσή. Ήδη ο Άγιος Ιουστίνος, ο κορυφαίος απολογητής και μεγάλος εχθρός των Ιουδαίων τον 2ο αιώνα, υπερηφανευόταν ως εξής: *«Δεν διδάσκουμε επομένως τα ίδια με τους άλλους, αλλά οι άλλοι παπαγαλίζουν μόνο τα δικά μας»* -ομολογώντας έτσι κατά τα άλλα αυτό που αρνείται, μόνο με αντεστραμμένη τη σχέση εξάρτησης.

Τι είχαν να προσφέρουν οι Ιουδαίοι σε σύγκριση με τους Έλληνες; Ποιους μεγάλους φιλόσοφους και ποιητές; Την Παλαιά Διαθήκη; Και ο ειδωλολατρικός κόσμος σεβόταν ιερά κείμενα. Αλλά τα βιβλικά κείμενα τα περιφρονούσε. Τα ουσιαστικά στοιχεία τους προέρχονταν κατά τη γνώμη τους από άλλες θρησκείες, οι προρρήσεις των προφητών ήταν εκ των υστέρων, οι ιστορίες θαυμάτων ανόητες, οι τελετουργίες γελοίες, ο ιουδαϊκός εθνικισμός ήταν μισητός. Τα σχολεία των ραβίνων υποχρέωναν τώρα σε οδυνηρή σχολαστικότητα σχετικά με την παράδοση. *«Το να αποδώσουν σε κάποιο σοφόν των Γραφών κάτι που δεν είπε, θα ήταν σίγουρα πέρα για πέρα έγκλημα»* (Torm).

Και παρ' όλα αυτά στην ιουδαϊκή λογοτεχνία εξαπλώνεται σαν μεταδοτική ασθένεια το φαινόμενο της ψευδωνυμίας στην πιο ανήθικη μορφή της, ο πολύ εκτεταμένος ιουδαϊκός προσηλυτισμός γίνεται την εποχή του Ιησού με τη βοήθεια μιας εκτεταμένης προπαγανδιστικής λογοτεχνίας, με ανενδοίαστες πλαστογραφίες, υπάρχει *«άνθιση των ιουδαϊκών ψευδεπίγραφων»* (Syme).

Ειδικά οι Ιουδαίοι της διασποράς θα πρέπει να αισθάνονταν, παρά την επιτυχία

τους στις επιχειρήσεις προσηλυτισμού, ιδιαίτερα μειονεκτικά απέναντι στους Έλληνες. Και αυτό το μειονέκτημα προσπαθούσαν να ξεπεράσουν. Ήθελαν να αυξήσουν την αξία του ιουδαϊσμού τους, της πίστης τους, να παρουσιάσουν την ανωτερότητα της θρησκείας τους, αποδεικνύοντας την υπεροχή τους με δήθεν αρχαία κείμενα, κάνοντας τους Ιουδαίους προφήτες πολύ αρχαιότερους από τους ειδωλολάτρες φιλοσόφους, παρουσιάζοντας, θα λέγαμε, τους πρώτους ως δασκάλους των δευτέρων. Υποβάλλοντας ακόμη και με τον Αριστοτέλη συμπάθειες προς το μονοθεϊσμό, επιτιθέμενοι με τον Σοφοκλή και τον Ευριπίδη στην πολυθεΐα. Ή αποδίδοντας στον Εκαταίο τον Αβδηρίτη, σύγχρονο της εποχής του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ένα δοξαστικό έργο για το πρόσωπο του Αβραάμ. Ή αποδίδοντας πανηγυρικά, κατά τον 1ο αιώνα, στον ελεγειακό ποιητή Φωκυλίδη από τη Μίλητο ένα διδακτικό ποίημα αποτελούμενο από 230 εξάμετρα, μια δημοφιλή ηθική φιλοσοφία η οποία συνδέει ελληνικά και ιουδαϊκά στοιχεία, συνδυάζει με τη σαρκική ανάσταση τη συνέχεια της ύπαρξης και τη θεοποίηση της ψυχής -επιδιώξεις αυτοσυντήρησης σε ένα ανώτερο επίπεδο, έξυπνες διαφημιστικές εκστρατείες για τον ελληνιστικό ιουδαϊσμό με ειδωλολατρικό προσωπείο. Και αυτές οι πλαστογραφίες είχαν ειδικά στους χριστιανούς περισσότερη επιτυχία από ό,τι οι ψευδεπίγραφες αποκαλύψεις και τα βιβλία των πατριαρχών.

Σχετική με αυτά είναι παραδείγματος χάρη η γνωστή ιουδαιοαλεξανδρινή Επιστολή του Αριστέα που γράφτηκε για την αναγνώριση και εξύμνηση της Πεντάτευχου της μετάφρασης των Ο΄, του ιουδαϊκού Νόμου και του Ιουδαϊσμού γενικότερα· όπως λέγεται, τον 3ο προχριστιανικό αιώνα, αλλά στην πραγματικότητα στα τέλη του 2ου, εάν όχι μάλιστα μόλις τον 1ο αιώνα. Ο υπάλληλος της αυλής Αριστέας αναφέρει εκεί, ανάμεσα σε άλλα, τη μετάφραση της ιουδαϊκής Πεντατεύχου στα Ελληνικά από 72 Ιουδαίους άντρες (6 από τη δική του φυλή) στη νήσο Φάρο μέσα σε 72 ημέρες για τη βασιλική βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας. Ο αριθμός των μεταφραστών που από 72 στρογγυλεύτηκε στους 70, έδωσε το όνομα στην αρχαιότερη και σημαντικότερη μετάφραση της Παλαιάς Διαθήκης στα ελληνικά. Σύμφωνα με τον ευσεβή μύθο, ο κάθε μεταφραστής εργαζόταν μόνος του, αλλά ο καθένας παρήγαγε το ίδιο κείμενο κατά λέξη-πράγμα που πίστευαν όλοι οι εκκλησιαστικοί Πατέρες, συμπεριλαμβανομένου του Αυγουστίνου.

Μέρος αυτού του κύκλου προβληματισμών είναι περαιτέρω το γεγονός ότι οι Ιουδαίοι χρησιμοποιούσαν την ειδωλολάτρισσα Σίβυλλα, όταν έγραφαν τα

σιβυλλικά κείμενα, τις προφητείες, όπως αργότερα και οι χριστιανοί, φυσικά με μη ιουδαϊκά ονόματα και φυσικά «vaticinia ex eventu» (εκ των υστέρων προφητείες), δηλαδή καθαρή απάτη. Οι Σίβυλλες (των οποίων το όνομα δεν έχει αποσαφηνιστεί έως σήμερα) ήταν ειδωλολάτρισσες προφήτισσες, όπως φαίνεται του 8ου π.Χ. αιώνα, στον ελληνικό πολιτισμικό χώρο και σημαντικότερη από αυτές θεωρείται η Ερυθραία. Σχεδόν το ίδιο διάσημη είναι και εκείνη από την Κύμη η οποία έφθασε σε ηλικία χιλίων ετών και στο τέλος λέγεται ότι τριγύριζε πια μόνο αιωρούμενη ως ψίθυρος στο ηφαιστειακό σπήλαιο που ήταν η έδρα του μαντείου της. Σε αυτές τις θεόληπτες μάντισσες πάντως αναφερόταν η ελληνική σιβυλλική λογοτεχνία αποτελούμενη από προφητικά άσματα σε εξάμετρα με καταστροφολογικό περιεχόμενο. Και ακριβώς αυτό το λογοτεχνικό είδος άδραξε με τη σειρά του ο Ιουδαϊσμός της διασποράς τον 2ο π.Χ. αιώνα και το μετέβαλε σε μέσο για τον προσηλυτισμό του, σε προπαγανδιστικό όργανο. Πλαστογράφησαν και πρόσθεσαν στα ειδωλολατρικά κείμενα επιθέσεις κατά της ειδωλολατρίας, κυρίως εναντίον του πολυθεϊσμού, και τα εμπλούτισαν ταυτόχρονα με προφητείες για τον Ισραήλ, για το πολύ πρόσφατο παρελθόν και το παρόν.

Έτσι, οι «Σιβυλλικοί χρησμοί», 14 βιβλία γεμάτα θεόπνευστες προφητείες, των οποίων η γένεση εκτείνεται από τον 2ο π.Χ. (3ο βιβλίο) έως και τον 3ο ή 4ο μ.Χ. αιώνα (11ο-14ο βιβλίο), αποδίδονταν σε αυτές τις κατειλημμένες από το πνεύμα του Θεού προφήτισσες των αρχαίων, στην καθαγιασμένη αυθεντία τους. Με αρχαϊκό ύφος, επιτηδευμένη ομηρική απλότητα, με χρήση παγανιστικών στοιχείων, χρησμών ή με άλλους δανεισμούς από ειδωλολάτρες συγγραφείς έδιναν την εντύπωση γνησιότητας, αυθεντικότητας, απέκτησαν την αξιοπιστία πραγματικών προφητειών. Πρώτα από όλα λόγω της ομοιότητας της σιβυλλικής απειλητικής προφητείας με εκείνη της Παλαιάς Διαθήκης συνάρπαζαν τον ιουδαϊκό κόσμο και θεωρούντο όλα ανεξαιρέτως γνήσια από τους αρχαίους χριστιανούς, αν και είναι στο σύνολο τους εν μέρει ιουδαϊκές και εν μέρει χριστιανικές πλαστογραφίες.

Τα βιβλία 1-5 πλαστογραφήθηκαν από ελληνιστές Ιουδαίους, ομολογουμένως όχι χωρίς να συνεχίσουν ύστερα οι χριστιανοί την πλαστογράφηση με πολυάριθμες προσθήκες. Τα βιβλία 6-8 είναι καθαρά χριστιανικές πλαστογραφίες από το δεύτερο ήμισυ του 2ου αιώνα, μεταξύ άλλων με έναν πολύκροτο ύμνο στον Χριστό και στο Τίμιο Ξύλο. Στα βιβλία 11-14 προφανώς δεν μπορούμε να πούμε εύκολα ποιος έκανε τις περισσότερες πλαστογραφίες, οι Ιουδαίοι ή οι χριστιανοί. Πολλοί αρχηγοί των τελευταίων θεώρησαν αυτές τις απάτες νόμους και τις

χρησιμοποίησαν αναλόγως: Ο Ερμάς, ο Ιουστίνος, ο Αθηναγόρας, ο Θεόφιλος, ο Τερτυλλιανός, ο Κλήμης ο Αλεξανδρέας, ο Ευσέβιος, κυρίως όμως ο Λακτάντιος (ο οποίος παραθέτει το 8ο βιβλίο 30 φορές). Αλλά ακόμη και ένας εκκλησιαστικός Πατέρας σαν τον Αυγουστίνο προήγαγε το γόητρο τέτοιων πλαστογραφιών, στα οποία οι Σίβυλλες, ο Πέρσης πρίγκιπας Υστάσπης, ο προστάτης και πρώτος οπαδός του Ζωροάστρη, εκείνος ο ίδιος ο θρησκευτικός ηγέτης, διαμεσολαβητής και λυτρωτής, ο Ερμής Τρισμέγιστος, ο Ορφέας μεταμορφώθηκαν σε προαγγέλους του Χριστού, ανάμεσα σε άλλα και της παρθενογένεσης της Θεοτόκου, και, όποτε δινόταν ευκαιρία, καταφέρονταν ακόμη και εναντίον των ειδωλολατρών.

Η επιρροή αυτής της ιουδαιοχριστιανικής σιβυλλικής ήταν μεγάλη και επιβιώνοντας στους αρχαίους χρόνους φτάνει μέχρι τον Δάντη, τον Καλντερόν, τον Τζιότο, τον Μιχαήλ Άγγελο. Από τον 2ο αιώνα οι χριστιανοί απολογητές υιοθέτησαν τις ιουδαϊκές Σίβυλλες, ιδίως για να πολεμήσουν εναντίον της εχθρικής προς τους χριστιανούς Ρώμης. Και όπως και οι Ιουδαίοι κάποτε είχαν καταφύγει στην ειδωλολατρική σιβυλλική, έτσι κατέφυγαν τώρα οι χριστιανοί στην ιουδαϊκή. Εφάρμοσαν παρόμοια συνταγή, την επεξεργάστηκαν και επινόησαν νέα.

[tab:Πλαστογραφίες στην Καινή Διαθήκη]

Οι χριστιανοί του 1ου και κατά πολύ και εκείνοι του επόμενου αιώνα δεν διέθεταν ακόμη Καινή Διαθήκη. Ως κανονικά κείμενα χρησίμευαν οι επιστολές του Παύλου στις αρχές του 2ου αιώνα· αντιθέτως τα Ευαγγέλια αναφέρονταν στη θεία λειτουργία ως «Γραφή» μόλις από τα μέσα αυτού του αιώνα. Η πραγματική «Αγία Γραφή» των Χριστιανών όμως ήταν προηγουμένως το ιερό βιβλίο των Ιουδαίων. Γύρω στο 160 ακόμη, ο Άγιος Ιουστίνος, στην περιεκτικότερη μέχρι τότε χριστιανική πραγματεία, επικαλείται σχεδόν αποκλειστικά την Παλαιά Διαθήκη, και μάλιστα με σκοπό να συκοφαντήσει τους Εβραίους με πολύ φοβερό τρόπο. Το όνομα «Καινή Διαθήκη» («Νέα Συνθήκη», που μεταφράστηκε πρώτη φορά από τον Τερτυλλιανό με το όνομα *Novum Testamentum*) εμφανίζεται το έτος 192. Αλλά την εποχή εκείνη η έκταση αυτής της «Καινής Διαθήκης» απέχει πολύ από το να είναι οριστική, αφού οι χριστιανοί μαλώνουν γι' αυτό το θέμα ακόμη και καθ' όλη τη διάρκεια του 3ου και ένα μέρος του 4ου αιώνα, απορρίπτοντας οι μεν αυτά που δέχονται οι δε. «Παντού υπάρχουν αντιθέσεις και διαφωνίες», γράφει ο θεολόγος Carl Schneider. «Οι μεν λένε πως ισχύει "ό,τι διαβάζεται σε όλες τις Εκκλησίες", οι δε "αυτά που προέρχονται από τους Αποστόλους", οι τρίτοι κάνουν το διαχωρισμό ανάμεσα σε συμπαθητικό ή αντιπαθητικό διδακτικό περιεχόμενο».

Ναι μεν υπάρχει γύρω στο 200 στην «Αγία Γραφή» μια Καινή Διαθήκη παράλληλα με την Παλαιά, όπου τον πυρήνα του περιεχομένου της αποτελούν, όπως στην παλαιότερη Καινή Διαθήκη του αφορισμένου Μαρκίωνα, Ευαγγέλια και επιστολές του Παύλου. Αλλά η Σύνοψη, η Αποκάλυψη και οι «Καθολικές επιστολές» εξακολουθούν να αμφισβητούνται την εποχή εκείνη. Στη Καινή Διαθήκη του Αγίου Ειρηναίου, του σημαντικότερου θεολόγου του 2ου αιώνα, συμπεριλαμβάνεται ο Ποιμήν του Ερμά, ο οποίος δεν ανήκει στην Καινή Διαθήκη, αλλά η Επιστολή προς Εβραίους που ανήκει εδώ, δεν υπάρχει. Ο εκκλησιαστικός συγγραφέας Κλήμης ο Αλεξανδρέας (πέθανε γύρω στα 215), ο οποίος, όπως και να το κάνουμε, αναφέρεται σε πολλά μαρτυρολόγια ανάμεσα στους αγίους της 4ης Δεκεμβρίου, δεν γνωρίζει καμία ούτε στο ελάχιστο οροθετημένη συλλογή των βιβλίων της Καινής Διαθήκης. Σχολιάζει τόσο βιβλικά όσο και μη βιβλικά κείμενα, π.χ. την πλαστογραφημένη Αποκάλυψη του Πέτρου ή την Επιστολή Βαρνάβα, την οποία θεωρεί αποστολική. Στον Ερμά, τον συγγραφέα του Ποιμένα, αποδίδει μάλιστα την ιδιότητα «ενός μεγάλου θεόπνευστου οργάνου της θείας αποκάλυψης», την πλαστογραφημένη Διδαχή των δώδεκα Αποστόλων την αποκαλεί λίγο πολύ «Γραφή». Χρησιμοποιεί το Ευαγγέλιο των Αιγυπτίων ή των Εβραίων ακριβώς όπως τα «κανονικά» Ευαγγέλια, εξω«κανονικές» Συνόψεις ακριβώς με τον ίδιο τρόπο όπως και τους αποστολικούς θρύλους του Λουκά. Πιστεύει σε πραγματικές αποκαλύψεις της «Σίβυλλας» και δεν διστάζει να τοποθετήσει μια ρήση του «θεολόγου» Ορφέα δίπλα σε μια από την Πεντάτευχο. Και γιατί όχι; Δεν ήταν το ένα τόσο «γνήσιο» όσο και το άλλο;

Η Καινή Διαθήκη είναι το περισσότερο τυπωμένο και (ίσως) το περισσότερο διαβασμένο βιβλίο των νεότερων χρόνων. Μεταφράστηκε σε περισσότερες γλώσσες από οποιοδήποτε άλλο. Η Καινή Διαθήκη δεν είναι μόνο μορφολογικά, αλλά προ πάντων και όσον αφορά το περιεχόμενο της τόσο διαφορετική, αντιφατική, γεμάτη τόσες αντιθέσεις, ώστε η έννοια μιας «θεολογίας της Καινής Διαθήκης» έχει γίνει προ πολλού κάτι περισσότερο από προβληματική για την έρευνα. Αν εξαιρέσουμε τους Ιουδαίους προγόνους, ποιο άλλο βιβλίο, αν και έχει μερικά καλά, προσφέρει τόσες πολλές αντιφάσεις, μύθους, θρύλους, τόσες δευτερογενείς εκκλησιαστικές επεξεργασίες και δευτερογενή συντακτική εργασία, τόσους παραλληλισμούς με παραμύθια της παγκόσμιας λογοτεχνίας, αρχίζοντας από τους αρχαίους κινέζικους μύθους, περνώντας στα παραμύθια των Ινδιάνων και των τσιγγάνων, στα παραμύθια των νότιων θαλασμών και φτάνοντας μέχρι τη γερμανική μυθολογία, τόσες πολλές αντιφάσεις, παραλογισμούς που πήραν τόσο αποκαρδιωτικά στα σοβαρά -και μάλιστα πολλοί εξακολουθούν να παίρνουν στα

σοβαρά; Δεν υπάρχει ενιαία διδασκαλία στην Καινή Διαθήκη, αλλά σημαντικές αποκλίσεις, ασυνέχειες, κραυγαλέες αντιφάσεις -ακόμη και όσον αφορά την ίδια τη «μαρτυρία του Χριστού». Μόνο το ότι πιστοποιούν με τη μαρτυρία τους τον Κύριο, συνδέει το σύνολο και το μεταβάλλει σε μια πολύ ετερογενή ενότητα. Αλλά και τι δεν έχει ήδη πιστοποιηθεί με μαρτυρίες πάνω στη γη, ιδίως στις θρησκείες! Δεδομένου αυτού του συμπεράσματος, το να μιλάμε περί θεοπνευστίας, περί αλάθητου, αφήνει άφωνο ακόμη και το σκώπητη.

Στη Σύνοδο της Φλωρεντίας (βούλα «Cantate Domino» της 4ης Φεβρουαρίου 1442), στη Σύνοδο του Τριδέντου (4η συνεδρίαση της 8ης Απριλίου 1546) και στην Α' Σύνοδο του Βατικανού (3η συνεδρίαση της 24ης Απριλίου 1870), η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία μετέβαλε σε δόγμα πίστης τη θεωρία περί θεοπνευστίας της Βίβλου, η οποία ως γνωστό περιλαμβάνει μέσα της και την έννοια του αλάθητου. Σε αυτή την τελευταία συνέλευση της αποφάσισε ότι «τα ιερά κείμενα που συντάχτηκαν μετά από επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος έχουν ως πατέρα τον Θεό». Σύμφωνα με αυτά οι θεολόγοι της Μεγάλης Εκκλησίας δεν δέχονταν αξιωματικά την ύπαρξη αντιφάσεων ή καν την απλή και μόνο πιθανότητα πλαστογραφιών στη Βίβλο μέχρι και τον 20ό αιώνα.

Η «αυθεντία» των βιβλίων τους βασιζόταν και βασίζεται στο γεγονός «ότι αποδίδουν πιστά τις προρρήσεις των προφητών για τον Χριστό και τη μαρτυρία των Αποστόλων για το Χριστό»(Campenhausen). Έτσι αμύνονταν και αμύνονται τις περισσότερες φορές ευφραδώς οι απολογητές απέναντι στην κατηγορία της πλαστογραφίας, καθώς μάλιστα με αυτή συνδέεται πάντα και η μεταχρονολόγηση αυτών των κειμένων, οπότε δεν μπορεί να υπάρχει πλέον το στοιχείο της αποστολικότητας στην ψευδεπίγραφη γραμματεία της Καινής Διαθήκης -«το κορυφαίο κριτήριο για την προσέγγιση των απαρχών».

Οι πλαστογραφίες των χριστιανών (και Ιουδαίων) πρέπει να κρίνονται πολύ πιο αυστηρά από εκείνες των ειδωλολατρών. Ναι μεν είχαν και οι οπαδοί της αρχαίας πίστης ιερά βιβλία, ο Ορφισμός π.χ. ή ο Ερμητισμός, αλλά αυτά τα βιβλία δεν είχαν τη σημασία μιας επίσημης θρησκείας με Βίβλους και Αποκάλυψη. Οι Ιουδαϊκές και χριστιανικές αποκαλύψεις, οι διδασκαλίες των προφητών και του Ιησού είχαν υποχρεωτικό χαρακτήρα, ήταν ταμπού. Παρ' όλα αυτά οι χριστιανοί άλλαξαν τις γραφές της Καινής Διαθήκης, αλλά και των Πατέρων της Εκκλησίας, πλαστογράφησαν μάλιστα εντελώς νέες πραγματείες με το όνομα του Ιησού, των μαθητών του, των εκκλησιαστικών Πατέρων, πλαστογράφησαν ολόκληρα πρακτικά Συνόδων.

Ας συνειδητοποιήσουμε αρχικά ένα σημαντικό γεγονός: Από κανένα Ευαγγέλιο, από καμία Καινή Διαθήκη και από κανένα βιβλικό κείμενο δεν διαθέτουμε πρωτότυπο -ακόμη κι αν μέχρι και τον αιώνα του ιστορικού Διαφωτισμού ισχυρίζονταν ότι κατείχαν το πρωτότυπο του Κατά Μάρκον Ευαγγελίου, και μάλιστα εις διπλούν, ένα στη Βενετία και ένα στην Πράγα· και τα δύο πρωτότυπα είναι γραμμένα σε μια γλώσσα στην οποία κανείς Ευαγγελιστής δεν έγραψε ποτέ, στα λατινικά. Αλλά λείπουν και τα πρώτα αντίγραφα. Έχουμε μόνο αντίγραφα των αντιγράφων των αντιγράφων, και συνεχώς εξακολουθούν να εμφανίζονται και άλλα. (Το 1967 καταμέτρησαν περισσότερα από 1.500 χειρόγραφα της ελληνικής Παλαιάς Διαθήκης και 5.236 χειρόγραφα της ελληνικής Καινής Διαθήκης, από τα οποία όμως πολύ συχνά ένα και το αυτό έχει αντιγραφεί πολλές φορές με εσφαλμένο τρόπο. Επίσης, μόνο πολύ λίγα από αυτά τα κείμενα περιέχουν πλήρη την Καινή Διαθήκη, και τα περισσότερα είναι σχετικά νέα. Μόνο οι πάπυροι είναι παλαιοί, μερικοί φτάνουν στον 3ο ή 2ο αιώνα. Αλλά είναι όλοι πολύ αποσπασματικοί· ο παλαιότερος πάπυρος αποτελείται από λίγες λέξεις: Ιωάννης 18,31-33 και 37-38.

Μια και στην αρχαιότητα αναπαρήγαγαν τα βιβλία μόνο με το χέρι, ήταν πολύ εύκολο να κατασκευάσουν πλαστά, αφού κατά την αντιγραφή μπορούσαν να κάνουν ανά πάσα στιγμή αλλαγές στο κείμενο, να κάνουν προσθήκες, να αφαιρέσουν σημεία ή να κάνουν συμπληρώσεις στο τέλος. Έτσι προέκυπταν και στα χειρόγραφα της Καινής Διαθήκης συνεχώς τυχαία και σκόπιμα λάθη, λάθη στην αντιγραφή από απροσεξία ή από άγνοια, αλλά και συνειδητές παραποιήσεις· οι τελευταίες έγιναν ιδιαίτερα στην αρχαιότατη εποχή, τον 1ο και 2ο αιώνα, όταν η Καινή Διαθήκη δεν διέθετε, βλέπετε, ισχύ κανόνα και δεν είχαν κανένα ενδιασμό, όπως άλλωστε μας διδάσκουν και οι άλλες πλαστογραφίες, να αλλάξουν το ακριβές κείμενο. Οι αντιγραφείς, οι συντάκτες και οι γλωσσικοί επιμελητές επενέβαιναν διαρκώς στα κείμενα, διαγράφοντας, συμπληρώνοντας, αναδιατάσσοντας, περικόβοντας. Πλάνιζαν, λούστραραν, εναρμόνιζαν και παράφραζαν, κι έτσι προέκυψε μια όλο και μεγαλύτερη σύγχυση, ένα χάος, «ολόκληρη ζούγκλα από αντίθετες εκδοχές ανάγνωσης» (Lietzmann), ένα χάος που σήμερα μας καθιστά αδύνατο να διακρίνουμε σε πολλά σημεία το κείμενο «με βεβαιότητα ή έστω και κατά πιθανότητα» (Korff).

Κάποιοι χριστιανοί πλαστογράφοι, κυρίως στην πανάρχαια εποχή, μπορεί μεν να πλαστογραφούσαν εντελώς «καλή τη πίστη», «με ειλικρινή πρόθεση», και έτσι να μην είναι ένοχοι, με τον αυστηρά ψυχολογικό όρο, ενός «ψεύδους», μιας

παράβασης, και να δικαιολογούνται πλημμελώς από υποκειμενική άποψη, αντικειμενικά όμως η πράξη τους, όποια και αν ήταν, παραμένει πλαστογραφία εκ προθέσεως, απάτη. Κανείς φυσικά δεν αμφισβητεί ότι πολλά ανακριβή στοιχεία για το συγγραφέα είχαν σαν αιτία όλες τις πιθανές συμπτώσεις, παρανοήσεις, πλάνες, λάθη των αντιγραφέων, των εκδοτών. Και κανείς δεν θα θελήσει και δεν επιτρέπεται να χαρακτηρίσει τέτοιες λανθασμένες αποδόσεις σε συγγραφέα ως πλαστογραφίες -αν και αυτά μάλλον δεν ταιριάζουν σε αλάθητες, θεόπνευστες Γραφές.

Ένα σημαντικό κίνητρο ήταν η αύξηση της αυθεντίας, αν και αυτό συχνά ήταν μόνο συνοδευτικό γεγονός. Προσπαθούσαν να δώσουν σε ένα κείμενο γόητρο και να επιτύχουν τη διάδοση του, ισχυριζόμενοι τη συγγραφή του από κάποιον ονομαστό συγγραφέα ή την αρχαιότητα του, αξιώνοντας επομένως με προχρονολόγηση συμμετοχή στο αποστολικό παρελθόν. Αυτή τη διαδικασία ακολουθούσαν «ορθόδοξοι» και «αιρετικοί», όπου οι πλαστογράφοι παραπλανούσαν τους αναγνώστες τους σχετικά με τον τόπο και τη συγγραφή. Διότι φυσικά ανάμεσα στις αυξανόμενες χριστιανικές κοινότητες με την πάροδο του χρόνου υπήρξαν σύντομα νέα προβλήματα, καταστάσεις, συμφέροντα τα οποία δεν κάλυπτε η αρχαιότατη λογοτεχνική παράδοση, ή αποκαλούμενη κλασική εποχή, οι πρώτοι αποστολικοί χρόνοι. Μια και χρειάζονταν όμως την έγκριση τους ή ήθελαν τουλάχιστον να προβάλουν τη νόμιμη συνέχεια με τις καταβολές, κατασκεύαζαν μαζικά σχετικά κείμενα και «αποκαλύψεις», πλαστά κείμενα τα οποία προχρονολογούσαν και παρουσίαζαν ως «κανόνα των καταβολών», ως αξιόπιστη αλήθεια. Τους έδιναν το όνομα κάποιου διάσημου χριστιανού, ισχυρίζονταν ότι τα είχε συγγράψει ο Ιησούς, οι Απόστολοι, οι μαθητές τους ή διακεκριμένοι Πατέρες. Με αυτό τον τρόπο δεν αύξαναν μόνο το γόητρο του πλαστογραφήματος, αλλά διασφάλιζαν και την ευρεία διάδοση του, ελπίζοντας ταυτόχρονα ότι το προστάτευαν από τυχόν αποκάλυψη.

Οι καθολικοί πλαστογραφούσαν, για να μπορέσουν να λύσουν «αποστολικά», επομένως «με αυθεντία», νέα προβλήματα που ανέκυπταν στην εκκλησιαστική επιστήμη, το εκκλησιαστικό Δίκαιο, τη Λειτουργία, την ηθική, τη θεολογία, δήθεν με το πνεύμα του Ιησού και των Αποστόλων του. Πέρα από αυτό οι «ορθόδοξοι» πλαστογραφούσαν για να πολεμήσουν τις πλαστογραφίες των «ειδωλολατρών», δημιουργώντας αντίθετες πλαστογραφίες, όπως π.χ. το Κήρυγμα Πέτρου, τις Πράξεις Παύλου, την Επιστολή των Αποστόλων. Ταυτόχρονα, τέτοιες αντίθετες πλαστογραφίες, αρέσκονται να προειδοποιούν για «αιρετικές» πλαστογραφίες,

όπως η Γ' Επιστολή προς Κορινθίους. Βρίζουν και καταριούνται τους αντιπάλους τους πλαστογράφους, κάνοντας ακριβώς το ίδιο, μόνο που συχνά το κάνουν ακόμη πιο επιτήδεια, δυσκολότερο να αποκαλυφθεί. Και οι «αιρετικοί» πλαστογραφούν κυρίως για την επιτυχέστερη επιβολή και υπεράσπιση της πίστης τους η οποία αποκλίνει από το δόγμα της Εκκλησίας.

Πλαστογραφίες γίνονταν και για λόγους εκκλησιαστικής και τοπικής πολιτικής, π.χ. για την απόδειξη της «αποστολικής ίδρυσης» κάποιας επισκοπικής έδρας, ύστερα και για την ανέγερση μοναστηριών, για τη διασφάλιση ή επέκταση της περιουσίας τους, για την προπαγάνδα υπέρ ενός αγίου. Ιδιαίτερα από τον 4ο αιώνα αρχίζει η παραγωγή ιερών λειψάνων, πλαστών βίων αγίων, βίων μοναχών, εγγράφων που αποσκοπεί σε νομικά και οικονομικά πλεονεκτήματα.

Τέλος πλαστογραφούσαν για να διασφαλίσουν με τη μια πλαστογραφία τη «γνησιότητα» μίας άλλης. Πλαστογραφούσαν επίσης για να βλάψουν προσωπικούς αντιπάλους, να συκοφαντήσουν ανταγωνιστές.

Ποιες μεθόδους χρησιμοποιούσαν οι πλαστογράφοι;

Η πιο εύκολη και πιο συχνή ίσως μέθοδος πλαστογραφίας ήταν η χρήση ενός ψεύτικου αλλά τρανού συγγραφικού ονόματος του παρελθόντος -αυτό συνέβαινε και στον ειδωλολατρικό χώρο, όπως και στον ιουδαϊκό, αλλά στη χριστιανική εποχή γίνεται πιο συστηματικά. Κατά κανόνα, μια αρχαία αυθεντία μετρούσε στην όψιμη αρχαιότητα και στους μετέπειτα χρόνους περισσότερο από μια νέα, ιδίως όταν ο πραγματικός συγγραφέας -συνήθης προϋπόθεση για την πράξη του- αισθανόταν κατώτερος, δεν είχε «όνομα». Η χρησιμοποίηση του ονόματος κάποιου σύγχρονου του συγγραφέα ήταν πολύ ριψοκίνδυνη, αφού εκείνος μπορούσε ανά πάσα στιγμή να αποκαλύψει με δήλωση του την πλαστογραφία και να την εξουδετερώσει. Ναι μεν δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά ότι κάθε έργο με ψεύτικο όνομα συγγραφέα είναι από μόνο του πλαστογραφία, αλλά συνήθως ο πλαστογράφος είναι και ο συγγραφέας του έργου. Αμέτρητα «απόκρυφα» βιβλία αλλά και κείμενα της Καινής Διαθήκης προέκυψαν έτσι με την πρόθεση να εξαπατήσουν, είναι πλαστογραφίες εκ προθέσεως που στην αρχαιότητα γινόταν όλο και πιο δημοφιλές λογοτεχνικό είδος, κατασκευάσματα τα οποία εγείρουν την αξίωση να προέρχονται από την πένα ενός εντελώς διαφορετικού συγγραφέα, ενός άντρα ο οποίος δεν ταυτίζεται καθόλου με τον συγγραφέα τους, μιας προσωπικότητας η οποία παρουσιάζεται ως αρχαιότερη, ένδοξη, αγία.

Στην περίπτωση πολλών από αυτούς τους πλαστογράφους, ύποπτα στοιχεία είναι

εκ πρώτης όψεως οι μεγάλες κακοτεχνίες, οι προφανείς αντιφάσεις, οι αναχρονισμοί και συχνά αυτά επαρκούν για να ανακηρύξουμε τα κείμενα σε πλαστά, ιδιαίτερα όταν συνοδεύονται από υπερτονισμένες πιστοποιήσεις γνησιότητας. Τέτοια λάθη είναι π.χ.: Πολύ εμφανείς προγνώσεις, προχρονολογήσεις, εκ των υστέρων προφητείες, κραυγαλέες μιμήσεις κάποιου μεταγενέστερου συγγραφέα ή συνεχώς επαναλαμβανόμενα λογοτεχνικά μοτίβα, υφολογικά κλισέ. Ωστόσο, επιτήδειοι πλαστογράφοι χρησιμοποιούν συχνά τα πιο παράτολμα κόλπα, τις πιο εκθαμβωτικές λεπτομέρειες, για να προσποιηθούν τη γνησιότητα, αμεσότητα, μοναδικότητα του κειμένου τους. Μιμούνται εντυπωσιακά το ύφος. Παρουσιάζονται με φαινομενική αυθεντία και δίνουν στοιχεία με μεγάλη αποφασιστικότητα. Προσαρμόζουν τοπικά και βιογραφικά στοιχεία, πληροφορούν επακριβώς για τον χρόνο και τον τόπο, για ιστορικά συμβάντα της εποχής τα οποία ενσωματώνουν επιδέξια στο κείμενο. Καταπιάνονται με μεγάλη φροντίδα και για πράγματα δευτερεύουσας σημασίας, για λεπτομέρειες, ώστε να δώσουν την επίφαση γνησιότητας, για να κάνουν το κύριο θέμα τους ακόμη πιο αξιόπιστο, για να διασφαλίσουν ακόμη περισσότερο την επιτυχία της πλαστογραφίας. Διασπείρουν στο κείμενο υπαινιγμούς θρυλικών ή και ιστορικών καταστάσεων, κάνοντας έτσι αναντίρρητα πιστευτή τη γνησιότητα του κειμένου, δίνοντας την εντύπωση ιστορικότητας. Δίνουν ψεύτικα αλλά έξυπνα ονόματα (κυρίως σπάνια ονόματα τα οποία υποβάλλουν την αξιοπιστία, ή εντελώς συνηθισμένα που δεν κινούν υποψίες). Δεν δανείζονται μόνο μεγάλα ονόματα της ιστορίας, αλλά επινοούν και τους ανάλογους εγγυητές.

Οι πλαστογράφοι προειδοποιούν, πλαστογραφώντας οι ίδιοι, ψυχρά και επιδέξια για την ύπαρξη πλαστογράφων. Αποτρέπουν από αυτούς με κατάρες και απειλές. Συντάσσουν κριτήρια γνησιότητας, κάνοντας έτσι πιο πιστευτή τη δική τους πλαστογραφία, της οποίας την «αυθεντικότητα» τονίζουν επιπλέον σε επιστολές, κάνοντας λόγο για ιδιόχειρη γραφή του υποτιθέμενου συγγραφέα. Έτσι ο καθολικός πάπας γράφει στην αυτοκράτειρα Ελένη: «Ειρηνικούς χαιρετισμούς στέλνω εγώ, ο πάπας, με το χειρόγραφο μου στην πιστή Υψηλότητά σου». Πολλοί πλαστογράφοι τονίζουν με πάθος ότι άκουσαν και είδαν πράγματα, πολλοί υπογράφουν και σφραγίζουν, πολλοί δίνουν, στην αρχή και στο τέλος της πλαστογραφίας τους, ιερούς όρκους ότι αναφέρουν την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, όπως ο συγγραφέας μιας επιστολής για την Κυριακή, ο οποίος παρουσιάζεται ως Απόστολος Πέτρος. Ένας άλλος πλαστογράφος, ο Ψευδο-Ιερώνυμος, για τη μετάφραση ενός δήθεν Ευαγγελίου του Ματθαίου υπόσχεται τα εξής: *«Θα μεταφράσω το κείμενο επιμελώς λέξη προς λέξη, όπως γράφεται στο*

εβραϊκό πρωτότυπο». Άλλοι χριστιανοί δεν διστάζουν ακόμη και να κατηγορήσουν άλλους για πλαστογραφία, ώστε να αυξήσουν την εμπιστοσύνη στη δική τους πλαστογραφία. Άλλοι πάλι προσπαθούν να δώσουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στις απάτες τους με απειλές. «Αλίμονο σε εκείνους που θα πλαστογραφήσουν αυτό το λόγο μου και αυτή την προσταγή μου», προειδοποιεί ο καθολικός πλαστογράφος της Επιστολής των Αποστόλων. Και η ψευδεπίγραφη Αποκάλυψη του Έσδρα απειλεί: «Όποιος, όμως, δεν δώσει πίστη σε αυτό το βιβλίο, θα καεί όπως τα Σόδομα και τα Γόμορρα».

Στις μεθόδους των πλαστογράφων ανήκε επίσης η προσπάθεια να κάνουν πιστευτή την ξαφνική εμφάνιση δήθεν κειμένων αρχαίων συγγραφέων σε περίφημες βιβλιοθήκες ή αρχεία, με ιστορίες θαυματουργικής ανεύρεσης τους ή με την ανακάλυψη αντιγράφων ή δήθεν μεταφράσεων ξενόγλωσσων πρωτοτύπων τους σε τάφους, πράγμα που θα δικαιολογούσε το γεγονός ότι σημαντικά περιεχόμενα παρέμεναν άγνωστα μέχρι τότε και αποκαλύφθηκαν αργότερα. Και οι «ονειρικές αποκαλύψεις» οδηγούσαν στην ανεύρεση πλαστογραφιών ή την επιφοίτηση για την «παράδοση μυστικών». Γενικά οι απατεώνες αρέσκονταν στο να υποκρίνονται ψεύτικα οράματα, ότι έβλεπαν το Χριστό, τη Μαρία, τους Αποστόλους, και πιστοποιούσαν το ψεύτικο όραμα με άλλα πλαστά κείμενα.

Ιδιαίτερα οι πλαστογράφοι πολλών βίων αγίων χρησιμοποιούσαν την εξιστόρηση σε πρώτο πρόσωπο, την ιδιότητα του αυτόπτη μάρτυρα, για την επιτυχή ενίσχυση των ψευδών τους. Και με την ίδια αποτελεσματικότητα λειτουργούσαν προ πάντων οι πλαστογράφοι χριστιανικών αποκαλυπτικών βιβλίων, υποσχόμενοι στους αναγνώστες που διέδιδαν τα προϊόντα τους λαγούς με πετραχήλια και απειλώντας ταυτόχρονα όσους τα απαξίωναν. Οι απατεώνες δούλευαν και με ένορκους μάρτυρες ως εγγυητές για τις βρομοδουλειές τους και μερικές φορές έλεγαν και κάποια αλήθεια σε δευτερεύοντα θέματα, για να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη. Υπάρχουν, όπως παντού, εναλλασσόμενες μόδες και μέθοδοι, διαφορετικές τεχνικές και θεματικές διαδικασίες, αλλά παρ' όλα αυτά και πάντα επαναλαμβανόμενες φόρμες, για να μην πούμε σήματα κατατεθέντα, αν και τα γενικά, τυπικά στοιχεία δεν μένουν σχεδόν ποτέ τα ίδια.

Το ποσοστό των ψευδεπίγραφων στην παραδοσιακή λογοτεχνία του πρωτοχριστιανικού ήδη κόσμου είναι πολύ μεγάλο, αφού πάντα υπήρχε μια αδίστακτη δραστηριότητα πλαστογράφων στον Χριστιανισμό, ακόμη και στην πρώιμη περίοδο. «*Δυστυχώς*», ομολογεί ο θεολόγος Campenhausen, «*η ειλικρίνεια δεν είναι βασική αρετή της αρχαίας Εκκλησίας*».

Οι παρεμβάσεις ήταν πολύ δημοφιλείς στους χριστιανούς. Με αυτή τη μέθοδο άλλαζαν, ακρωτηρίαζαν, επέκτειναν συνεχώς κείμενα, παρακινούμενοι από τις πιο διαφορετικές αιτίες. Χρησιμοποιούσαν π.χ. τις παρεμβάσεις, για να ενισχύσουν την ιστορικότητα του Ιησού. Ή για να προαγάγουν και να παγιώσουν ορισμένες δογματικές αντιλήψεις. Δεν ήταν ο καθένας ικανός να πλαστογραφήσει ένα ολόκληρο έργο, αλλά μπορούσε πολύ εύκολα να παραλλάξει κάποιο έργο αντιπάλου του, παρεμβάλλοντας ή σβήνοντας κάτι σύμφωνα με το δικό του πνεύμα και υπέρ της δικής του υπόθεσης. Έκαναν παρεμβάσεις και για την επιβολή μη δημοφιλών απόψεων, για τις οποίες δεν ήθελαν να φέρουν οι ίδιοι την ευθύνη, αλλά επεδίωκαν μεγαλύτερη επιτυχία χρησιμοποιώντας το όνομα κάποιου διάσημου· την εποχή της ανεξίθρησκης ειδωλολατρίας πάντως αυτό ήταν πολύ λιγότερο αναγκαίο φαινόμενο και έτσι σπανιότερο από ό,τι την εποχή των διωκτών χριστιανών ηγεμόνων και ιεραρχών.

Και πιο ικανοί συγγραφείς, όμως, έκαναν τις απάτες τους. Ο Τατιανός επεξεργάστηκε τις επιστολές του Παύλου για αισθητικούς λόγους, ο Μαρκίωνας για λόγους που αφορούν το περιεχόμενο. Ο Διονύσιος Κορίνθου τον 2ο και ο Ιερώνυμος τον 3ο αιώνα καταγγέλλουν τις πολλαπλές επεμβάσεις στα Ευαγγέλια. Ο δε Άγιος Ιερώνυμος, ο προστάτης των καθολικών γραμμάτων, ο οποίος διέπραξε ο ίδιος τις «πλέον ασυνείδητες συκοφαντίες και πλαστογραφίες» (C. Schneider), αναθεώρησε με εντολή του δολοφόνου πάπα Δάμασου τις λατινικές Βίβλους, από τις οποίες ούτε δύο δεν συμφωνούσαν σε μεγαλύτερα τμήματα του κειμένου τους. Ο προστάτης των λογίων άλλαξε το κείμενο σε περίπου 3.500 σημεία, για να «διορθώσει» τα Ευαγγέλια. Και η σύνοδος του Γριδέντου ανακήρυξε σε αυθεντική αυτή τη «Vulgata», τη διαδεδομένη παντού, η οποία επί αιώνες δεν γινόταν δεκτή από την Εκκλησία. Εδώ πρόκειται τώρα, ούτως ειπείν, για επεμβάσεις «επίσημου» τύπου. Αλλά συνήθως συνέβαιναν μυστικά. Και μια από τις πιο περίφημες επεμβάσεις στην Καινή Διαθήκη έχει σχέση με το τριαδικό δόγμα το οποίο η Βίβλος, αν αγνοήσουμε μεταγενέστερες προσθήκες, δεν κηρύττει για ευνόητους λόγους.

[tab:Τα ψευδεπίγραφα Ευαγγέλια]

Λόγω της μεγάλης σημασίας της «αποστολικής παράδοσης» στον αποκαλούμενο χριστιανικό κόσμο της Μεγάλης Εκκλησίας, η καθολική Εκκλησία παρουσίασε όλα τα Ευαγγέλια ως βιβλία των Πρωταποστόλων ή μαθητών των Αποστόλων, πράγμα που θεμελίωσε βασικά το κύρος της. Αλλά είναι εντελώς αναπόδειχτο ότι ο Μάρκος και ο Λουκάς, με των οποίων τα ονόματα τιτλοφορούνται τα αντίστοιχα

Ευαγγέλια, είναι μαθητές των Αποστόλων ότι ο Μάρκος ταυτίζεται με το συνοδοιπόρο του Πέτρου, ο Λουκάς με το σύντροφο του Παύλου. Και τα τέσσερα Ευαγγέλια παραδόθηκαν ανώνυμα. Η πρώτη εκκλησιαστική μαρτυρία για τον «Μάρκο», τον αρχαιότερο των Ευαγγελιστών, προέρχεται από τον επίσκοπο Παπία της Ιεράπολης, από τα μέσα του 2ου αιώνα. Αλλά σε νεότερες εποχές όλο και περισσότεροι ερευνητές ασκούν κριτική στο ντοκουμέντο του Παπία, το χαρακτηρίζουν «άνευ ιστορικής αξίας» (Marxsen), και ο ίδιος παραδέχεται ότι ο Μάρκος «δεν άκουσε και δεν συνόδευσε τον Κύριο». Και είναι τουλάχιστον αμφίβολο αν ο Λουκάς ήταν μαθητής του Παύλου, αφού στο Ευαγγέλιο του Λουκά λείπουν ειδικά οι χαρακτηριστικές αντιλήψεις του Παύλου.

Αντίθετα έχει αποδειχτεί ότι ο Απόστολος Ματθαίος, ο μαθητής του Ιησού, δεν είναι ο συγγραφέας του Κατά Ματθαίον Ευαγγελίου (που όπως δέχονται ως επί το πλείστον προέκυψε μεταξύ 70-90). Δεν γνωρίζουμε καν πώς απέκτησε τη φήμη του Ευαγγελιστή. Η πρώτη μαρτυρία οφείλεται προφανώς στον εκκλησιαστικό ιστοριογράφο Ευσέβιο που με τη σειρά του αναφέρεται σχετικά στον επίσκοπο Παπία, για τον οποίο ο ίδιος γράφει ότι πρέπει «να είχε πολύ περιορισμένες πνευματικές ικανότητες». Ο τίτλος «Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο» προέρχεται από μεταγενέστερη εποχή. Τον βρίσκουμε πρώτα στον Κλήμεντα τον Αλεξανδρέα και τον Τερτυλλιανό που και οι δύο πέθαναν τα πρώτα χρόνια του 3ου αιώνα. Εάν, εξάλλου, είχε συγγράψει το Ευαγγέλιο που φέρει το όνομα του ο Ματθαίος, ο σύγχρονος της εποχής του Ιησού που άκουσε τη δράση του με τα ίδια του τα αφτιά και την είδε με τα ίδια του τα μάτια, τότε θα χρειαζόταν να στηρίζεται τόσο λεπτομερειακά στο Μάρκο; Τόσο αδύναμη μνήμη είχε; Τόσο λίγη έμπνευση;

Όπως και να έχει το πράγμα, ολόκληρη η κριτική επιστήμη της Βίβλου βλέπει το όνομα του Αποστόλου Ματθαίου να αναγράφεται λανθασμένα πάνω από το Ευαγγέλιο, καθώς αυτό δεν γράφτηκε, όπως ισχυρίζεται η παλαιά εκκλησιαστική παράδοση, αρχικά στα εβραϊκά αλλά στα ελληνικά. Δεν υπάρχει κανένας γνωστός που να είδε το δήθεν αραμαϊκό πρωτότυπο, κανένας γνωστός που να το μετέφερε στα ελληνικά, και κανενός είδους υπολείμματα αραμαϊκού πρωτότυπου κειμένου δεν σώζεται σε χειρόγραφα ή έστω ως παράθεμα. Δικαίως συγκαταλέγει ο Wolfgang Speyer το Ευαγγέλιο του Ματθαίου στις «πλαστογραφίες με το προσωπείο θρησκευτικών αποκαλύψεων». Ο K. Stendahl εικάζει ότι δεν είναι το έργο ενός και μόνο ανθρώπου, αλλά μιας «σχολής». Πάντως δεν ανάγεται σε αυτόπτες μάρτυρες -πράγμα που είναι το συμπέρασμα ολόκληρης της μη καθολικής βιβλικής έρευνας.

Οι Πράξεις και τα τρία πρώτα Ευαγγέλια δεν ήταν «ορθώνυμα» (δεν είχαν υπογραφεί με το αληθινό όνομα τους) ούτε ψευδώνυμα, παρά ανώνυμα προϊόντα, όπως και κάποια άλλα μεγάλα έργα της πρωτοχριστιανικής εποχής, π.χ. η Επιστολή προς Εβραίους στην Καινή Διαθήκη. Κανένας συγγραφέας των κανονικών Ευαγγελίων δεν αναφέρει το όνομα του, δεν αναφέρει καν εγγυητές, όπως κάνουν τόσο συχνά μεταγενέστερες χριστιανικές πραγματείες. Η Εκκλησία ήταν η πρώτη που απέδωσε αυτά τα κείμενα που είχαν παραδοθεί στο σύνολο τους ανώνυμα σε κάποιον Απόστολο και σε μαθητές Αποστόλων. Αλλά οι προσθήκες ονομάτων είναι «πλαστογραφία, είναι «λογοτεχνική απάτη» (Heinrici). «Με βεβαιότητα “γνήσιες”, αποστολικές», τονίζει ο Arnold Meyer «είναι μόνο οι επιστολές του Αποστόλου Παύλου ο οποίος δεν ήταν άμεσος μαθητής του Ιησού». Αλλά και όλες οι επιστολές που φέρουν το όνομα του Παύλου δεν προέρχονται καθόλου από αυτόν.

Η Εκκλησία αποδίδει από τα τέλη του 2ου αιώνα, από την εποχή του Ειρηναίου, αν και αρχικά όχι χωρίς αμφισβήτηση, εσφαλμένα το τέταρτο Ευαγγέλιο στον Απόστολο Ιωάννη, από τον οποίο το αφαιρεί σύσσωμη η κριτική χριστιανική επιστήμη της Βίβλου εδώ και δύο αιώνες περίπου, πράγμα για το οποίο υπάρχει σειρά βαρυσήμαντων λόγων. Ο συγγραφέας του τέταρτου Ευαγγελίου, ο οποίος προκλητικά δεν αναφέρει όνομα, ισχυρίζεται μεν ότι έγεννε στο στήθος του Ιησού και ότι ήταν φερέγγυος αυτόπτης μάρτυρας, αφού τονίζει πανηγυρικά και κατ'επανάληψη «ότι η μαρτυρία του είναι αληθής», ότι «τα είδε αυτά... και η μαρτυρία του είναι αληθινή, και γνωρίζει ότι λέει την αλήθεια, για να την πιστέψετε και εσείς...», αλλά αυτό το Ευαγγέλιο προέκυψε το νωρίτερο γύρω στο 100, και ο Απόστολος Ιωάννης είχε θανατωθεί καιρό πριν, είτε το έτος 44 ή, πιθανότερο, το 62. Και ο εκκλησιαστικός Πατέρας Ειρηναίος ο οποίος ισχυρίζεται πρώτος τη συγγραφική πατρότητα του Αποστόλου Ιωάννη, τον συγχέει (τον βάζει να ζει ακόμη στην Έφεσο) μάλλον σκόπιμα, όπως αρμόζει σε χριστιανό άγιο, με κάποιον πρεσβύτερο Ιωάννη της Εφέσου. Και ο συγγραφέας της Β' και Γ' Επιστολής Ιωάννη, τις οποίες αποδίδουν παρομοίως στον Απόστολο Ιωάννη, αυτοχαρακτηρίζεται στην αρχή της καθεμίας ως «ο πρεσβύτερος»! (Μία παρόμοια σύγχυση υπήρχε και ανάμεσα στον Απόστολο Φίλιππο και το «διάκονο» Φίλιππο). Ακόμη και ο πάπας Δάμασος Α', στον κανόνα του (382), δεν απέδωσε τις δύο επιστολές του Ιωάννη στον Απόστολο αλλά σε κάποιον «άλλο Ιωάννη, τον πρεσβύτερο». Και ακόμη και ο εκκλησιαστικός διδάσκαλος Ιερώνυμος αφαίρεσε από τον Απόστολο τη συγγραφική πατρότητα της Β' και Γ' Επιστολής Ιωάννη. Αλλά τώρα ο Άγιος επίσκοπος Ειρηναίος, ο οποίος κατά τα τέλη του 2ου αιώνα αποδίδει το Ευαγγέλιο στον Απόστολο Ιωάννη, είτε μπέρδεψε σκόπιμα αυτό το όνομα είτε όχι, σίγουρα

έκανε επανειλημμένα λάθος· αφού π.χ. ισχυρίζεται επίσης ότι σύμφωνα με τα Ευαγγέλια και την παράδοση του Αποστόλου Ιωάννη, ο Ιησούς δίδασκε δημόσια επί εικοσαετίας και σταυρώθηκε στα πενήντα του χρόνια επί αυτοκράτορα Κλαύδιου. Αξίζει πίστης τέτοιος μάρτυρας, αφού και σε άλλες περιπτώσεις τον χαρακτήριζε η «επιτηδευμένη αναλήθεια» (Eduard Schwartz), ωστόσο δίδασκε ότι «παντού η Εκκλησία κηρύττει την αλήθεια»;

Και η Αποκάλυψη του Ιωάννη, της οποίας ο συγγραφέας αυτοαποκαλείται στην αρχή και προς το τέλος Ιωάννης και δούλος του Θεού, αδελφός των χριστιανών, ωστόσο δεν εμφανίζεται καθόλου ως Απόστολος αλλά ως προφήτης, σύμφωνα με θεωρία της αρχαίας Εκκλησίας γράφτηκε από τον γιο του Ζεβεδαίου, τον Απόστολο Ιωάννη. Διότι φυσικά χρειαζόνταν μια «αποστολική» παράδοση, για να διασφαλίσουν το κανονικό κύρος του βιβλίου. Τώρα το κύρος δεν κράτησε πολύ. Η χριστιανική Αποκάλυψη η οποία κατέλαβε ίσα-ίσα την τελευταία θέση στην Καινή Διαθήκη, απορρίφθηκε ήδη τον 2ο αιώνα από τους επονομαζόμενους Άλογους, κριτικούς της Βίβλου οι οποίοι κατά τα άλλα δεν αρνούσαν το δόγμα. Αλλά και ο μαθητής του Ωριγένη, ο επίσκοπος Αλεξανδρείας Διονύσιος (πέθανε το 264/5), στον οποίο έδωσαν το προσωνύμιο «ο Μέγας», αμφισβήτησε αποφασιστικά τη συγγραφή της Αποκάλυψης από τον Απόστολο Ιωάννη. Ο επίσκοπος Διονύσιος δηλώνει ότι ήδη νωρίς «απέρριψαν και αρνήθηκαν εντελώς» οι χριστιανοί την «Αποκάλυψη του Ιωάννη». *«Την κατέκριναν κεφάλαιο προς κεφάλαιο και δήλωσαν ότι στο κείμενο έλειπε το νόημα και η συνοχή και ότι ο τίτλος ήταν λανθασμένος. Ισχυρίζονται, δηλαδή, ότι δεν προέρχεται από τον Ιωάννη και γενικά δεν είναι αποκάλυψη, καθώς τυλίγεται σε τόσο πυκνά πέπλα ακατανοησίας. Ο συγγραφέας αυτού του κειμένου δεν ήταν Απόστολος, ούτε καν άγιος ή μέλος της Εκκλησίας, αλλά ο Κήρινθος ο οποίος είχε ιδρύσει την κηρινθιακή αίρεση που είχε πάρει το όνομα της από αυτόν και ήθελε να δώσει στο πλαστογράφημά του ένα αξιόπιστο όνομα».* Επισημαίνει ότι ο Ευαγγελιστής δεν αναφέρει πουθενά το όνομα του, «ούτε στο Ευαγγέλιο ούτε στην επιστολή», ενώ το όνομα Ιωάννης δεν υπάρχει ούτε στην αρχή «της αποκαλούμενης Β' και Γ' Επιστολής Ιωάννη», όπου, χωρίς να αναφέρεται όνομα, γράφεται μόνο «ο πρεσβύτερος». Αντιθέτως, ο συγγραφέας της Αποκάλυψης έβαλε το όνομα του στην πρώτη θέση. Και σαν να μην του έφτανε αυτό. *«Επαναλαμβάνει: “Εγώ, ο Ιωάννης, ο αδελφός σας, που με τη δύναμη του Ιησού Χριστού συμμερίζομαι μαζί σας τους κατατρεγμούς κι υπομονετικά προσμένω τον ερχομό της βασιλείας του Θεού, βρέθηκα εξόριστος στο νησί της Πάτμου, γιατί κήρυξα το λόγο του Θεού και ομολόγησα τον Ιησού Χριστό”. Και στο τέλος είπε τα εξής: “Μακάριος όποιος φυλάξει τα λόγια της προφητείας αυτού του*

βιβλίου, μακάριος κι εγώ, ο Ιωάννης, που τα είδε και τα άκουσε". Το ότι ήταν κάποιος Ιωάννης αυτός που έγραψε αυτά τα λόγια, πρέπει να το πιστέψουμε, επειδή το λέει. Αλλά ποιος Ιωάννης ήταν, δεν είναι γνωστό. Διότι δεν χαρακτήρισε τον εαυτό του, όπως λέγεται συχνά στο Ευαγγέλιο, ως το μαθητή τον οποίον αγαπούσε ο Κύριος, ή ως εκείνον που έκλινε στο στήθος του, ή ως τον αδερφό του Ιακώβου ή ως εκείνον ο οποίος είδε τον Κύριο με τα ίδια του τα μάτια και τον άκουσε με τα ίδια του τα αφτιά».

Συνεπώς, κανένα από τα τέσσερα Ευαγγέλια δεν γράφτηκε από «Πρωταπόστολο». Ούτε το Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο γράφτηκε από τον Απόστολο Ματθαίο, ούτε το Κατά Ιωάννην από τον Απόστολο Ιωάννη, ούτε η Αποκάλυψη του Ιωάννη γράφτηκε από τον Απόστολο. Αλλά αφού οι άνθρωποι κατάφεραν να μιλάνε στην Παλαιά Διαθήκη εντελώς ελεύθερα σαν ήταν ο Θεός, γιατί να μη βάλουν στην Καινή Διαθήκη οτιδήποτε στο στόμα του Ιησού και των μαθητών του, οι οποίοι μάλιστα ήταν για τους χριστιανούς η τρίτη αυθεντία δίπλα στην Παλαιά Διαθήκη και τον Ιησού;

[tab:Οι πλαστές «Επιστολές» του Απόστολου Παύλου]

Μια μακρά σειρά σημαντικών κειμένων της Καινής Διαθήκης ισχυρίζεται λίγο ή πολύ ότι γράφτηκε σίγουρα από Αποστόλους. Στην περίπτωση μερικών από αυτά τα κείμενα μπορεί κανείς να αμφιβάλλει αν υπάρχει πράγματι το στοιχείο της σκόπιμης εξαπάτησης, σε άλλα είναι πιθανό, σε άλλα πάλι βέβαιο· γιατί πιστοποιούν σαφώς τη γνησιότητα, αν και δεν είναι αλήθεια. Κύρια πρόθεση εδώ είναι να δώσουν αποστολική βάση στα πράγματα, κυρίως όμως στις περαιτέρω επιδιώξεις τους, ώστε να αποκτήσουν ισχύ κανόνα. Έτσι πλαστογραφήθηκαν στην Καινή Διαθήκη πολλές επιστολές στο όνομα του αρχαιότερου χριστιανού συγγραφέα, του Παύλου, ο οποίος, ωστόσο, ο ίδιος ομολογεί ότι το μόνο σημαντικό είναι να ομολογήσουμε το Χριστό «με ή χωρίς υστεροβουλία».

Εντελώς πλαστές στο Corpus Paulinum είναι οι δύο επιστολές «Προς Τιμόθεο» και η επιστολή «Προς Τίτο», οι αποκαλούμενες ποιμαντικές επιστολές. Ήταν γνωστές στο χριστιανικό κόσμο από τα μέσα του 2ου αιώνα και τελικά συγκαταλέγονταν ασύστολα στην Καινή Διαθήκη ως επιστολές του Παύλου -μέχρι τα πρώτα χρόνια του 19ου αιώνα. Και στις τρεις επιστολές που γράφτηκαν πιθανώς στη Μικρά Ασία στις αρχές του 2ου αιώνα, ο πλαστογράφος αυτοχαρακτηρίζεται από την αρχή ως «ο Παύλος, ένας από τους Αποστόλους του Ιησού Χριστού». Γράφει σε πρώτο πρόσωπο και υπερηφανεύεται ότι είναι συνετός «ως κήρυκας και Απόστολος -λέω

την αλήθεια και δεν ψεύδομαι-, ως διδάσκαλος των ειδωλολατρών στην πίστη και την αλήθεια». Καταφέρεται σκληρά εναντίον των «αιρετικών», μερικούς από τους οποίους έχει ήδη «παραδώσει στο Σατανά». Επικρίνει «τα ανίερα, παιδαριώδη παραμύθια», «την υποκρισία των ψευδολόγων», «τους άχρηστους, φλύαρους και πλάνους», κυρίως τους Ιουδαίους, «στους οποίους πρέπει να κλείσουμε το στόμα». Αλλά φιμώνει και τις γυναίκες: *«Σε γυναίκα δεν επέτρεψα να διδάσκει, ούτε να σηκώσει το ανάστημα της πάνω από τον άντρα της, αλλά τη διέταξα να σωπάσει»*. Και κατά τον ίδιο τρόπο έπρεπε να λουφάξουν και οι σκλάβοι και *«να αποδίδουν κάθε σεβασμό στους κυρίους τους»*.

Αυτά τα τρία κατασκευάσματα, τα οποία απουσιάζουν χαρακτηριστικά από τις αρχαιότερες συλλογές των επιστολών του Παύλου, αναγνωρίστηκαν ως πλαστά ήδη από τον Μαρκίωνα. Ίσως μάλιστα τα δημιούργησαν, για να αντικρούσουν το Μαρκίωνα, επικαλούμενοι τον Παύλο, όπως έκαναν και με άλλα πλαστά εκκλησιαστικά κείμενα το 2ο και 3ο αιώνα. Και μιλάει από μόνο του το γεγονός ότι αυτές οι πλαστές «επιστολές του Παύλου» οι οποίες είναι πολύ μεταγενέστερες και γι' αυτό το λόγο εξελιγμένες ως προς τη θεολογία και το εκκλησιαστικό Δίκαιο, πολύ σύντομα έγιναν ιδιαίτερα δημοφιλείς στον καθολικισμό -διακεκριμένοι εκκλησιαστικοί συγγραφείς αρέσκονταν να τις παραθέτουν και τις χρησιμοποιούσαν ως όπλο εναντίον των γνήσιων επιστολών του Παύλου- ώστε μάλιστα πρώτες οι πλαστογραφίες χάρισαν την αναγνώριση στον Παύλο, κάνοντας άνθρωπο της καθολικής Εκκλησίας αυτόν που σχεδόν είχαν ανακηρύξει σε αιρετικό. Ακριβώς σε αυτές στήριζαν ύστερα οι πάπες αμέτρητες φορές τους αφορισμούς τους ενάντια σε «αιρετικούς» και κέρδιζαν τη μάχη της επίσημης αναγνώρισης των διδασκαλικών κρίσεων τους. Εναντίον της γνησιότητας των ποιμαντικών επιστολών συνηγορούν ιστορικοί, αλλά και θεολόγοι και γλωσσολόγοι, και στο μεταξύ αυτοί οι λόγοι δεν έχουν μόνο πληθύνει, αλλά έχουν γίνει και πολύ ακριβείς. *«Για τους ευαγγελικούς ερευνητές»*, γράφει ο Wolfgang Spreyer, ένας από τους καλύτερους γνώστες της λογοτεχνικής πλαστογραφίας της αρχαιότητας, *«η ψευδεπιγραφή των δύο Επιστολών προς Τιμόθεο και της Επιστολής προς Τίτο θεωρείται αποδεδειγμένη»*. Ο θεολόγος von Campenhausen κάνει λόγο για *«πλαστογραφίες ασυνήθιστα υψηλού πνευματικού επιπέδου»* και τις αποδίδει στον Άγιο Πολύκαρπο, *«το γέροντα αρχιερέα της Ασίας»*.

Περισσότερο συντηρητικοί λόγιοι χρησιμοποιούν, δεδομένης της απόκλισης από τις (με βεβαιότητα) γνήσιες επιστολές του Παύλου, την «υπόθεση του

γραμματέα», σύμφωνα με την οποία συγγραφέας ήταν κάποιος γραμματέας του Παύλου ο οποίος θα πρέπει να τον συνόδευε για πολύ καιρό. («Ωστόσο η παράδοση δεν γνωρίζει τίποτα σχετικά με έναν τέτοιο άνθρωπο»: Λεξικό της Βίβλου.) Ή επιμένουν στην «υπόθεση των αποσπασμάτων», δηλαδή στην παραδοχή ότι ανάμεσα στα πλαστά τμήματα υπήρχαν και γνήσια, πραγματικά κείμενα του Παύλου. Ακόμη και για τον Schelkle όμως οι ποιμαντικές επιστολές «δεν φαίνονται μόνο απλά διαφορετικές μεταξύ τους, αλλά και μεταγενέστερες των γνήσιων επιστολών του Παύλου».

Κατά πάσα πιθανότητα, όπως δέχονται συχνά και για σοβαρούς λόγους, η Β' Επιστολή προς Θεσσαλονικείς με το όνομα του Παύλου «συντάχτηκε συνειδητά ως πλαστογραφία» (Lindemann). Για πρώτη φορά αμφισβητήθηκε η γνησιότητα της Β' Επιστολής προς Θεσσαλονικείς το 1801 από τον J. E. Chr. Schmidt, ύστερα ή άποψη της πλαστότητας επιβλήθηκε κυρίως από τον W. Wrede το 1903. Στις αρχές της δεκαετίας του '30, ερευνητές όπως οι A. Jilicher και E. Fascher ήταν της γνώμης ότι «δεν χάνουμε και πολλά πράγματα» διαπιστώνοντας ότι δεν είναι ο Παύλος ο πραγματικός συγγραφέας της επιστολής. Εντάξει, εμείς όχι. Αλλά οι πιστοί της Βίβλου. Διότι πώς μπορούν να συμβιβαστούν με την ιδέα ότι επί δύο χιλιετίες αυτή η πλαστογραφία (και όχι μόνο αυτή) βρισκόταν και εξακολουθεί μάλιστα να βρίσκεται σε «ιερό κείμενο», στη δική τους «Αγία Γραφή»; Με την ιδέα ότι ο πλαστογράφος, ο οποίος έχει ως κύριο στόχο του να εξαλείψει τις αμφιβολίες για τη Δευτέρα Παρουσία, την επάνοδο του Κυρίου που καθυστερεί, στο τέλος της επιστολής του πιστοποιεί τη γνησιότητα της, τονίζοντας ακόμη και το ιδιόχειρο γράψιμο του Παύλου: *«Τον χαιρετισμό τον γράφω εγώ ο Παύλος με το ίδιο μου το χέρι. Αυτό είναι σημάδι γνησιότητας σε κάθε επιστολή. Έτσι γράφω...»*; Με το γεγονός ότι ο πλαστογράφος, ο οποίος μέχρι τώρα παραμένει άγνωστος, δεν παραλείπει να προειδοποιήσει και για πλαστογραφίες, προφανώς για να αποσπάσει την προσοχή μας και να μη δούμε το πρόβλημα γνησιότητας στη δική του περίπτωση: *Κανείς δεν πρέπει να αφήσει να τον αναστατώσει «ούτε κάποια αποκάλυψη του πνεύματος, ούτε λόγια ή επιστολή που προέρχεται δήθεν από εμάς, ότι έφτανε τάχα η ημέρα του Κυρίου. Κανείς μη σας εξαπατήσει με κανέναν τρόπο...»*; Επομένως, έχει πλήρη συνείδηση της δικής του απάτης. Αλλά σαν να μην έφταναν αυτά: με μια πλαστή επιστολή του Παύλου θέλει να απαξιώσει μια γνήσια επιστολή του Παύλου. Έτσι *«σήμερα πλέον σπάνια μόνο υποστηρίζουν»* τη γνησιότητα της Β' Επιστολής προς Θεσσαλονικείς (W. Marxsen).

Και για την Επιστολή προς Κολοσσαείς η πλειοψηφία των ερευνητών θεωρεί ότι

δεν προέρχεται από τον Παύλο ή ότι είναι έργο κάποιου «Δευτεροπαύλου» ή «Αντιπαύλου». Και κατά πάσα πιθανότητα και η Επιστολή προς Εφεσίους, η οποία έχει στενή συγγένεια με την προηγούμενη και θεωρείτο εξ αρχής ως επιστολή του Παύλου, είναι «συνειδητά» πλαστογραφημένη. Χαρακτηριστικά, βρίσκουμε εδώ απόηχους από όλες τις σημαντικές επιστολές του Παύλου, ιδιαίτερα από την Επιστολή προς Κολοσσαείς, από την οποία πολλές διατυπώσεις προέρχονται σχεδόν κατά λέξη· καθώς το λεξιλόγιο είναι έντονα ρητορικό, η επιστολή αυτή βασικά δεν είναι επιστολή αλλά ένα είδος «διαλογισμού σε μεγάλα χριστιανικά θέματα» (Guthrie), μια «μυστηριακή ή σοφή ομιλία» (Schlier). Και σε καμία άλλη επιστολή του Παύλου δεν χρησιμοποιείται η λέξη «Εκκλησία» τόσο αποκλειστικά με την καθολική έννοια της.

Η Επιστολή προς Εβραίους, γραμμένη από κάποιον άγνωστο ίσως στα τέλη του 1ου αιώνα, παραδόθηκε αρχικά ανώνυμη και δεν συνδέθηκε από κανένα αρχαίο χειρόγραφο με το όνομα του Παύλου. Δεν περιέχει καν το όνομα του Παύλου, αλλά στο τέλος έχει, «με καθαρή σκοπιμότητα, τις διατυπώσεις με τις οποίες τελειώνουν συνήθως οι επιστολές του Παύλου» (Lietzmann). Μέχρι περίπου τα μέσα του 4ου αιώνα εξακολουθούσε να μη θεωρείται ούτε αποστολικό έργο ούτε έργο του Παύλου ούτε κανονική, ωστόσο ακόμη κι έτσι συμπεριλήφθηκε στη Καινή Διαθήκη ως επιστολή του «Παύλου», και σχεδόν μέχρι το Λούθηρο τη θεωρούσαν γενικά ως τέτοια. Ο Μεταρρυθμιστής όμως το αμφισβήτησε αυτό, βρήκε εκεί ξύλα, σανό και άχυρα, «μια επιστολή συνθεμένη από πολλά κομμάτια». Και σήμερα, ακόμη και οι καθολικοί σπάνια αποδίδουν την Επιστολή προς Εβραίους στον «Παύλο». Από το 2ο αιώνα όμως η ορθόδοξη παράδοση την απέδωσε σε αυτόν. Βρίσκεται στα λειτουργικά και επίσημα βιβλία της καθολικής Εκκλησίας ως «Επιστολή του Αγίου Αποστόλου Παύλου προς Εβραίους». Όπως επίσης και στην Καινή Διαθήκη, στη λατινική μετάφραση της (όχι στο ελληνικό κείμενο). Στην πραγματικότητα δεν γνωρίζουμε ούτε πού ούτε από ποιον γράφτηκε. Και όλα τα ονόματα τα οποία έχουν αναφέρει ή

θα μπορούσαν να αναφέρουν, δεν είναι τίποτα παρά στάχτη στα μάτια. Οι υπόλοιπες επιστολές του Παύλου θεωρούνται γνήσιες από την κριτική θεολογία, αλλά περιέχουν, όπως και άλλα βιβλία της Καινής Διαθήκης, μεμονωμένες πλαστογραφίες. Επομένως, έξι ολόκληρες επιστολές οι οποίες ισχυρίζονται, χρησιμοποιώντας τη δική του ομολογία, ότι γράφτηκαν από τον Παύλο, είναι στην πραγματικότητα δευτεροπαυλικές και όχι του Παύλου, αλλά περιλαμβάνονται στη Βίβλο ως επιστολές του Παύλου. Εάν προσθέσουμε σε αυτές και την Επιστολή

προς Εβραίους, έχουμε μάλιστα επτά.

[tab:Καθολικές Επιστολές: Πλαστές απ' την πρώτη μέχρι την τελευταία]

Στις καθολικές επιστολές συγκαταλέγονται η Α' και Β' Επιστολή Πέτρου, η Α', Β' και Γ' Επιστολή Ιωάννη, η Επιστολή Ιακώβου και η Επιστολή Ιούδα. Τον 4ο αιώνα ακόμη, την εποχή του Πατέρα της Εκκλησίας Ευσέβιου, αυτές οι επιστολές διαβάζονταν μεν στις περισσότερες Εκκλησίες, αλλά γενικά ως γνήσιες αναγνωρίζονταν μόνο δύο: Η Α' Επιστολή Ιωάννη και η Β' Επιστολή Πέτρου. Μόλις στα τέλη του 4ου αιώνα θεωρήθηκαν στη Δύση όλες οι «καθολικές επιστολές» κανονικές. Ωστόσο, τα πράγματα είναι διαφορετικά, αφού όλες αυτές οι Επιστολές χαρακτηρίζονται, ακόμη και εάν η αρχαία Εκκλησία τις παρουσίαζε επώνυμες, ως «ανώνυμα ή ψευδεπίγραφα κείμενα» (Balz). Αν εξαιρέσουμε τις επιστολές του Ιωάννη, η μορφή ολόκληρης και αυτής της ομάδας επιστολών ήταν μυθική.

Στο όνομα του Πέτρου πλαστογραφήθηκαν από κάποιον ορθόδοξο χριστιανό δύο επιστολές. Είναι απολύτως βέβαιο πως αυτό ισχύει για το νεότερο κείμενο της Καινής Διαθήκης, τη Β' Επιστολή Πέτρου, πράγμα που δεν αμφισβητείται πλέον σήμερα ούτε από καθολικούς λογίους. Δεν είναι σύμπτωση ότι αυτή η επιστολή, η οποία ενσωματώνει συχνά σχεδόν κατά λέξη ολόκληρη την Επιστολή Ιούδα - παρεμπιπτόντως, πράγμα ήδη αρκετά ύποπτο- ήταν για πολύ καιρό αμφισβητούμενη στην αρχαία Εκκλησία. Ολόκληρο το 2ο αιώνα δεν αναφέρεται πουθενά. Για πρώτη φορά την αναφέρει ο Ωριγένης, ως αμφισβητούμενη. Τον 4ο αιώνα ακόμη ο επίσκοπος Ευσέβιος, ο εκκλησιαστικός ιστορικός, την αποκαλεί μη γνήσια, ο Δίδυμος ο Τυφλός, επιφανής Αλεξανδρινός λόγιος, μαθητές του οποίου ήταν ανάμεσα σε άλλους ο Ρουφίνος και ο Άγιος Ιερώνυμος, την αποκαλεί πλαστή.

«Ο Συμεών Πέτρος, δούλος κι απόστολος του Χριστού», έτσι αρχίζει ο πλαστογράφος και ισχυρίζεται, για να νομιμοποιηθεί ως αυτόπτης μάρτυρας, ότι «είδε ο ίδιος» τη λαμπρότητα του Κυρίου και ότι άκουσε τη φωνή του Θεού κατά τη βάπτισή του «εξ ουρανών»· όπου δεν προτρέπει τους πιστούς μόνο να ευρεθούν από το Θεό «άσπιλοι και χωρίς ενοχές», αλλά κάνει και προπαγάνδα εναντίον των «ψευδοπροφητών», των «ψευδοδιδασκάλων» να τους συλλάβουν και να τους αποπέμψουν «ωςάν άγρια ζώα». Η Β' Επιστολή Πέτρου, η οποία αξιώνει να νοείται ως διαθήκη του Πέτρου, γράφηκε πολύ καιρό μετά το θάνατο εκείνου, ίσως κατά τρεις γενιές, και αποδόθηκε στον Απόστολο, για να αντιμετωπιστεί η αμφιβολία για τη Δευτέρα Παρουσία. Το κείμενο βρίθει από σκληρή και ολομέτωπη πολεμική εναντίον των «αιρετικών», επιτίθεται ιδιαίτερα στους σκώπτες «οι οποίοι

πορεύονται κατά τις ορέξεις τους και λένε: Πού είναι λοιπόν η επάνοδος που υποσχέθηκες; Από τότε που κοιμήθηκαν οι Πατέρες, παραμένουν όλα όπως ήταν από την αρχή της δημιουργίας». Ο θρασύτατος πλαστογράφος, ο οποίος αξιώνει την ίδια συγγραφική αυθεντία όπως ο Παύλος, παρουσιάζει με συνέπεια και έμφαση το παραμύθι της προέλευσης από τον Πέτρο, από τον πρόλογο, τη συνήθη αρχή των επιστολών, έως το τέλος. Τη στηρίζει με την ιδιότητα του αυτόπτη μάρτυρα, και, κάνοντας έκκληση στα «καθαρά φρονήματα» των «αγαπημένων» του, αξιώνει για τον εαυτό του την πατρότητα και της Α' Επιστολής Πέτρου, αν και οι μεγάλες διαφορές των δύο επιστολών αποκλείουν την προέλευση από έναν και τον αυτό συγγραφέα.

Αλλά και η Α' Επιστολή Πέτρου που το 1523 ήταν για το Λούθηρο «ένα από τα ευγενέστερα Βιβλία της Καινής Διαθήκης και το πραγματικά αγνό Ευαγγέλιο», είναι προφανώς πλαστή. Και ακριβώς η προφανής συγγένεια με τις επιστολές του Παύλου, η οποία πιστοποιήθηκε από τη σύγχρονη εξηγητική και την οποία ο Λούθηρος επαινεί με ενθουσιασμό, ελαττώνει εκ των προτέρων την πιθανότητα να την έχει συγγράψει ο Πέτρος. Σε αυτά έρχεται να προστεθεί και το γεγονός ότι ο τόπος της συγγραφής είναι δήθεν η Ρώμη· διότι ο συγγραφέας χαιρετά στο τέλος καθαρά «από τη Βαβυλώνα» (5,13) -ένα σύνηθες συνθηματικό και μυστικό όνομα της αποκαλυπτικής για την πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας, όπου λέγεται ότι πήγε στο τέλος ο Πέτρος και υπέστη μαρτυρικό θάνατο το έτος 64. Αλλά το όνομα Βαβυλώνα για τη Ρώμη εμφανίστηκε μόλις μετά την εντύπωση που άφησε η καταστροφή της Ιερουσαλήμ, και αυτή συνέβη το 70 μ.Χ., πολλά χρόνια μετά το θάνατο του Πέτρου. Εκτός αυτού, μας ξενίζει πολύ το γεγονός ότι ο περίφημος κανόνας της Ρωμαϊκής Εκκλησίας, ο Μουρατόρειος Κανόνας (γύρω στο 200), δεν αναφέρει ειδικά την Α' Επιστολή Πέτρου, την επιστολή του φερόμενου ως ιδρυτή της. Ας αντιπαρέλθουμε άλλα, μεταξύ άλλων και μορφολογικά, κριτήρια, τα οποία καθιστούν όλο και πιο απίθανη την προέλευση από τον Πέτρο.

Οι συντηρητικοί τώρα αρέσκονται να λένε ότι το κείμενο προέρχεται από κάποιο γραμματέα του Πρωταποστόλου· αφού στο τέλος γράφει: «Σας έγραψα τούτη τη σύντομη επιστολή με τη βοήθεια του Σιλουανού, που τον θεωρώ πιστό αδελφό...» (5,12). Αλλά, αν αντιπαρέλθουμε το γεγονός ότι το «γράφω με τη βοήθεια κάποιου» μπορεί να εννοεί κάποιο γραφέα που γράφει καθ' υπαγόρευση ή απλά τον αγγελιοφόρο της επιστολής, η «υπόθεση του γραμματέα» αποτυγχάνει κυρίως λόγω της θεολογίας του Παύλου η οποία διέπει την επιστολή -«ένα τρανό επιχείρημα εναντίον του Πέτρου ως συγγραφέα» (Schrage). Και ο Norbert Brox

στο βιβλίο του *Falsche Verfasserangaben* (Ψευδή συγγραφικά στοιχεία) λέει ότι η Α' Επιστολή Πέτρου, της οποίας η πρώτη λέξη είναι «ο Πέτρος» με την προσθήκη «Απόστολος του Ιησού Χριστού», από άποψη περιεχομένου, χαρακτήρα, ιστορικών δεδομένων δεν παρουσιάζει «καμία συγγένεια με το ιστορικό πρόσωπο του Πέτρου... Τίποτα στην επιστολή δεν καθιστά λογικό αυτό το όνομα». Έτσι υποθέτουν και για αυτή «γενικά σήμερα...ότι είναι ψευδεπίγραφη» (Marxsen), ότι είναι «χωρίς αμφιβολία ψευδώνυμο κείμενο» (Kiimmel), με λίγα λόγια, άλλη μια πλαστογραφία στην Καινή Διαθήκη που, όπως δέχονται συνήθως, έγινε περίπου ανάμεσα στο 90 και 95 —όπου ο απατεώνας δεν διστάζει να φωνάξει στους χριστιανούς να είναι «άγιοι σε όλη την πορεία της ζωής τους», να εγκαταλείψουν «κάθε κακία και κάθε υποκρισία», να μη λένε «απατηλά λόγια», να αποζητούν μόνο το «καθαρό γάλα».

Τρεις βιβλικές επιστολές είναι σύμφωνες με τη θεωρία περί Εκκλησίας του Αποστόλου Ιωάννη. Αλλά σε καμία από τις τρεις επιστολές του Ιωάννη δεν αναφέρει το όνομα του ο συντάκτης. Η Α' Επιστολή Ιωάννη αναφέρεται νωρίτερα από όλες τις άλλες, ήδη κατά τα μέσα του 2ου αιώνα, και θεωρείται ύστερα αδιαμφισβήτητη. Ο Μουρατόρειος Κανόνας αναφέρει γύρω στο 200 μόνο δύο επιστολές του Ιωάννη, την Α' και μια από τις δύο μικρές επιστολές του Ιωάννη. Μόλις στις αρχές του 3ου αιώνα πιστοποιεί ο Κλήμης ο Αλεξανδρέας και τις τρεις. Αλλά η Β' και η Γ' Επιστολή δεν θεωρούνται παντού κανονικές μέχρι και τον 4ο αιώνα. Ο επίσκοπος Ευσέβιος γράφει ότι «δεν αναγνωρίζονται από όλους ως γνήσιες», μπορούν να «αποδοθούν είτε στον Ευαγγελιστή είτε σε κάποιον άλλο Ιωάννη». Από την άλλη πλευρά, η Α' Επιστολή Ιωάννη μοιάζει τόσο πολύ με το Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, στο ύφος της, στο λεξιλόγιο, στις σκέψεις, ώστε οι περισσότεροι αναλυτές της Βίβλου αποδίδουν και τα δύο κείμενα στον ίδιο συντάκτη -όπως άλλωστε κάνει ανέκαθεν η παράδοση. Καθώς όμως το Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο δεν προέρχεται από τον Απόστολο Ιωάννη, δεν μπορεί να είναι δική του ούτε η Α' Επιστολή. Καθώς και η Β' Επιστολή είναι, θα λέγαμε, περίληψη (σε 13 αράδες) της Α' Επιστολής, και δέχονται και για τις δύο τον ίδιο συγγραφέα, δεν μπορεί ούτε η Β' επιστολή να είναι του Πρωταποστόλου. Ήδη η αρχαία Εκκλησία αμφισβητούσε την άποψη ότι ο Πρωταπόστολος έγραψε την Γ' Επιστολή Ιωάννη, συμπεραίνοντας το, εκτός άλλων λόγων, και από τον αυτοχαρακτηρισμό «πρεσβύτερος». (Παρεμπιπτόντως: Η Β' Επιστολή βρίζει τους «αιρετικούς», προτρέπει να μην τους βάζουν στα σπίτια τους ούτε να τους καλωσορίζουν και στη Γ' Επιστολή διαπληκτίζονται δύο «αξιωματούχοι» της Εκκλησίας, αφού ο συντάκτης της επιστολής ξεσηκώνει τον κόσμο εναντίον του Διοτρεφή ο οποίος

αρέσκεται «να παριστάνει τον αρχηγό» «...συκοφαντώντας μας με λόγια πονηρά. Και δεν αρκείται μόνο σε αυτά. Όχι μόνο δεν φιλοξενεί τους περαστικούς ιεραποστόλους αδερφούς, αλλά εμποδίζει και όσους θέλουν να τους φιλοξενήσουν, και τους διώχνει από την εκκλησία». Η θρησκεία της αγάπης -στην Καινή Διαθήκη κιόλας!).

Σήμερα, ακόμη και πιο συντηρητικοί ερευνητές της Βίβλου δέχονται ότι ο συντάκτης των τριών επιστολών του Ιωάννη δεν είναι, όπως δίδασκε η Εκκλησία επί δύο χιλιετίες, ο Απόστολος, παρά ένας από τους μαθητές του ο οποίος διέδωσε την «παράδοση του Ιωάννη». Πλαστή είναι και η επιστολή που δήθεν προέρχεται από τον Ιάκωβο. Όπως οι περισσότερες «καθολικές επιστολές» μιμείται και αυτή μόνο τη μορφή της επιστολής, είναι απλή μεταμπίηση, φαντασία. Γενικά αυτό το κείμενο, το οποίο χρονολογείται πολύ δύσκολα, περιέχει σχετικά λίγα χριστιανικά χαρακτηριστικά. Είναι εμπλουτισμένο με πολλά στοιχεία της φιλοσοφίας των κυνικών και των στωικών, ακόμη περισσότερο με τέτοια των ιουδαϊκών βιβλίων σοφίας της Παλαιάς Διαθήκης, λόγος για τον οποίο πολλοί το θεωρούν ένα λίγο δουλεμένο ιουδαϊκό κείμενο. Αν και η επιστολή εγείρει την αξίωση ότι γράφτηκε από τον αδελφόθεο Ιάκωβο, αποκλείουν αυτή την εκδοχή πολλοί και σημαντικοί λόγοι. Αναφέρει π.χ. μόνο δύο φορές το όνομα του Ιησού Χριστού, του θεϊκού αδελφού του. Δεν αναφέρει ούτε λέξη για τις ιουδαϊκές τελετουργικές διατάξεις, αλλά χρησιμοποιεί στην αρχή, σε αντίθεση με τους περισσότερους επιστολογράφους, το ελληνικό επιστολογραφικό τυπικό. Γενικά, όπως και να έχει το πράγμα, γράφει ασυνήθιστα καλά ελληνικά για συγγραφέα της Καινής Διαθήκης, μας εκπλήσσει με το πλούσιο λεξιλόγιο του, την ποικιλία των τεχνικών του, όπως η παρήχηση, η παρονομασία, το ομοιοτέλεuton κ.ά. Αυτά και άλλα πολλά καθιστούν σαφές ότι αυτή η επιστολή, η οποία κηρύττει στους συνεχώς αποκαλούμενους «αγαπητούς αδελφούς» την «πίστη στον Κύριο της δόξας, τον Ιησού Χριστό», δεν είναι παρά μια πιο επιδέξια, μια «εντατικότερη εκδοχή λογοτεχνικής πλαστογραφίας» (Brox) από ό,τι είναι η πρώτη επιστολή του Πέτρου.

Η Επιστολή Ιακώβου, η οποία κανονικοποιήθηκε στη Δύση αργά, λείπει χαρακτηριστικά από τον Μουρατόρειο Κανόνα, από τον Τερτυλλιανό, τον Ωριγένη, και ακόμη και ο επίσκοπος Ευσέβιος αναφέρεται στην ελλιπή αναγνώριση της και την αμφισβητούμενη κανονικότητα της. Και ο Λούθηρος απέρριψε την επιστολή (λόγω της αδιάψευστης αντίφασης της προς τον Απόστολο των εθνών, τη sola gratia [μοναδική χάρη] και sola fide [μοναδική πίστη] του Παύλου) ως «μια

πραγματικά αχυρένια επιστολή», χωρίς «τάξη και μέθοδο» και χάριζε το διδακτορικό του καπέλο σε εκείνον ο οποίος θα μπορούσε να «εναρμονίσει» την Επιστολή Ιακώβου με τις επιστολές του Παύλου. Ο Λούθηρος απείλησε μάλιστα «να ανάψει κάποτε με τον Ιάκωβο το φούρνο του» και να τον «πετάξει μια και καλή από τη Βίβλο».

Τέλος, και η σύντομη Επιστολή Ιούδα, η τελευταία επιστολή της Καινής Διαθήκης, η οποία στον πρώτο στίχο ισχυρίζεται ότι γράφτηκε από τον «Ιούδα, το δούλο του Ιησού Χριστού, αδελφό του Ιακώβου», ανήκει στα πλαστά κείμενα της «Αγίας Γραφής», αφού αποκλείεται «αυτό το στοιχείο να αληθεύει ιστορικά». Πολύ περισσότερο παραπέμπει και η Επιστολή Ιούδα «σαφέστατα σε μεταγενέστερες εποχές» (Marxsen).

Έτσι είναι γεγονός «ότι πολύ νωρίς ήδη γίνονταν πλαστογραφίες στο όνομα των Αποστόλων» (Spreyer), ωστόσο προβάλλεται προσεκτικά η γνησιότητα, οι «Απόστολοι» αναφέρουν το όνομα τους και ομιλούν σε πρώτο πρόσωπο. Γεγονός είναι επίσης ότι, όπως τονίζει ο θεολόγος Marxsen, «από όλα τα κείμενα της Καινής Διαθήκης, μπορούμε να δώσουμε με βεβαιότητα μόνο το στοιχείο δύο ονομάτων: του Παύλου και του Ιωάννη (του συγγραφέα της Αποκάλυψης)». Και γεγονός είναι, τέλος, και μάλιστα το πιο αξιοσημείωτο, ότι περισσότερα από τα μισά αρχαία βιβλία της Καινής Διαθήκης δεν είναι γνήσια, δηλαδή είτε είναι τελείως πλαστά είτε έχουν ψεύτικο όνομα συγγραφέα. Ότι εκτός αυτού στο «Βιβλίο των βιβλίων» υπάρχει και πληθώρα πλαστογραφιών με τη μορφή παρεμβάσεων, θα καταδειχτεί *pars pro toto* (μερικώς αντί του συνόλου).

[tab:Όλοι πλαστογραφούσαν, περισσότερο απ' όλους οι κληρικοί]

Αφού στις αρχές του 5ου αιώνα αναγνωρίστηκε στη Δύση επίσημα το περιεχόμενο της Καινής Διαθήκης, η Εκκλησία διαχώριζε αυστηρά ανάμεσα σε κανονικά και μη κανονικά κείμενα. Όλα όσα δεν θεωρούντο κανονικά, όσα δεν μπορούσαν ή δεν ήθελαν να τα χρησιμοποιήσουν, τα χαρακτήριζαν ως «απόκρυφα» και τα πολεμούσαν σκληρά ως «αιρετικά», κατά καιρούς και με την πυρά, αν και βέβαια για πολύ καιρό, καθώς δεν υπήρχε (καθορισμένης έκτασης) κανόνας, τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Οι περισσότεροι αρχαίοι θεολόγοι θεωρούσαν πολλά «απόκρυφα» αποστολικά, εντελώς γνήσια, αληθινά, τα θεωρούσαν τεκμήρια πίστης, κατά καιρούς προτιμούσαν κάποια από αυτά αντί των βιβλίων της Καινής Διαθήκης -ας παραβλέψουμε εντελώς το γεγονός ότι η ίδια η Εκκλησία, με τη μοναδική αυθαιρεσία που τη χαρακτηρίζει, αναγνώρισε επισήμως «απόκρυφα»

βιβλία, κυρίως στην Παλαιά Διαθήκη. Για πολύ καιρό ένα τμήμα της «απόκρυφης» γραμματείας, το οποίο ύστερα δαιμονοποιήθηκε, «θεωρείτο ισότιμο με τα έργα τα οποία αργότερα θεωρήθηκαν ως κανονικά» (Schneemelcher).

Ιδιαίτερα καθώς σε μερικές περιοχές διάβαζαν και σέβονταν τα πάμπολλα αρχαία «απόκρυφα» Ευαγγέλια (από τα οποία μάλιστα σώζεται ένα μικρό τμήμα, αν και μόνο σε αποσπάσματα, σε παραθέματα) τόσο φυσικά, όσο σε άλλες τα κανονικά κείμενα. Ας θυμηθούμε ότι ο χριστιανικός κόσμος δεν ήταν συνεκτικό μέγεθος, ότι δεν υπήρχε από την αρχή «ορθοδοξία» αλλά μια μεγάλη ποικιλία διδασκαλιών και δογμάτων. Έτσι υπήρχε και πληθώρα διαφορετικών Ευαγγελίων, Πράξεων, Αποκαλύψεων, ανάλογα με τις ιδέες των Εκκλησιών. Μόνο όταν άρχισαν τον εμφύλιο πόλεμο (ομολογουμένως πολύ νωρίς), ο οποίος εντεινόταν όλο και περισσότερο, όταν κυρίως η αποκαλούμενη Μεγάλη Εκκλησία αποκτούσε όλο και περισσότερη δύναμη, άρχισε ταυτόχρονα να δαιμονοποιεί όλο και περισσότερους χριστιανούς εκτός των γραμμών της, εξωθώντας τη γραμματεία τους στην παρανομία, ανακηρύσσοντας τη σε ψευδή, πλαστή, δηλαδή «απόκρυφη» (από το ρήμα αποκρύπτω: κρύβω). Αυτή η χρήση της λέξης είναι όμως σχετικά νέα, δεν συνηθίζεται ακόμη στους αρχαίους κανονικούς καταλόγους, αρχικά δεν συνδέεται καθόλου με την κανονική ιστορία, αλλά χρησιμοποιήθηκε ταυτόχρονα με την έναρξη του πολέμου κατά των «αιρετικών»· στον Ειρηναίο π.χ. ή τον Τερτυλλιανό, τον μετέπειτα εξέχοντα «αιρετικό», τα «απόκρυφα» και τα «πλαστά» χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα.

Σε κύκλους «αιρετικών», όπου σέβονταν πολύ τα μυστικιστικά κείμενα και τα ονόμαζαν «απόκρυφα», η λέξη είχε εξ ολοκλήρου θετική σημασία. Ακόμη και ο Ωριγένης αξιολογεί θετικά τα ψευδεπίγραφα ως «εκκλησιαστικά» απόκρυφα σε σύγκριση με τα «αιρετικά» μυστικιστικά βιβλία. Αλλά για τους Πατέρες της Εκκλησίας στον αγώνα τους εναντίον των «πλάνων διδασκαλιών» η λέξη πήρε σύντομα αρνητική, απαγορευτική χροιά. Η λέξη «απόκρυφο» ταυτίστηκε γι' αυτούς με τον χαρακτηρισμό του δόλια αποδιδόμενου, του πλαστού, αν και η αφαίρεση των «απόκρυφων» από τον κανόνα συντελέστηκε μόλις μετά από περίπου 400 χρόνια Χριστιανισμού. Ωστόσο, είναι πολύ δύσκολο να συνειδητοποιήσουμε ότι η έννοια «απόκρυφα» και «απόκρυφο» δεν ήταν ποτέ μία, ότι ήταν πάντα πολυσήμαντη και ότι αυτό παρέμεινε πάντα έτσι στην εκκλησιαστική ιστορία τόσο από λογοτεχνική όσο και από θεολογική άποψη. Ένα άλλο σημαντικό γεγονός, το οποίο οι απολογητές αμφισβητούν ανέκαθεν με πλούτο λόγων αλλά φτώχεια σκέψεων, είναι ότι αντικειμενικά οι διαφορές που

υπάρχουν ανάμεσα στη γραμματεία της Καινής Διαθήκης και την «απόκρυφη» δεν είναι βαρύνουσας σημασίας.

Τέλος, όλα τα «απόκρυφα» μετά την Καινή Διαθήκη τα έγραψαν φυσικά ανεξαιρέτως χριστιανοί. Έτσι, όλα τους είναι χριστιανικές πραγματείες. Συνδέονται και στη μορφή και στη βάση τους λίγο ή πολύ με τα βιβλία της Καινής Διαθήκης. Και όλα τους είναι «εξ ολοκλήρου πλαστογραφίες» (Bardenhewer), είτε είναι της Μεγάλης Εκκλησίας, είτε έχουν αιρετική προέλευση. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι τα «απόκρυφα» συνέβαλαν στη διάδοση του Χριστιανισμού ακριβώς το ίδιο όσο και τα κανονικά κείμενα, ίσως μάλιστα και περισσότερο. Με όλα προσηλύτιζαν, με όλα έκαναν διαφήμιση και με όλα κέρδιζαν οπαδούς. Πολλά «απόκρυφα» μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες και διαδόθηκαν ευρέως. Υπήρχαν σε άπειρες και ποικίλες εκδοχές, επεκτάσεις, συντομεύσεις. Συχνά δεν γνωρίζουμε σχεδόν ή και καθόλου αν έχουμε να κάνουμε με εκκλησιαστική ή «αιρετική» πλαστογραφία, επειδή δεν μπορούμε να χαράξουμε σαφή όρια, επειδή τα σωζόμενα απόσπασμα τα είναι πολύ μικρά, οι αλλαγές, οι αλλοιώσεις, οι παραμορφώσεις πολύ συχνές, οι συνθήκες κάτω από τις οποίες προέκυψαν πολύ σκοτεινές, κατά κανόνα αδιαπέραστα σκοτεινές.

Έτσι, η ίδια η Εκκλησία ωφελήθηκε σημαντικά και για πολύ καιρό, το Μεσαίωνα ακόμα, από τα «απόκρυφα». Όχι μόνο τα δημιουργούσαν οι ίδιοι με μεγάλο ζήλο σε κύκλους της αρχαίας Εκκλησίας, αλλά όπως αποδεικνύεται η Εκκλησία αναθεωρούσε και ρετούσαρε ήδη νωρίς «αιρετικά απόκρυφα»· μάλιστα «σχεδόν όλα» όσα γενικά υπάρχουν ακόμη από αυτά, «δεν έχουν παραδοθεί με το γνήσιο περιεχόμενο τους, αλλά κατόπιν επεξεργασίας από τους ορθοδόξους» (καθολικός Bardenhewer), δηλαδή οι πλαστογραφίες των «αιρετικών» πλαστογραφούνταν άλλη μια φορά από το εκκλησιαστικό στρατόπεδο. Και ενώ το αρχικό κείμενο εξαφανίστηκε σχεδόν εντελώς και ανεπιστρεπτί, ένα τμήμα των «βελτιωμένων» αυτών κειμένων τα οποία είχαν πλαστογραφηθεί δύο ή, συχνά, και περισσότερες φορές διαβαζόταν και κατά τη διάρκεια ολόκληρου του Μεσαίωνα, το καταβρόχθιζαν με μανία, ιδιαίτερα, όπως φαίνεται, τις Αποκαλύψεις και τις Πράξεις Πιλάτου²¹⁰.

Δεν μπορούμε να περιφρονήσουμε τη διάδοση και την αποτελεσματικότητα της πλαστογραφημένης βιβλιογραφίας -ένα πρόβλημα, πολύ μπερδεμένο ακόμη και σήμερα. Η ακτινοβολία της, το κύρος της πρέπει να ήταν μεγάλο, αφού η αθωότητα ήταν τεράστια, ειδικά στις μάζες, και όχι μόνο σε αυτές, και πέρα από αυτό υπήρχε ιδίως στον θρησκευτικό τομέα τρομερή δίψα για τα ασυνήθιστα, τα

θαυμαστά, μια δυνατή έλξη για τον αποκρυφισμό και το μυστικισμό· μια ευπιστία η οποία βέβαια εξαπλώνεται τώρα πάλι σαν επιδημία, τηρουμένων των αναλογιών, προς όφελος όλων εκείνων οι οποίοι ψαρεύουν στα θολά. Γι' αυτό και συνήθως η πρώτη Εκκλησία δεν αντιδρούσε με οργή στις πλαστογραφίες, υποστήριζε τη γνησιότητα τους, όμως μόνο για όσο διάστημα τη συνέφεραν και δεν έρχονταν σε αντίθεση με τις διδασκαλίες της: τα αποφασιστικά κριτήρια για την ανοχή ή και τη διαφήμισή τους. Το περιεχόμενο ενός κειμένου είχε προφανώς μεγαλύτερη σημασία από την αυθεντικότητά του.

Οι πλαστογραφίες των «αιρετικών», αντιθέτως, για την αντιμετώπιση των οποίων συχνά κατασκεύαζαν άλλες πλαστογραφίες, θεωρούνταν ως υπηρεσία του Διαβόλου, ως ηθική τερατωδία. Όσο πρόθυμα έκανε η Εκκλησία τα στραβά μάτια στις δικές της απατεωνιές και για μεγάλο σχετικά χρονικό διάστημα, με τόσο μεγαλύτερη οργή επέκρινε εκείνες των αντιπάλων. Σίγουρα κατηγορούσε συχνά δίκαια για απάτη τους «αιρετικούς», ιδιαίτερα τους γνωστικούς. Σίγουρα ξεσκέπασε και τους απολλιναριστές ως πλαστογράφους· όπως και γενικά προσπαθούσε να καίει πραγματείες «αιρετικών» οι οποίες κυκλοφορούσαν με το όνομα «ορθόδοξων» συγγραφέων. Αλλά και οι «ορθόδοξοι» πλαστογραφούσαν, βλέπετε. Και έτσι όχι μόνο απαντούσαν στις πλαστογραφίες αλλόδοξων χριστιανών με άλλα πλαστά κείμενα, όπου το ένα πλαστογράφημα έχει την ίδια ηλικία με το άλλο, αλλά ένα άλλο κομμάτι των απατών τους χρησίμευε στην ηθοπλασία -όπως σε τελευταία ανάλυση βέβαια και το (πρώτο) κομμάτι το οποίο υπηρετούσε την «πίστη». Αυτά συνδέονται άρρηκτα, και σε καμία περίπτωση μόνο για το λαό. Μια εντελώς νέου είδους -και πολύ αποτελεσματική- απάτη των χριστιανών ήταν ωστόσο να διαδίδουν πλαστογραφίες με το όνομα του αντιπάλου τους, μεγεθύνοντας σε αυτές την «αιρετικότητά» του, ώστε να μπορούν να την αντικρούουν ευκολότερα.

Και ας μην ξεχνάμε: οι περισσότεροι χριστιανοί απατεώνες, ανεξάρτητα από ποια πλευρά, ήταν ιερωμένοι. Οι αρχηγοί της Εκκλησίας μάλιστα αλληλοκατηγορούνταν για πλαστογραφίες. Έτσι ο Άγιος Ιερώνυμος κατηγόρησε τον εκκλησιαστικό συγγραφέα Ρουφίνο -με τον οποίο διεξήγαγε έναν από τους χειρότερους «πολέμους» μεταξύ Πατέρων- επανειλημμένα και με εξαιρετική κακία για βιβλιογραφική απάτη. Ο επίσκοπος Ιεροσολύμων Ιωάννης κατηγόρησε με τη σειρά του τον Άγιο Ιερώνυμο για πλαστογραφία. Ο Άγιος εκκλησιαστικός Πατέρας Κύριλλος της Αλεξάνδρειας λέγεται ότι στην επίθεση του κατά του Νεστόριου πλαστογράφησε παραθέματα του. Ο επίσκοπος Ευστάθιος της Αντιόχειας, ένας

αμείλικτος πολέμιος των αρειανιστών, κατηγόρησε τον επίσκοπο Ευσέβιο της Καισαρείας, τον «πατέρα της εκκλησιαστικής ιστορίας», για την πλαστογραφία του δόγματος της Νικαίας. Με λίγα λόγια, όλοι πλαστογραφούσαν. Βεβαίως, σύμφωνα με σύγχρονους γηραιότερους καθολικούς, μόνο οι μη καθολικοί χριστιανοί είχαν το «θράσος» να παρουσιάζουν σε «εξαιρετικά» μεγάλο αριθμό «τα προϊόντα της φαντασίας τους ως θείες αποκαλύψεις» και να διεκδικούν γι' αυτά «αποστολική προέλευση» (Kober).

Στην πραγματικότητα πλαστογραφούσαν οι πάντες: όχι μόνο οι γνωστικοί, οι εγκρατίτες, οι μανιχαϊστές, οι νοβατιανοί, οι μακεδονιανοί, οι αρειανιστές, οι λουκιφериανοί, οι δονατιστές, οι πελαγιανοί, οι νεστοριανοί, οι απολλιναριστές, οι μονοφυσίτες, αλλά φυσικά και οι ορθόδοξοι, στη μάχη εναντίον του Γνωστικισμού συνέταξαν παραδείγματος χάρη ακόμη και «μη γνήσια» Ευαγγέλια. Ο αποστολικός πρωτονοτάριος Otto Bardenhewer (πέθανε το 1935) στο τετράτομο θεμελιώδες έργο του *Geschichte der altkirchlichen Literatur* (Ιστορία της λογοτεχνίας της αρχαίας Εκκλησίας) αποδίδει μεν (και πιθανώς δικαίως) την «πλειοψηφία» των «απόκρυφων» της Καινής Διαθήκης σε «αιρετικές ειδικές διδασκαλίες», αλλά μια άλλη «μεγάλη ομάδα» σε «ορθόδοξα χέρια».

Επομένως ας συνοψίσουμε: όλες οι πλευρές πλαστογραφούσαν. Και όλοι όσοι πλαστογραφούσαν ήταν χριστιανοί! Και πολλοί από αυτούς ήταν χριστιανοί μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας. Ο ιστορικός του Δικαίου από το Τύμπινγκεν Friedrich Thudichum (πέθανε το 1913), συγκέντρωσε σε τρεις μεγάλους τόμους τις Εκκλησιαστικές Πλαστογραφίες.

[tab:Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα - Η ευσεβής απάτη επιτρέπεται εξ αρχής στον Χριστιανισμό]

Η άποψη ότι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα, ότι το παραμύθι και η αναλήθεια επιτρέπονται στην υπηρεσία της θρησκείας, του ιερότερου όλων, της υπεράσπισης της πίστης, ότι εδώ πρόκειται μάλλον για «κατά συνθήκη ψεύδος» ή, στην περίπτωση της ύπαρξης αντίθετων πλαστογραφιών, για ένα είδος «άμυνας», η θεωρία ότι η μάζα πρέπει να εξαπατηθεί για το καλό της, «όπως τα παιδιά ή οι πτωχοί τω πνεύματι», συνηθιζόταν ήδη την προχριστιανική εποχή, ιδιαίτερα ανάμεσα στους πυθαγόρειους και τους πλατωνικούς.

Πρώτος ο Πλάτων ο οποίος καταδίκασε τόσο αυστηρά την αναλήθεια, παρ' όλα αυτά επέτρεπε σε ορισμένες περιπτώσεις την παραπλάνηση, το ψέμα τόσο

απέναντι σε εχθρούς, όσο και σε φίλους ως «ωφέλιμο μέσον», «ως άμεμπτο και θεραπευτικό». Όποιες επιφυλάξεις και να είχε κατ' αρχήν εναντίον του ψεύδους σε γνώστες, ούτως ειπείν, χαρισματικούς, επέτρεπε να εξαπατούν τους ανθρώπους για τη θεραπεία τους, για να τους προστατεύσουν από πιο μοιραία πράγματα ή για να ωφελήσουν κάποια πόλη. Ο Πλάτων αναγνωρίζει επομένως προσωπικούς και πολιτικούς λόγους για τη δικαιολόγηση της απάτης. Όμοια και ο Ιουδαίος λόγιος Φίλων από την Αλεξάνδρεια -ο οποίος υπήρξε είκοσι περίπου χρόνια παλαιότερος του Χριστού, αλλά στα πενήντα περίπου κείμενα του δεν αναφέρει ούτε εκείνον ούτε τον Παύλο- συνιστά την αναλήθεια για τη σωτηρία μεμονωμένων ανθρώπων ή της πατρίδας.

Σε τέτοιες και ανάλογες αντιλήψεις είχαν τη δυνατότητα να βασιστούν οι χριστιανοί και πολλοί το έκαναν. Το γεγονός μιας ολόκληρης τέτοιας πατρολογικής παράδοσης είναι αδιαμφισβήτητο. Κι αν ίσως δεν ίσχυσε για την πλειοψηφία των ηγετών της Εκκλησίας, σίγουρα ίσχυσε για μια σημαντική ομάδα και για απόψεις που εξακολουθούν να μεταδίδονται σαν επιδημία στον Χριστιανισμό. Όπως αργότερα εγκρίνουν πρακτικά τον πόλεμο για χάρη της πίστης, την εκμετάλλευση, τη βία, έτσι εγκρίνουν εξαρχής και την απάτη -που δεν γίνεται καλύτερη αποκαλώντας την «ευσεβή».

Μία μακρά σειρά αρχαίων εκκλησιαστικών Πατέρων υπερασπίστηκε ευφραδώς την πλαστογραφία, το ψέμα, τουλάχιστον «το κατά συνθήκη ψέδος», το ψέμα για έναν «αγαθό» ή «ευσεβή» σκοπό, ανάμεσα σε άλλους ο Κλήμης ο Αλεξανδρέας, ο Ιλάριος του Πουατιέ, ο Δίδυμος ο Τυφλός, ο Συνέσιος, ο Κασσιανός, ο Θεοδώρητος της Κύρρου, ο Προκόπιος της Γάζας, ο Μαρτίνος της Μπράγκας, ο Ιωάννης της Κλίμακος, ο Γερμανός της Κωνσταντινούπολης. Και ήδη ο Νίτσε γνώριζε το λόγο που έγραφε: *«Ο χριστιανός, αυτό το αποκορύφωμα του ψεύδους, είναι ο Ιουδαίος ακόμη μια φορά -τρεις φορές αυτός».*

Ήδη ο αρχαιότερος συγγραφέας της Καινής Διαθήκης, ο Άγιος Παύλος, είναι ύποπτος ότι ενίσχυσε τη χριστιανική «αλήθεια» με ψέματα, αφού λέει: *«Αν όμως λόγω του ψεύδους μου η δόξα της αλήθειας του Θεού βγήκε ισχυρότερη, τότε γιατί να κριθώ στο τέλος ως αμαρτωλός;».*

Για τον Κλήμεντα τον Αλεξανδρέα (πέθανε το 215) το ψέμα και η παραπλάνηση επιτρέπονται υπό ορισμένες περιστάσεις, σε σχέση με τη στρατηγική π.χ. ή τη σωτηρία της ψυχής, την ιστορία της σωτηρίας. Εδώ, σύμφωνα με τον Κλήμεντα, και ο ολοκληρωμένος χριστιανός και ειδικά αυτός, ο «πραγματικός γνωστικός»,

θα πει ψέματα· αλλά τότε δεν θα είναι πλέον καθόλου ψέματα, καθόλου παραπλάνηση. Αφού γι' αυτόν τον Πατέρα της Εκκλησίας οι ψεύτες δεν είναι «επομένως πράγματι εκείνοι οι οποίοι ενδίδουν για χάρη της οικονομίας της σωτηρίας, ούτε εκείνοι οι οποίοι ψεύδονται σε ένα επιμέρους θέμα, παρά εκείνοι οι οποίοι πλανώνται στα καίρια ζητήματα».

Κατ' αντιστοιχία οι χριστιανοί της αρχαιότητας ήταν ιδιαίτερα γενναιόδωροι στην ανοχή των πλαστογραφιών ή της ψευδεπιγραφίας. Ο Ωριγένης π.χ. ήταν σίγουρος ότι η Επιστολή προς Εβραίους δεν ήταν του Παύλου, αλλά δικαιολογούσε αυτή την απόδοση στον Παύλο, επειδή του φαινόταν δυνατή η αναγωγή του περιεχομένου της επιστολής στον Παύλο. Εντελώς «ανοιχτά» ομολογούσε ότι «οι σκέψεις προέρχονται από τον Απόστολο, έκφραση και ύφος όμως ανήκουν σε έναν άντρα ο οποίος είχε στη μνήμη του τις ρήσεις του Αποστόλου και έγραψε με δικά του λόγια τις διδασκαλίες του διδασκάλου του. Εάν ως εκ τούτου η Εκκλησία ανακηρύσσει την Επιστολή σε κείμενο του Παύλου, τότε μπορεί κανείς να συμφωνήσει μαζί της σε αυτό... Ποιος όμως έγραψε στην πραγματικότητα την επιστολή, ένας Θεός το ξέρει» .

Ο Ωριγένης, ο μεγαλύτερος χριστιανός θεολόγος των πρώτων τριών αιώνων, περιορίζει μεν πολύ το ψέμα, αλλά επιτρέπει παρ' όλα αυτά όχι μόνο το διφορούμενο λόγο, όχι μόνο τους «αινιγματικούς λόγους» (αινίγματα), αλλά, πολύ καίρια, και την απάτη, την «αναγκαιότητα ενός ψεύδους» ως «καρύκευμα και φάρμακο». Ακόμη και ο Θεός μπορεί να πει ψέματα, σύμφωνα με τον Ωριγένη, ο οποίος αναπτύσσει μια ολόκληρη θεωρία του «οικονομικού» ή «παιδαγωγικού ψεύδους» προς όφελος του θείου σχεδίου της σωτηρίας. Σύμφωνα με τον Ωριγένη, είναι κυριολεκτικά ευτυχία για τον άνθρωπο να εξαπατηθεί από τον Θεό.

Και άλλοι σεβαστοί θεολόγοι, επίσκοποι και άγιοι υιοθετούν τη σκέψη σχετικά με την απάτη του Θεού, π.χ. ο Γρηγόριος Νύσσης ή ο εκκλησιαστικός Διδάσκαλος Γρηγόριος Ναζιανζηνός, αν και αυτός την επικρίνει. Έτσι ακριβώς συνηγορεί και ο εκκλησιαστικός διδάσκαλος Ιωάννης Χρυσόστομος δυναμικά υπέρ της αναγκαιότητας του ψεύδους με σκοπό τη σωτηρία της ψυχής. Ισχυρίζεται ότι μια πονηρή ταχυδακτυλουργική κίνηση σίγουρα δεν είναι πάντα κατακριτέα· μόνο η πρόθεση την κάνει καλή ή κακή. Μία επίκαιρη και καλά σχεδιασμένη απάτη έχει «μεγάλο κέρδος ως αποτέλεσμα», και τακτικές τέτοιου είδους αποδείχτηκαν σωτήριες όχι μόνο για εκείνους «οι οποίοι τις εφαρμόζουν, αλλά και για τους ίδιους τους εξαπατηθέντες...». Όπως τόσοι άλλοι παραπέμπει και ο Χρυσόστομος στον πλατωνικό παράδειγμα του ιατρικού ψεύδους, την εξαπάτηση των ασθενών

από τους γιατρούς. Αυτό που σε άλλες περιπτώσεις είναι ανηθικότητα και δηλητήριο, μεταβάλλεται έτσι σε γιατρικό, το «προσωπείο της παραπλάνησης» νομιμοποιείται κάτω από ορισμένες περιστάσεις. Ο προστάτης των ιεροκηρύκων («το κήρυγμα μου δίνει υγεία») αλλάζει νόημα στα οφθαλμοφανή ψέματα της Παλαιάς Διαθήκης και τα μεταβάλλει θριαμβευτικά σε αρετές. «Ω, ωραίο ψεύδος!» αναφωνεί γοητευμένος για τη βιβλική ψευδή ιστορία της πόρνης Ρα(χ)άβ -και σήμερα ακόμη φημίζεται ως «ο κύριος ηθικός παιδαγωγός του λαού του για τους επόμενους αιώνες... Ένας Θεός ξέρει μόνο, πόσα καλά ανάβλυσαν και θα αναβλύζουν για αμέτρητες ψυχές από αυτή την πάντα γάργαραη πηγή».

Και πλήθος άλλων απατών της Παλαιάς Διαθήκης διάλεξαν, συγκέντρωσαν και πρόβαλλαν συνεχώς οι Πατέρες της Εκκλησίας, για να άρουν από τους χριστιανούς -έχοντας καθορισμένο σκοπό- κάθε επιφύλαξη απέναντι στην απάτη και τη διγλωσσία: Την προσποίηση του Δαβίδ ενώπιον του Άχισ, του βασιλέα της Γαθ, την απάτη της Ιουδίθ κατά του Ολοφέρνη· τη μεγάλη απάτη του Ιακώβ που πήρε δόλια την ευλογία του Ισαάκ· την εξαπάτηση του Φαραώ από τις Ισραηλίτισσες μαμές στην Αίγυπτο. Τη σφαγή από τον Ιηού όλων των ιερέων του Βάαλ με έναν «ωφέλιμο δόλο» (εκκλησιαστικός Πατέρας Ιερώνυμος). Και ακριβώς αυτός εδώ ο άγιος και προστάτης των λογίων ο οποίος υποστηρίζει την πραγματική θεοπνευστία, το απόλυτο αλάθητο της Βίβλου, εξυμνούσε τη «*simulatio*» και στην Καινή Διαθήκη, την προσποίηση του Πέτρου στην Αντιόχεια ή εκείνη του Παύλου ο οποίος «έγινε για τους πάντες τα πάντα, ώστε να σώσει τουλάχιστον μερικούς» -και παρ' όλα αυτά μπορούσε να μέμφεται τον Ωριγένη λόγω των ιδεών του σχετικά με τη νόμιμη απάτη!

Ο Ιωάννης Κασσιανός, τον οποίο διόρισε διάκονο στην Κωνσταντινούπολη ο Ιωάννης Χρυσόστομος, διατείνεται, προτού αποκτήσει ύστερα μεγάλη επιρροή στην εξάπλωση του δυτικού μοναστικού στοιχείου, ότι ένας χριστιανός είναι μάλιστα υποχρεωμένος να πει ψέματα, όταν, βλέποντας την ηθική ακεραιότητα του, συμπαραστέκεται σε άλλους. Κάτω από ορισμένες συνθήκες το ψέμα, το οποίο αυτό καθαυτό είναι θανατηφόρο δηλητήριο, γίνεται θεραπευτικό και απαραίτητο όπως τα φάρμακα. Χαρακτηριστικά το ψέμα και η απάτη δεν εμφανίζονται καθόλου στη διδασκαλία του Κασσιανού περί των οχτώ αμαρτημάτων, στη δριμεία κριτική του για τα οχτώ κύρια αμαρτήματα (έλλειψη μέτρου, έλλειψη αγνότητας, πλεονεξία, οργή, θλίψη, αγανάκτηση, φιλοδοξία, υπεροψία)!

Με τέτοιου είδους συνθήματα ηγετών της Εκκλησίας και αιρέσεων η ήσυχη

συνείδηση των πλάνων, ψευδολόγων, υποκριτών χριστιανών ήταν καλυμμένη από όλες τις πλευρές. Ο μονοθελητής Μακάριος της Αντιόχειας (περίπου 650-81) δικαιολογεί απλά την πλαστογραφία του με την πρόταση: *«Έπραξα έτσι, για να μπορέσω να επιβάλω την πρόθεση μου»*. Και την ίδια περίπου εποχή ο εκκλησιαστικός Πατέρας Αναστάσιος ο Σιναΐτης, ηγούμενος στο όρος Σινά, στην μπαγαμπόντικη δράση του εναντίον των μονοφυσιτών επικαλείται τον Παύλο (Β' Κορ. 12,16): *«Εγώ δεν σας επιβάρυνα. Ας πούμε όμως πως όντας πανούργος σάς κατέκτησα με δόλο»*.

Αλλά και για τον επίσκοπο Αυγουστίνο ένα ψέμα της Βίβλου, λόγου χάρη εκείνο του Ιακώβ στην Παλαιά Διαθήκη, *«δεν είναι ψεύδος, αλλά μυστήριο»*. Ρητά επιτρέπει ο Αυγουστίνος ευσεβείς επινοήσεις προς όφελος της Εκκλησίας. Διότι *«όταν το επινόημα μας σχετίζεται με κάποιο σκοπό, δεν είναι πλέον ψεύδος, αλλά έκφραση της αλήθειας»*.

Ένας χριστιανός δεν χρειαζόταν επομένως να έχει τύψεις συνείδησης, αλλά μπορούσε να ψεύδεται και να πλαστογραφεί ανενδοίαστα, αν το έκανε με «αγαθές» προθέσεις. Και ο καθολικός Brox παραδέχεται για τους «Πατέρες» του: *«Οι πατρολογικές σκέψεις δείχνουν μια ευρηματικότητα και δυνατότητα ελιγμών σε πολλά από τα δικαιολογητικά επιχειρήματα που αντικατοπτρίζουν ένα πεδίο της παλαιοχριστιανικής σκέψης το οποίο -ας το επαναλάβουμε άλλη μια φορά- δεν ανέχονταν όλοι και στο οποίο δεν εισέρχονταν όλοι, αλλά πάντως έφτασε σε εμάς με σεβαστό εύρος παράδοσης. Και τούτο ακριβώς τεκμηριώνει αυτή την ιδιόρρυθμη νοοτροπία, σύμφωνα με την οποία η πλαστογραφία είναι και αποκαλείται πλαστογραφία και η απάτη απάτη, αλλά παρ' όλα αυτά μπορούσε να αξιολογηθεί θετικά με το χαρακτηριστικό του προσήκοντος, του ωφέλιμου ή του σωτήριου»*.

Στον εκκλησιαστικό Διδάσκαλο Αυγουστίνο στηρίζεται ο εκκλησιαστικός Διδάσκαλος Θωμάς Ακινάτης. Γιατί, καθώς σύμφωνα με αυτόν είναι «μέγιστη ευεργεσία» να οδηγήσεις «κάποιον από την πλάνη στην αλήθεια», επιτρέπει γενναιόδωρα μύθους οι οποίοι αφορούν μια «σωτήρια αλήθεια». επομένως, για χάρη του καθολικισμού επιτρέπονται τα ψέματα και οι απάτες.

Αργότερα, αυτό το είδος της αναλήθειας δεν περιορίστηκε καθόλου, αλλά επεκτεινόταν όλο και περισσότερο. Ιδιαίτερα οι πιο διακεκριμένοι θεολόγοι του πιο διακεκριμένου καθολικού τάγματος, οι Ιησουίτες, ανέπτυξαν μια πραγματική δεξιοτεχνία στη διδασκαλία της παραπλάνησης και μας έδωσαν πλήθος

παραδειγμάτων της. Έτσι ο Ιησουίτης Gardenas στο έργο του «Crisis theologica» δεν το χαρακτηρίζει ψεύδος, όταν κάποιος ο οποίος σκότωσε ένα Γάλλο (hominem natione gallum), «δηλώνει ότι σκότωσε έναν γάλο (gallum), χρησιμοποιώντας την ίδια λέξη, αλλά εννοώντας το πουλί». Ακριβώς με τον ίδιο τρόπο δεν είναι ψέμα, όταν πούμε για κάποιον παρόντα ότι «δεν είναι μέσα», εννοώντας ότι «δεν είναι στη φυλακή». Ούτε διαπράττει ψευδορκία όποιος ορκιστεί ότι έχει 20 κανάτια λάδι, ακόμη κι όταν έχει περισσότερα· διότι δεν αρνείται «με αυτό ότι έχει ακόμη περισσότερα, και ταυτόχρονα λέει την αλήθεια, μιας και έχει βέβαια 20 κανάτια» κ.λπ. κ.λπ.

Γι'αυτή την ιησουίτικη ηθική και πρακτική έλεγε σκωπτικά ο Ντοστογιέφσκι: «Ο Ιησουίτης λέει ψέματα και είναι πεπεισμένος ότι το ψέμα για έναν καλό σκοπό είναι ωφέλιμο και καλό. Επαινούν το γεγονός ότι ενεργεί σύμφωνα με τις πεποιθήσεις του. Δηλαδή, λέει ψέματα και αυτό είναι κακό, καθώς όμως ψεύδεται εκ πεποιθήσεως, είναι καλό. Επομένως από τη μια πλευρά το ψέμα είναι καλό, από την άλλη κακό. Θαύμα!».

Λόγω τέτοιων εννοιών αλήθειας και ηθικής ο Ιησουίτης Lehmkuhl του οποίου η «Ηθική θεολογία» ήταν ευρέως διαδεδομένη στα ιερατικά σεμινάρια ακόμη στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, ναι μεν ανακηρύσσει σε θανάσιμο αμάρτημα το «να χαρακτηρίσεις ψεύτη έναν ιερέα ή έναν ευσεβή άντρα του τάγματος», από την άλλη πλευρά όμως γράφει ο Lehmkuhl: «Ποιος θα το θεωρούσε ως βαριά συκοφαντία να πούμε ότι θεωρούμε έναν αθεϊστή ικανό να διαπράξει κρυφά οποιοδήποτε έγκλημα;».

Φυσικά ισχύουν ακόμη και σήμερα αυτά των οποίων υπεραμύνθηκαν οι πρώτες αυθεντίες της Εκκλησίας στην αρχαιότητα, το Μεσαίωνα, τον 18ο και 19ο αιώνα. Μόνο που τώρα οι θεολόγοι τα περιγράφουν με μεγαλύτερη επιμέλεια. Ένας από τους κορυφαίους ηθικολόγους του παρόντος, ο Bernhard Haring, χαρακτηρίζει αυτό που ο Ιωάννης Χρυσόστομος αποκαλεί ευθέως ψέμα, αυτό που ο Αυγουστίνος (και αντίστοιχα και ο Ακινάτης) αποκαλεί μύθο, «συγκαλυπτικό λόγο» (πνευματική επιφύλαξη) και συμβουλεύει να προσπαθούμε πρώτα να ξεφορτωθούμε όσους «κάνουν αδιάκριτες ερωτήσεις» με «γενικά καμία απάντηση». Αλλά μπορούμε και «να τους αποκρούσουμε ή να τους περισπάσουμε την προσοχή με μια αντερώτηση». Και τέλος, αν έχουν αποτύχει όλα αυτά, ο «μαθητής του Χριστού» έχει δικαίωμα να εφαρμόσει ακόμη και τον «συγκαλυπτικό λόγο» ως μέθοδο ανάγκης «στον κακό κόσμο»(!), αν και όχι βέβαια «για το παραμικρό». (Μια και όμως τα θέματα της πίστης, της Εκκλησίας, δεν είναι ποτέ μικροπράγματα,

μπορούν επομένως πάντα να γίνονται «συγκαλυπτικοί» λόγοι).

Πηγές

+

«Η εγκληματική ιστορία του Χριστιανισμού» (Karlheinz Deschner) | «Αντιγνώση» (Λιλή Ζωγράφου) | «Το μεγάλο ψέμα» (Μιχάλης Καλόπουλος) | «Οι πλαστές πηγές της Καινής Διαθήκης» (Tony Bushby, προσαρμογή: Λίλα Σταμπούλογλου) [nexushellas.gr]

[tab:END]